Syſtema GRAMMATICVM

Operâ & ſtudio Tho. Farnabii.

Κοινὰ χρυσᾶ.

LONDINI,
Excudebat *T.* & *R. C.* impenſis
Andreæ Crooke. 1641.

827.G.36

Viro Humanitate & Humanitatis ſtudiis Clariſſimo Ioanni *Gerardo Voſſio.*

QVantum ſe auſpiciis tuis promoverint penitiſſimæ eruditionis ſtudia, norunt omnes, fatentur quotquot politioris literaturæ ſacris operantur, aut etiam prætendunt. Me certe per te profeciſſe & olim Lugduni coram, merito lubens gratus profitebar; & exinde ad literarum commercia atque amicitiæ jura excolenda benigniſſime a te invitatus, pluries per literas agnovi. Quarum diutina intermiſſio excuſationem juſtiorem, veniam impetrabiliorem apud humanitatem tuam, qua clarus es, ſperat; ſi ſcias me jam vel ætatis privilegio cauſariam, vel emeritis ſtipendiis honeſtam mihi rudem dediſſe, ex urbe in rus meum ſeceſſiſſe, ubi dulci conſeneſcens ocio, pone me laterem facile, ne me forte (non honor, ut ait ille in comœdia, ſed ne) labor inveniret. Sed & hoc negatum, ocioſo eſſe non licuit. Namque me Daneſius quidam, annis abhinc duodecim, per literas mihi a Reverendiſſimo Viro Doctore Barkhamio commendatus, conſuluit ſuper Compendio Grammatices a ſe concinnato, quoniam autem mihi vir doctus ac modeſtus viſus eſt, conſului fi-

deliter, & pro libertate mihi conceſſa, inter alia monui, ut Pronominum illa hic, hæc, hoc, crepitacula, pro articulis (qui apud Latinos nulli) nobis a Græcaſtris obtruſa, exauctoraret: Genera ipſa tum ex ſexus diſtinctione, tum per Declinationum ſingularum terminationes deſignaret, quam rem quo facilius expediret, rationem illi generum, ad eandem formam, a me ante annos duodeviginti typis cuſam impertivi. Syntaxin addidi a me ante annos viginti quatuor editam; hortatus ut Latina ad marginem adjiceret. Et quia in vett. Grammaticis probe mihi verſatus videbatur, ſuaſi ut recentiores etiam, Scaligerum de LL. Saturnium, Cœlium, Alvarum, tum primum apud me, uti fatebatur, a ſe viſos (necdum luce nos beârat luculentiſſima Res tua) in conſilium adhiberet; neque interea deductis contentus rivulis acquieſceret, ſed & ad ipſos autorum fontes penetraret. Intra menſes ſex redit; immutata omnia, novam rerum faciem video. Neque tamen per Grammaticam, quæ Liliana perhibetur, ſcholis imperatam, compendij ſui editionem impetrat: Edit tandem; editum involat Miſus quidam, apud ſummates Viros mutilum illud & mancum clamitans, compendium quoddam ſuum promovere laborat, ſiquidem ſuum appellandum ſit, quod ex illa Daneſiana epitome & Liliana Grammatica totum, & de ſtamine & ſubtemine, erat conſarcinatum; prout, ſi cui ea inter ſe conferre vacet, prima apparebit facie. Dividiis biſce componendis mihi Evocato, id datum negotî, ut tertium compendium conficerem. Imperio,

perio, cujus autoritatem defugere nefas, parui. Penſum levi, fateor, brachio properavi potius quam maturavi Res ad cenſores, atque his Miſum, neſcio quo conſilio, additum; delata. Arguitur methodus a recepta in ſcholis grammatica nimis avia. Hinc incudi reddita & renovata, per mores denique & tempora, utraque ſeditioſe iniqua, ad metas hæſit. Et per me hæſiſſet, æterno obruta ſilentio, niſi adverriſſem Miſum illum λαξ ὁδάξ, ἀπειξ, παυουδίν, contendentem, quo gratiam præfloraret, partamque alieno labore gloriam in ſe transferret, ſibi arrogare quæ diligenter & diſerte compoſuiſſet Daneſius: hinc mihi prodeundi animus: non quidem clarigatum aut res abactas repetitum; neque enim tanti illas eſſe duxi; ſed ut hac editione (cujus tamen molem inter manus auxit mora) tum propriæ litarem injuriæ, tum amicorum ita exigentium deſiderio ſimul & deæ ſpei facerem ſatis. Recula hæc mea, cuicuiniodi ſit, ad te, Vir Præſtantiſſime, cui, ſi mortalium alteri, notiſſima hæc ſunt, ut pote domi nata, cognitorem, cenſorem, judicem provocat. Tu, qui ex alta Hiſtoriæ regia, ex ſublimi Oratoriæ foro, ad humilia iſta Grammaticorum ſubſellia deſcendere non es dedignatus, dignare quæſo & hæc oculo exploratore percurrere, & Quæ putaveris corrigenda, annotare, neque enim ad ea quæ apud Plinium ſequuntur adſpirandum: Ita magis credam cætera tibi placere, ſi quædam diſplicuiſſe cognovero. Verendum ne toti potius a ſpondia quam calamo certior atque expeditior ſit veranda ſalus. Quæ a materia, methodo,

mente tua ſunt, fovebis puto; ſicubi a te diſce
ſium, non eſt illud ſeditionis, non erit hæreſeo
ſi a te monitus illud reſcivero, quanquam
publicolæ obſequii ratio me aliquando move
ut mens cum eruditis ſentiat, lingua cum vu
go loquatur. Verum, ne te ante libri ipſius te
dium longior delaſſet epiſtola; tantum ſit: n
quod te, Vir Clariſſime, diu vivere & vale
jubet vovetque

Tuus Farnabius

To the Reader.

An Accompt of the Worke.

THe uſurped Articles (none being in the Latin tongue) wherewith the tender apprehenſions and memories of children were perplexed and clogg'd with *hic, hæc, hoc,* while they ſhould attend the terminations of the Caſes, are caſſierd.

2. The Genders of Nounes Subſtantives are determined by their ſignification, and ſeverall declenſions.

3. To the three laſt declenſions are fitted examples of Nounes being of the Gender proper to thoſe declenſions.

4. The *Anomala* and *heteroclite* Nounes, are likewiſe reduced to their ſeverall declenſions.

5. *Volo, nolo, malo, edo,* * *fero,* are regulated to the third Conjugation; and the *anomala* tenſes of them ſet in the margin.

6. *Eo* and *queo* with their compounds refer'd to the fourth Conjugation with their irregular Tenſes. to which *Fio* may be added *.

7. *Poſſum,* comprized under *Sum,* as a compound thereof. The firſt perſons ſet in the margin.

8. The Preſent, and Peterperfect tenſes with

1, 2, 3. Theſe three advertiſements imparted to Maſter *Danes* 12 yeare agoe, I reſume. Though *another* arrogates them by antedate to himſelfe Read the Epiſtle Dedicatory.

4 Theſe alſo tranſcribed out of my copy comming into his hands, when it was referd to cenſure, *that ſame other* hath beene bold with to aſcribe to himſelfe.

* Fero, tuli, latum, Gram. pag. 39.

* See the Grammar. pag. 42.

with the Supines of Verbes in their Con
jugations appeare *una Synopſi*; with the
Compounds and Irregulars, by them.
ſhorter and readier way than to ſcatter an
diſtract them, as in the received Grammar
and more certaine, as I have found by ex
perience, in ſome Schollars received fro
Holland and France, who having beene
taught, repeated and underſtood that pa
more perfectly and ſurely, then thoſe wh
learne Lily. Beſide much time with us lo
in conſtruing and expounding thoſe har
forc't Verſes.

9. The Etymologicall figures brough
to their proper place, and ſome more a
ded.

10. In the Syntaxe, the *Figurative* im
mediately follow the *juſt* Concords.

11. In the Rules of Conſtruction, wher
as our Grammar goes over the Caſes go
verned 8. times. *viz.* In every diſtinct par
of Speech; I goe over them but once, whe
as Nounes, Verbes, Participles, Adverbe
and Interjections of the ſame ſignificatio
require the ſame conſtruction; Compara
tives and Superlatives, for the moſt part
have the caſe of their Poſitives; Deriva
tives, that of their Primitives; Imperſon
alls, of their Perſonalls; Gerunds and Su
pines, ſignifying Actively, the caſes which
their Verbes have. Unleſſe by ſome parti
cular reaſon and rule they be from them
excepted. By which meanes the numbe
of rules is by halfe leſſened. As when the

fiv

five rules, 1. *Opus & Uſus.* 2. *Adjectiva quæ ad copiam egeſtatemve pertinent.* 3. *Verba abundandi* &c. 4. *Ex quibus quædam etiam.* 5. *Adverbia quantitatis, ut parum, ſatis abunde,* are reduced to this one rule: *Quæ copiam ſignificant aut inopiam ablativo gaudent vel genitivo.* and the margin determines, which words have an Ablative, which a Genitive, which both. The like contradiction may be ſeene in the rules of the inſtrument, cauſe, and manner, in thoſe of profit, diſprofit, and many others.

12. Yet the Conſtruction of Time and Place, as alſo of Præpoſitions, is reſerved each by themſelves, that being in ſignification homogene, they might not be in places diſtracted to ſeverall caſes.

13. The Syntax rules are few and ſhort, not 150. lines to be learned *memoriter.* Reading and Obſervation ſufficing for the examples and notes.

14. To the Rules in the Syntaxe are added in the margin the words governing. If they admit two caſes they are referred to the caſe principally and more uſually governed; and the examples, out of the beſt claſſicke Authors of the pureſt time, are quoted.

15. Archaiſmes, Græciſmes, Ellipſeis, Synecdoche and other figures of Conſtruction made good by ſupplement or anthority, are ſet by or after the Rule.

16. And here, as in the Etymologie alſo, the rules which are to be learnt and

committed to memory, are in a bigger letter: the reſt in a leſſe.

17. The Rudiments prefixed, that young beginners may finde together, what by them is to be learnt, are not halfe ſo much as the now taught *Accidents*. The harder requiſites are afterwards to be ſupplyed out of Grammar.

18. In the Verſifying rules, what is performed more then formerly, I leave, as all the reſt, to view and judgement of the learned: of whom, if any ſhall be pleaſed to admoniſh me of errours here or ſcapes, he ſhall neither find me ſo opiniative nor old, as not to learne; nor ſo ungratefull, as not to confeſſe by whom I have profited. And if it pleaſe God to ſpare life, in the next going over, to amend thoſe, and what σφάλματα have here ſlipt by mine or the Preſſes care, the fate of Bookes being as that of men;

Vitiis nemo ſine naſcitur: optimus ille eſt
Qui minimis urgetur——

Errata.

PAg. 2. lin. 26, annot. pro ſtips, lege ſt ps. p. 6. l. 6, lege *equarum*, ib. l. penul. poteſt. Et, lege poteſt, &, p. 10. in Græcæ inflexionis typo literæ luxatæ ſic reſtituendæ, l. 1. m ante *eum*. in annot. poſt attica hæc dialectus, del. m poſt *Orpheon* inſere n, ibid. in anno t. l. 17. *Athenem Athona*. p. 11. l. 6. creſcentia ib. in Reg Maſcula ſnnt, &c. a præfigenda hiſce *funis, crines* & *amnis* b præfigenda dictioni *ſentis*. p, 12. l. 14. lege maſcula. p. 15. In annot. Quintæ declinat. del. *Fide pignus dextræ*. p. 16. l. 7. lege nonæ. p, 21. *vix* loco motum reſtituatur inter *impos* & leguntut. p. 25. l. 26. lege Vocativo. p. 35, l. 6. poſt *avi* adde *ſupinum in atum*. p. 37. l. 23. lege *ſed pœnitet pœnituit*. p. 58. poſt l. 15. adde *Fugitans litium*. Ter. Phor. *Scieus pugnæ*. Hor. l. 1. Od. 15. p. 61. l. 11. dele *ſemper*. l. 19. dele *feſſus belli, laſſus viarum*. p. 66. in annot. tranſportanda. *cedo, morem gero*. ib. luxata. p. 67. lege authores. p. 68. in annot. lege. *reg.* 39. p. 70. l. 2. πώγωνι. l. 8. ἄυπα. p. 72. ad calcem, lege regul. 47. p. 74. l. 28. lege. Virg. ib. 33. lege pro. p, 78 reg. 55. poſt *peſſime* adde. *ita*. l. 25. in annot. lege exempio, p. 79. l. 31. in annot. lege invideo, p. 80. l. 31. in annot. lege licet. p. 81. l. 5. in annot. lege pecunia. p. 82. l. 14. lege tibi. ibi. 41 ſignificancia. p. 85. l. 9. in annot. dele *reg.* 91. l. 25. lege humine. p. 87. l. 8. annot. lege nemo. p. 90. l, 15. annot, dele forte, p. 94. l. 6. lege mittĕrĕ. l. 8 piĕtās. 19. nŏvă. 27. tĭmōris. p. 95. l. 7. paŭcă. 15. annot. rēgĭbŭs. p. 96. l. 11 annot. vivu': l. 11. lege aureo. p. 97. 2. m. Hepthimimeris 15. l. Lucretio. p. 78 l. antep. cognĭtum p. 100. l. antep. clandeſtĭnus p. 161. l. 19. frequentius.

Cætera quæ vel operarum, me abſente, *incuria aut humana parum cavit natura*, ſibi excuſabit, emendabitque candidi lectoris mens & manus.

In the Rudiments.

Adde in the end of the third page, When the Nominative endeth in *us*, the Vocative endeth in *e* Except *Deus*, Voc. *Deus*.

Proper names of men and gods ending in *ius* caſt away the laſt ſyllable of the Nominative, as, *Virgilius*, voc. *Virgili*. *Mercurius*, voc. *Mercuri*.

RVDIMENTS OF GRAMMAR.

EVery word in the Latine tongue is one of these eight; which are therefore called parts of speech.

Noune.	declined.	Adverbe.	not declined.
Pronoune.		Conjunction.	
Verbe.		Preposition.	
Participle.		Interjection.	

To the foure parts declined belong { Number. Person.

The singular Number speaketh of one, as Ego saxum projeci rotans.

The Plurall Number speaketh of more than one, as, Nos Saxa projecimus rotantes.

There are three Persons.

The first speaketh; as, a ego, I, nos, we.
The second is spoken to; as, a tu, thou, vos, ye.
The third Person is spoken of; as ille, he, illi, they.

a Yet *ego, nos* are of the first person onely. *Tu* and *Vos* of the second. So are Vocative Cases.

Of a Noune.

A Noune is a word, by which a person or thing is signified and knowne: as autor, an author; liber a booke; bonus good.

Of Nouns, some be Substantives, and some be Adjectives.

A Noune Substantive is that standeth by it self, & requireth not another word to be joyned with him to shew his signification; as homo, a man.

And it is either Proper, to the person or thing that it betokeneth; as Carolus, Charles; Anglia, England: or it is Common to all of the same kinde; as homo, a man; terra, a land, or earth.

b as, *man* or *thing*.

A Noune Adjective is that cannot stand by it selfe in signification, but requireth to be joyned with a b substantive; as bonus good; felix happie.

Cases.

Pronounes also and participles are declined with Cases and Genders.

Nounes are declined with sixe Cases, Singularly, and Plurally: the Nominative, the Genitive, the Dative, the Accusative; the Vocative and the Ablative.

Genders of Substantives.

Substantives may be of one Gender, Masculine as Vir: Feminine, as Mulier; Neuter, as Saxum: Masculine and Feminine, which they call the Common of two, as parens: Masculine or Feminine, which they call Doubtfull, as Cortex; and Epicene, when under one Gender both Sexes are signified: as Passer, Aquila.

c As *Phœbus*, *Michael*, *Carus*, *Arabs*, *rex*, *nauta*, other creatures of the male Sex; as, *taurus*, *aries*. *Styx* and *Lethe* are the Fœminine. So *Albula*, *Allia*, *Matrona*, *Sequana*, ~~*Druentia*, *Vistula*. Nanis Masculine & Neuter *Iader*~~, Neuter.

Proper Names of Males; as of heathen gods, Angels, Men, also Gentiles, and Appellatives attributed to men, are of the Masculine Gender. So are the names of Moneths, Rivers and winds.

d Yet *Sulmo*, *Acragas*, *Croto*, *Narbo*, *Hippo*, *Epidaurus* are Masculine; so *Pessinûs* and *Daphnûs*.

Proper names of Females; as of goddesses, and women: Such also as represent or are attributed to the Female Sex; as Nymphes, Muses, Graces, Sirens, Furies, &c. are the Feminine Gender. Also the Names of Countries, d Cities or Townes and Ilands.

Names of Townes ending in *um*, *ur*, and *e* short are Neuter. So *Zeugma*, *Hispal*, *Sutul*. Plurals in *s* are Masculine; Plurals in *a* are Neuter.

e *Pinaster*, *Oleaster* are Masculines. So *dumus*, and *rubus* frutices. *Siler*, *Siler*, *Sube*, *thus*, *robur*, *acer* are Neuters.

Names of Trees are e the Feminine Gender.

Declensions of Nounes Substantives.

There are five Declensions of Nounes.

A Noune is knowne of what Declension it is by the ending of the Genitive case singular.

The first Declension of Latine Nounes is ending in a, and are of the feminine gender. f

f *Adria* for the Adriatick Sea, is the Masculine gender. So are many that come from the Greekes, as *planeta*, *cometa*, *absinthites*, &c. also *Satrapas*, *tiaras*.

Typ

Type.

Singulariter	Nom.	*a.*	Pluraliter	Nom.	*æ.*
	Gen.	*æ.*		Gen.	*arum.*
	Dat.	*æ.*		Dat.	*g is.*
	Accuſ.	*am.*		Accuſ.	*as.*
	Voc.	*a.*		Voc.	*æ.*
	Abl.	*a.*		Abl.	*g is.*

2. *Filia* and *nata* make *is* or *abus*. *Dea, mula, equa, liberta, abus* onely.

Singulariter	Nom.	*Muſa*	Pluraliter	Nom.	*Muſæ*
	Gen.	*Muſæ*		Gen.	*Muſarum*
	Dat.	*Muſæ*		Dat.	*Muſis*
	Accuſ.	*Muſam*		Accuſ.	*Muſas*
	Voc.	*Muſa*		Voc.	*Muſæ*
	Abl.	*Muſa*		Abl.	*Muſis*

The ſecond Declenſion is of Nounes ending in us and er of the Maſculine gender, and in um of the Neuter.

Vir onely endeth in *r*.

h But *humus, domus, alvus, colus, vannus* are feminine; and diverſe comming from the Greek *Papyrus, coſtus, byſſus, method s, periodus, dial ſtus & torus*, &c.

Pelagus, virus and *chaos* are Neuters. *Vulgus* Maſculine and Neuter.

Barbitus, phaſelus, rubus, groſſus, are Maſculine or Feminine.

Type.

Singulariter	Nom.	*us. r.*	Pluraliter	Nom.	*i.*
	Gen.	*i.*		Gen.	*orum.*
	Dat.	*o.*		Dat.	*is.*
	Acc.	*um.*		Accu.	*os.*
	Voc.	*e. r.*		Voc.	*i*
	Abl.	*o.*		Abl.	*is.*

Singulariter	Nom.	*dominus.*	Pluraliter	Nom.	*domini.*
	Gen.	*domini.*		Gen.	*dominorum.*
	Dat.	*domino.*		Dat.	*dominis.*
	Acc.	*dominum.*		Accu.	*dominos.*
	Voca.	*domine*		Voca.	*domini.*
	Abla.	*domino.*		Abl.	*dominis.*

Singulariter	Nom.	i *Regnum*	Pluraliter	Nom.	*Regna.*
	Gen.	*regni.*		Gen.	*regnorum.*
	Dat.	*regno.*		Dat.	*regnis.*
	Acc.	i *regnum.*		Accu.	*regna.*
	Voc.	i *regnum.*		Voc.	*regna.*
	Abl.	*regno.*		Abla.	*regnis.*

i Nounes of the Neuter gender in this declenſion, in the third fourth, make the Nominative, Accuſative and Vocative alike, which three Caſes in the Plurall end alwayes in *a*.

The third declenſion

is of Nounes ending in a, c, ĕ, i, l, n, o, r, s, t, x, and all genders, but moſt Feminine. k

k The terminations here ſo many, and the genders ſo various would too much inlarge the intended brevity, if the rules and exceptions were inſerted; wherefore we are inforced to referre the learner to the Grammer for more ample and exact inſtructions in this Declenſion, as alſo for the *Anomala*, and other things, where you ſee this aſteriske, *.

l Some end in *ym*, as, *vim, ſitim, ruſſim, ravim, amuſſim*, &c.

m Some end in *i*, and ſome in *e* and *i*.

n And ſome in *ium*.

o But *manus perticus, acus*, a needle, *ficus* the diſeaſe, *trabus, domus*, are Feminine. *Penus* and *ſpecus* are Maſculine and Feminine.

Type.

	Singulariter		Pluraliter	
Nom.			Nom.	es. ĕs.
Gen.	is.		Gen.	n um.
Dat.	i.		Dat.	ib.
Accu.	l em.		Accu.	es. ĕs.
Voc.			Voc.	es. ĕs.
Abla.	m e.		Abl.	ibus.

	Singulariter		Pluraliter	
Nom.	veſtis.		Nom.	veſtes.
Gen.	veſtis.		Gen.	veſtium.
Dat.	veſti.		Dat.	veſtibus.
Accu.	veſtem.		Accu.	veſtes.
Voc.	veſtis.		Voca.	veſtes.
Abla.	veſte.		Abla.	veſtibus.

	Singulariter		Pluraliter	
Nom.	*parens.*		Nom.	*Parentes.*
Gen.	*parentis.*		Gen.	*parentum.*
Dat	*parenti.*		Dat.	*parentibus.*
Acc.	*parentem.*		Acc.	*parentes.*
Voc.	*parens.*		Voc.	*parentes.*
Abl.	*parente.*		Abla.	*parentibus.*

	Singulariter		Pluraliter	
Nom.	*Rete.*		Nom.	*retia.*
Gen.	*retis.*		Gen.	*retium.*
Dat.	*reti.*		Dat.	*retibus.*
Accu.	*rete.*		Acc.	*retia.*
Voc.	*rete.*		Voc.	*retia.*
Abl.	*reti.*		Abla.	*retibus.*

The fourth Declenſion

is of Nounes of the o Maſculine gender ending in us: and of Neuters in u.

Type.

	Singulariter		Pluraliter	
Nom.	us.		Nom.	us.
Gen.	us.		Gen.	uum.
Dat.	ui.		Dat.	bus.
Accu.	um.		Accu.	us.
Voc.	us.		Voc.	us.
Abl.	u.		Abl.	bus.

Singulariter u per omnes caſus.

Pluraliter

Nom.	ua.
Gen.	uum.
Dat.	bus.
Accu.	ua.
Voc.	ua.
Abl.	bus.

Singu-

Singulariter	Nom.	*fructus.*	Pluraliter	Nom.	*fructus.*
	Gen.	*fructus.*		Gen.	*fructuum.*
	Dat.	*fructui.*		Dat.	*fructibus.*
	Accu.	*fructum.*		Accu.	*fructus.*
	Voca.	*fructus.*		Voca.	*fructus.*
	Abla.	*fructu.*		Abla.	*fructibus.*

The fifth Declenſion

is of Nounes ending in es all Feminine except dies, which is Maſculine or Feminine in the ſingular, but Maſculine onely in the Plurall; and his compound meridies, which is Maſculine, and wants the Plurall.

Type.

Singulariter	Nom.	*es.*	Pluraliter	Nom.	*es.*
	Gen.	*eï.*		Gen.	*erum.*
	Dat.	*eï.*		Dat.	*ebus.*
	Accu.	*em.*		Accu.	*es.*
	Voc.	*es.*		Voca.	*es.*
	Abl.	*e.*		Abl.	*ebus.*

Singulariter	Nom.	*dies.*	Pluraliter	Nom.	*dies.*
	Gen.	*diei.*		Gen.	*dierum.*
	Dat.	*diei.*		Dat.	*diebus.*
	Accu.	*diem.*		Accu.	*dies.*
	Voca.	*dies.*		Voca.	*dies.*
	Abl.	*die.*		Abl.	*diebus.*

The Declining of Adjectives.

Adiectives of three terminations in the Nominative are declined in the Maſculine and Neuter genders, like dominus and regnum of the ſecond Declenſion: and in the Feminine like muſa of the firſt Declenſion.

Moſt end in *us*, ſome in *er*, one in *ur*, *ſatur*.

Singulariter	N.	*bonus, bona, bonum.*	Pluraliter	N.	*boni, bonæ, bona.*
	G.	*boni, bonæ, boni.*		G.	*bonorũ, bonarũ, bonorũ*
	D.	*bono, bonæ, bono.*		D.	*bonis.*
	A.	*bonum, bonã, bonũ.*		A.	*bonos, bonas, bona.*
	V.	*bone, bona, bonum.*		V.	*boni, bonæ, bona.*
	A.	*bono, bona, bono.*		A.	*bonis.*

In thoſe caſes where there are three words, the firſt is the Maſculine, the ſecond is the Feminine, the third is the Neuter. In the Dative and Ablative Plural, one word ſupplieth all three Genders, as alſo in the Genitive caſe ſingular ending in *ius*, and the Dative ending in *i* of *ſolus, unus, totus, ullus, alter, uter, neuter*, and *alius, alia, aliud*, but theſe five laſt want the Vocative caſe.

Duo and ambo are Plurals; and make the Maſculine in the Nominative and Vocative; and their Neuter in the Nominative, Acculative and Vocative caſes in o, and their Dative and Ablative in bus. as

Pluraliter	Nom.	*Duo, duæ, duo.*
	Gen.	*duorum, duarum, duorum.*
	Dat.	*duobus, duabus, duobus.*
	Accu.	*duo, duas, duo.*
	Voc.	*duo, duæ, duo.*
	Abl.	*duobus, duabus, duobus.*

Adiectives having one word in the Nominative ſingular, as felix; or two, as triſtis and triſte, are declined after the third Declenſion.

Where the caſe hath two words; the former is Maſculine and Feminine, the other is Neuter Where there is but one word that one is of three Genders, Maſc. Feminine, and Neuter.

There are ſome Adjectives of this forme, which have three words in the Nom. Sing. as *pedeſter, equeſter, celer, celeber, acer, &c.* which are either thus varied, Nom. *acer, acris; acre*, or thus, No. *acris & acre*, Gen. *acris, &c.*

Thoſe Nounes whoſe Neuter ſingular ends in *e*, make the Ablative in *s*.

Singulariter	Nom.	*felix.*	Pluraliter	Nom. *felices & felicia.*
	Gen.	*felicis.*		Gen. *felicium.*
	Dat.	*felici.*		Dat. *felicibus.*
	Acc.	*felicem & felix.*		Acc. *felices & felicia.*
	Voc.	*felix.*		Voc. *felices & felicia.*
	Abl.	*felice & felici.*		Abl. *felicibus.*

Singulariter	Nom.	*triſtis & triſte.*	Pluraliter	Nom. *triſtes & triſtia.*
	Gen.	*triſtis.*		Gen. *triſtium.*
	Dat.	*triſti.*		Dat. *triſtibus.*
	Acc.	*triſtem & triſte.*		Acc. *triſtes & triſtia.*
	Voc.	*triſtis & triſte.*		Voc. *triſtes & triſtia.*
	Abl.	*triſti.*		Abl. *triſtibus.*

Singulariter	Nom.	*durior & durius.*	Pluraliter	No. *duriores & duriora.*
	Gen.	*durioris.*		Gen. *durorum.*
	Dat.	*durori.*		Dat. *durioribus.*
	Acc.	*duriorem & durius.*		Acc. *duriores & duriora.*
	Voc.	*durior & durius.*		Voc. *duriores & duriora.*
	Abl.	*duriore vel duriori.*		Abl. *durioribus.*

Compariſon of Adjectives.

Adiectives whoſe ſignification may encreaſe or be diminiſhed, may forme Compariſon.

The Poſitive letteth downe the quality abſolutely, as durus hard.

The Comparative raiſeth the ſignification of his Poſitive in reſpect of ſome other, as durior. And it is formed of the firſt caſe of his Poſitive in i, by putting thereto or and us, as of duri, durior & durius.

The Superlative exceedeth his Poſitive in the higheſt

ighest degree, as durissimus hardest. And it is likewise formed of the first case of his Positive that endeth in i, by putting thereto s and simus, as of duri, durissimus.

Positives in r, make their Superlative by putting to rimus, as pulcher, pulcherrimus.

These Adiectives in lis, make their Superlative by changing is into limus; as facilis facillimus; humilis humillimus, similis simillimus. Imbecillis imbecillinus. p

If a Vowel come before us; the degrees are made by magis and maximè; as, pius, magis pius, maximè pius.

pAlso *Imbecillissimus.*

A Pronoune.

A Pronoune is a word which supplieth and serveth the place of a Noune; and either pointeth out some new person, not mentioned afore; as Ego, Tu:

Or

Respecteth and rehearseth some person or thing afore mentioned; as ille, ipse, iste, is, hic, sui, qui, and these are called Relatives.

Or

Denoteth propriety, as meus, tuus, suus, noster, vester, cujus cuja cujum, which they call Possessives.

Or

Signifieth Nation, Sect, or party, as, nostras, Vestras, cujas, which they terme Gentiles.

These three Pronounes Ego, tu, sui, q are Substantives. Thereof are Adiectives.

q And *quid* with his compounds.

The Substantives have a peculiar declining.

Singulariter	Nom.	*ego.*	Pluraliter	Nom.	*nos.*
	Gen.	*mei.*		G.	*nostrum vel nostri.*
	Dat.	*mihi.*		Dat.	*nobis.*
	Accu.	*me.*		Accu.	*nos.*
	Voc.			Voc.	
	Ablat.	*me.*		Abl.	*nobis.*

Singulariter	Nom.	*Tu.*	Pluraliter	Nom.	*vos.*
	Gen.	*tui.*		G.	*vestrum vel vestri.*
	Dat.	*tibi.*		Dat.	*vobis.*
	Accu.	*te.*		Acc.	*vos.*
	Voc.	*tu.*		Voc.	*vos.*
	Abl.	*te.*		Abl.	*vobis.*

Singulariter and Pluraliter,

Gen. Sui. Dat. Sibi. Acc. Se, Abla. Se.

These

Iſte is declined like *ille*, and alſo *ipſe*, ſaving that in the Neuter Gender of the Nominative and Accuſative Caſes ſingular, it maketh *ipſum*.

These Adiectives in moſt Caſes are declined as bonus.

Singulariter	N. *Ille, illa, illud.*	Pluraliter	N. *Illi, illæ, illa.*
	G. *Illius.*		G. *Illorũ, illarũ, illorũ.*
	D. *Illi.*		D. *Illis.*
	A. *Illum, illam, illud.*		A. *Illos, illas, illa.*
	V.		V.
	A. *Illo, illa, illo.*		A. *Illis.*

Singulariter	Nom. *Hic, hæc, hoc.*	Pluraliter	Nom. *hi, hæ, hæc.*
	Gen. *hujus.*		G. *horum, harum, horum.*
	Dat. *huic.*		Dat. *his.*
	Accu. *hunc, hanc, hoc.*		Acc. *hos, has, hæc.*
	Voc.		Voc.
	Abl. *hoc, hac, hoc.*		Abl. *his.*

So his compound. Nom. *idem, eadem, idem.* Gen. *ejuſdem.* Dat. *eidem.* Acc. *eundem eandem idem, &c.*

Singulariter	Nom. *Is, ea, id.*	Pluraliter	Nom. *ii, èæ, ea.*
	Gen. *ejus.*		G. *eorum, earum, eorum.*
	Dat. *ei.*		Dat. *iis, vel eis.*
	Accu. *eum, eam, id*		Accu. *eos, eas, ea.*
	Voc.		Voc.
	Abl. *eo, ea, eo.*		Abl. *iis vel eis.*

So *aliquis, ecquis, &c.* but *Quiſquis & quidquid* in the Nominative, Accuſative *quicquid.* Ablative *quoquo, quaqua, quoquo.*

r Or *qui.*

Singulariter	No. *Quis vel qui, quæ, quod vel quid.*	Pluraliter	Nom. *qui, quæ, quæ.*
	Gen. *cujus.*		Gen. *quarum, quarum, quorum.*
	Dat. *cui.*		Dat. *quibus vel quis.*
	Acc. *quem, quam, quod.*		Acc. *quos, quas, quæ.*
	Voc.		Voc.
	Abl. r *quo, qua,* r *quo.*		Abl. *quibus vel quis.*

These five, meus, tuus, ſuus, noſter, and veſter are declined like Nouns Adiectives of three terminations, ſaving that meus in the Vocative caſe ſingular maketh mi, mea, meum.

Noſtras and Veſtras are declined like felix.

A Verbe.

A Verbe is a word declined with Mood and Tenſe, and betokeneth doing, ſuffering, or being.

There are foure kindes of Verbes.

Active, Paſſive, Neuter, and Deponent.

A Verbe Active endeth in o, and betokeneth to doe as amo, I loue, and by putting to r it may be a Paſſive as amor.

A Verbe Paſſive endeth in or, and betokeneth to ſuffer as amor I am loued, and by putting away r it may be an Active, as amo.

A Verbe Neuter endeth in o or m, and cannot take r to make him a Passiue. And it signifieth sometimes doing as curro I run, and sometimes suffering as ægroto, I am sicke, and sometimes being, as sum, I am.

A Verbe Deponent endeth in r, like a passiue, but signifies actively, as loquor I speake, or absolutely, as orior I rise.

There are foure Moods or manners of Signifying.

1. The Indicatiue declareth, as tu amas, thou louest, or elle demandeth or doubteth, as amas tu? doest thou love.

2. The Imperatiue commandeth, entreateth, exhorteth or permitteth, as ama tu love thou, amato ille let him love.

3. The Subiunctiue dependeth of some other Verbe in the same sentence, ſ with some Coniunction, as, ut, si, cùm, or some Indefinite, as qui, quid, qualis, quotus, quorsum, quo, &c. comming betweene; as ut vivas ergo vigila, that thou mayst live then awake. Vide quid agas, looke what thou doest,

4. The Infinitive Mood followeth another Verbe or Adiective, and hath this signe to, as cupio discere I desire to learne, dignus notari, worthy to be marked.

There are added to the Infinitive Mood, three Voyces called Gerunds in di, do, dum, as amandi t of loving, amando in loving, amandum to love.

There are also two Supines, the former ending in um, for the most part signifieth actively, as amatum, to love, the other endeth in u and signifieth Passively, as amatu, to be loued.

ſ It is put sometime without a Conjunction, with these signes *may, can, would, should,* or *ought:* and then is called the *Potential.* Sometimes with an Adverbe of wishing, and is called the *Optative* mood.

t Sometimes they signifie Passively.

Tenses.

There are five Tenses or distinctions of time.

1. The present Tense speaketh of the time that now is, vsually with this signe doe, am, is, are, as amo I loue, amor I am loued.

2. The Preterimperfect tense speaketh of the time not yet perfectly past, with this signe did, was, were, as amabam, I loued or did loue, amabar I was loued.

3. The Preterperfect tense speaketh of the time perfectly past with this signe v haue, as amavi, I haue loued.

v hast, hath.

4. The Preterpluperfect tense speaketh of the time more than perfectly past, with this signe had, as amaveram

veram, I had loved.

5. The Future Tense speaketh of the time to come with this signe shall or will, as amabo, I shall or will love.

The rules for Preterperfect Tenses and Supines see in Grammar.

In declining Tenses, Beginners distinguish the persons in the singular by *I, thou, he,* in the Plurall by, *we, ye, they.*

But these Verbes of the third conjugation differ in some Tenses from the regular Verbes. *Volo, vis, vult, volumus, vultis, volunt.* So *nolo & malo, fero, fers, fert, ferimus, fertis, feruut.* *Edo, edis, vel es, edit, vel est, edimus, editis, vel estis, edunt.* And in the fourth Conjugation *eo* with his compounds hath *unt* in the third person Plural, but *ambio* hath *ambiunt.* So *queo* and *nequeo, nequeunt.* *Ibam, ibas, ibat.* So *quibam & nequibam.*

Conjugations.

There are foure Conjugations of Verbes, distinctly knowne by the vowell going before re in the infinitive of Verbes in o, and the second person of the Præsent tense indicative of Verbes in or.

The first Conjugation, hath a long, before re and ris, as amáre, amáris.

The second Conjugation hath e long before re and ris, as docére, docéris.

The third Conjugation hath e short before re and ris, as légere, légeris.

The fourth Conjugation hath i long before re and ris, as audire, audiris.

Verbes in o of the foure Conjugations be declined after these Examples.

Amo, amas, amavi, amare, amatum: to love.
Doceo, doces, docui, docere, doctum: to teach.
Lego, legis, legi, legere, lectum: to reade.
Audio, audis, audivi, audire, auditum: to heare.

Indicative Mood.

I love

Præsent Tense Singular.
- Amo, as, at.
- Doceo, es, et.
- Lego, is, it.
- Audio, is, it.

Plaraliter
- amus, atis, ant
- emus, etis, ent
- imus, itis, unt
- imus, itis, iunt

I loved, or did love.

Præter-imperfect Tense Sing.
- Amabam, abas, abat. *Plu.* abamus, abatis, (abant
- Docebam, ebas, ebat. *Plu.* ebamus, ebatis, (ebant
- Legebam, iebas, iebat. *Plu.* iebamus, iebatis, (iebant
- Audiebam, iebas, iebat. *Plu.* iebamus, iebatis,

I have loved.

Præterperfect tense Sing.
- Amavi
- Docui
- Legi
- Audivi

isti, it, *Plu.* Imus, istis, (vel ér erunt

I had loved.

Preterpluperfect Tense Sing.	Amaveram Docueram Legeram Audiveram	eras, erat. *Plu.* eramus, eratis, erant.

I shall or will love.

Future Tense Sing.	Amabo, abis, abit. Docebo, ebis, ebit Legam, es, et, Audiam, ies, iet.	*Pluraliter*	abimus, abitis, abunt ebimus, ebitis, ebunt. emus, etis, ent. iemus, ietis, ient.

Ibo, ibis, ibit, ibimus, ibitis, ibunt. So *quibo* and *nequibo.*

Imperative Mood.

Love thou.	Let him love.	Let us love.	Love ye.	Let them love.
Ama	amet	*Plu.* amemus.	amate	ament
amato.	amato		amatote.	amanto.
Doce	doceat	*Plu.* doceamus.	docete	doceant
doceto.	doceto.		docetote.	docento
Lege	legat	*Plu.* legamus.	legite	legant
Legito	legito		legitote	legunto.
Audi,	audiat	*Plu.* audiamus	audite	audiant
Audito	audito.		auditote,	audiunto.

Volo wants the Imparative mood: and *queo* and *nequeo.*

ei	*vel*	*edite*	*edat*	*edamus*	*edite*	*edant.*
esto		*edito*	*esto*		*este*	*edunto.*
					editote	
					estote	

fer, ferto, ferat, ferto, feramus, ferte, fertote, ferant, ferunto.

Subjunctive Mood.

I love

Present Tense Singul.	Amem, es, et. Doceam, eas, eat. Legam, as, at. Audiam, ias, iat.	*Pluraliter*	emus, etis, ent. eamus, eatis, eant. amus, atis, ant. iamus, iatis, iant.

Velim, velis, velit. So *nolim* and *malim.*
Eam, eas, eat: but *ambio ambias.*

Vellem, ſo *nollem* & *mallem*, *ferrem*. *Ederem vel eſſem*. *Irem*, *ires*, *iret*.

I loved or did love.

Preterimperfect Tenſe Sing.
- Amarem, ares, aret. *Plu.* aremus, aretis, arent
- Docerem
- Legerem
- Audirem, ires, iret. *Plu.* iremus, iretis, irent.

Docerem, Legerem: eres, eret. *Plu.* eremus, eretis, erent.

I have loved.

Preterperfect Tenſe Sing.
- Amaverim
- Docuerim
- Legerim
- Audiverim

eris, erit. *Plu.* erimus, eritis, erint.

I had loved.

Preterpluperfect Tenſe Sing.
- Amaviſſem
- Docuiſſem
- Legiſſem
- Audiviſſem

iſſes, iſſet. *Plu.* iſſemus, iſſetis, iſſent.

I ſhall or will love.

Future Tenſe Sing.
- Amavero
- Docuero
- Legero
- Audivero

eris, erit. *Pl.* erimus, eritis, erint.

Infinitive Mood.

Velle, *nolle*, *malle*. *Ferre*. *Edere vel eſſe*.

Preſent and Preterimperfect Tenſe.
- Amāre
- Docēre
- Legĕre
- Audire

to love, teach, read, heare.

Preterperfect and Preterpluperfect Tenſe.
- Amaviſſe
- Docuiſſe
- Legiſſe
- Audiviſſe

to have or had: loved, taught, read, heard.

Future Tenſe.
- Amaturum
- Doctūrum
- Lectūrum
- Auditurum

eſſe, to: love, teach, read, heare: hereafter.

Gerunds { Amandi, of loving; do in loving, dum, to love.
Docendi, of teaching, do in teaching, dum, to teach
Legendi, of reading; do in reading; dum to reade.
Audiendi, of hearing, audiendo in hearing; dum to (heare.

First Supine.		Latter Supine.	
Amatum	to love	Amatu	to be loved
Doctum	to teach	Doctu	to be taught
Lectum	to reade	Lectu	to be read
Auditum	to heare.	Auditu	to be heard.

A Participle of the Present Tenſe. { Amans, loving; Docens, teaching; Legens, reading; Audiens, hearing }
A Participle of the future tenſe. { Amaturus to love or about to love; Doctarus to teach or about to teach. Lecturus to read or about to reade; Auditurus to heare or about to heare. }

For the ſupply of many Tenſes of Verbs in or we muſt learne this Verbe Sum.

Sum, es, fui, eſſe, futurus, to be,

So the compounds *abſum, præſum, deſum, obſum. Proſum, prodes, prodeſt,* &c. receives *d* betweene two vowels. *Poſſum, potes, poteſt, poſſumus, poteſtis, poſſunt*; of *potis* and *ſum. Poteram poteras.*

Indicative Moode.

Preſent Tenſe Singular { I am. Sum, es, eſt. *Plu.* Sumus, eſtis, ſunt.

Preterimperfect Tenſe Sing. { I was. Eram, eras, erat. *Plu.* Eramus, eratis, (erant.

Preterperfect Tenſe Sing. { I have beene. Fui, fuiſti, fuit. *Plu.* fuimus, fuiſtis, fuerunt vel fuere. *Potui.*

Preterpluperfect tenſe Sing. { I had beene. Fueram, fueras, fuerat. *Pl.* fueramus, fueratis, fuerant. *Potueram.*

Future Tenſe Sing. { I ſhall or will be. Ero, eris, erit. *Pl.* Erimus, eſtis, erunt. *Potero.*

Imperative Mood.

Sis, es, eſto { be thou } { ſit / eſto } *Plu.* Simus { Sitis { eſte / eſtote } ſint. / ſunto. }

Poſſum wants the Imperative mood.

Subjunctive Mood.

Poſſim. Preſent Tenſe Sing. { when I am / Sim, ſis, ſit. *Plu.* Simus, ſitis, ſint.

Preterimperfect tenſe Sing. { when I was. / Eſſem, eſſes, eſſet. *Pl.* Eſſemus, eſſetis, eſſent.

Potuerim. Preterperfect tenſe Sing. { when I have beene. / Fuerim, fueris, fuerit. *Pl.* fuerimus, fueritis, fuerint.

Potuiſſem. Preterpluperfect tenſe Sing. { When I had beene. / Fuiſſem, fuiſſes, fuiſſet. *Pl.* fuiſſemus, fuiſſetis, fuiſſent.

Potuero. Future tenſe Sing. { when I ſhall or will be. / Fuero, fueris, fuerit. *Pl.* fuerimus, fueritis, fuerint.

Infinitive Mood.

Poſſe. Preſent and Preterimperfect tenſe Sing. { Eſſe, to be.

Preterperfect and Preterpluperfect tenſe { Fuiſſe, to have or had beene

Potuiſſe. Future tenſe Sing. { Fore, vel futurum eſſe to be hereafter.

Verbes in *Or* of the foure Conjugations be declined after theſe examples.

Amor, amaris vel amare, amatus ſum vel fui, amari, amatus amandus.

Doceor, doceris vel docere doctus ſum vel fui, doceri, doctus, docendus.

Legor, legeris vel legere, lectus ſum vel fui, legi, lectus, legendus.

Audior, audiris vel audire, auditus ſum vel fui audiri, auditus, audiendus.

Indica-

Indicative Mood.

I am loved.

Preſent tenſe Sing.

Amor, áris, vel are, atur.	Pluraliter	amur, amini, antur.
Doceor, eris, vel ere, etur.		emur, emini, entur.
Legor, eris vel eret itur.		imur, imini, untur.
Audior, iris, vel ire, itur.		imur, imini, iuntur.

I was loved.

Preterimperfect tenſe ſing.

Amabar, abaris vel abare, abatur. *Pl.* abamur, abamini, abantur.

Docebar, Legebar { ebaris, vel ebare, ebatur. *Pl.* ebamur, ebamini, ebantur.

Audiebar, iebaris vel iebare, iebatur. *Pl.* iebamur, iebamini, iebantur.

I have beene loved.

Preterperfect tenſe ſing.

Amatus, Doctus, Lectus, Auditus { Sum vel fui, us es vel fuiſti, us eſt vel fuit. *Plu.* i ſumus vel fuimus, i eſtis vel fuiſtis, i ſunt fuerunt vel fuere.

I had beene loved.

Preterpluperfect tenſe ſing.

Amatus, Doctus, Lectus, Auditus { Eram vel fueram, us eras vel fueras, us erat vel fuerat. *Plu.* i eramus vel fueramus, i eratis vel fueratis, i erant vel fuerant.

I ſhall or will be loved.

Future tenſe Sing.

Amabor, aberis, abitur. *Pl.* abimur, abimini, abuntur.
Docebor, eberis, ebitur. *Pl.* ebimur, ebimni, ebuntur.
Legar éris, étur. *Pl.* émur, émini, entur.
Audiar, iéris, ietur. *Pl.* iémur, iemini, ientur.

Imperative Mood.

	Be thou loved.	Let him be loved.		Let us be loved.	Be yee loved.	Let them be loved.
Singular:	Amare	Ametur	Pluraliter	Amemur	amamini,	Amentur
	amator:	amator.				amantor.
	Docere	doceatur		Doceamur	docemini,	doceantur
	docetor:	docetor.				docentor.
	Legere	legatur		Legamur	legimini,	legantur
	legitor:	legitor.				leguntor.
	Audire	audiatur		Audiamur	audimini,	audiantur
	auditor;	auditor.				audiuntor.

Subjun-

Subjunctive Mood.

I am loved.

Preſent tenſe Sing.

Amer, êris vel êre, êtur	Pluraliter	êmur, êmini, êntur.
Docear, earis vel eare, eatur		eamur, eamini, eantur.
Legar, aris vel are, atur		amur, amini, antur.
Audiar, iaris vel iare, iatur,		iamur, iamini, iantur.

I was loved.

Amarer, areris vel arere, aretur. *Plu.* aremur, aremini, arentur.

Preterimperf. tenſe Sing.

Docerer, Legerer } ereris vel erere, eretur. *Pl.* eremur, eremini, erentur.

Audirer, ireris, vel irere, iretur. *Pl.* iremur, iremini, irentur.

I have beene loved.

Preterperfect tenſe Sing.

Amatus, Doctus, Lectus, Auditus } Sim vel fuerim : us ſis vel fuſris, us ſit vel fuerit. *Pl.* i ſimus vel fuerimus: i ſitis vel fueritis : i ſint vel fuerint.

I had beene loved.

Preterpluperf. tenſe Sing.

Amatus, Doctus, Lectus, Auditus } Eſſem vel fuiſſem : us eſſes vel fuiſſes: us eſſet vel fuiſſet. *Pl.* i eſſemus vel fuiſſemus. i eſſetis vel fuiſſetis. i eſſent vel fuiſſent.

I ſhall or will be loved.

Future tenſe Sing.

Amatus, Doctus, Lectus, Auditus } Ero vel fuero; us eris vel fueris : us erit vel fuerit. *Pl.* i erimus vel fuerimus: i eritis vel fueritis : i erunt vel fuerint.

Infinitive moode.

Preſent tenſe Sing. Amari, Doceri, Legi, Audiri. } to be { loved, taught, read, heard.

Preſent

Preterperfect. Amatum, Doctum, Lectum, Auditum — esse vel fuisse — to have or had beene — loved. taught. read. heard.

Future Tense. Amatum, Doctum, Lectum, Auditum — iri, vel — amandum, docendum, legendum, audiendum — esse, to be — loved, taught, read, heard — hereafter.

A Participle of the Preter tense. Amatus, Doctus, Lectus, Auditus — loved, taught, read, heard.

A Participle of the future in dus. Amandus, Docendus, Legendus, Audiendus — to be — loved. taught. read. heard.

There are in every Conjugation some Verbes whose Inder the letter or letters, going before the last vowell of the Preterperfect tense, is not the same with the Inder of the present tense; as in amo, amavi; jubeo jussi; scribo, scripsi; haurio hausi. It is therefore to bee noted what tenses are formed of the Present tense, and what from the Preterperfect tense.

Of the present tense of the Indicative Mood are formed the Preterimperfect and Future tense of the same Mood; the Imperative Mood; the present and preterimperfect tenses of the Subjunctive and Infinitive Moods; as of Scribo are formed Scribebam, Scribam; Scribe, Scribam, Scriberem, Scribere.

But of the Preter perfect Tense of the Indicative Mood are formed the Preterpluperfect tense of the same Mood, the Preterperfect, Preterpluperfect, and Future Tenses of the Subjunctive, the Preterperfect tense of the Infinitive Mood; as of Scripsi, are formed Scripseram, Scripserim; Scripsissem, Scripsero, Scripsisse.

There are certaine Verbes deficient in Persons, which are called Impersonals, and are declined in the third Person Singular onely, through all Moods and Tenses, Active, as Oportet, oportebat, oportuit; oportuerat, oportebit, oporteat, and oportere: and

Passive, as itur, ibatur, itum est vel fuit, itum erat, vel fuerat, ibitur, eatur, iretur, &c. iri.

A Participle.

A Participle is a word derived of a Verbe, from which it hath signification of time, and is declined with Cases and Genders like a Noune.

There are foure kinds of Participles:

1. A Participle of the Present tense hath his English ending in ing as loving, and his latine in ans, ens, or iens as amans, legens, audiens. And hath his signification Active or Neuter, as the Verbe whereof it commeth. And it is formed of the Preterimperfect tense of the Indicative mood by changing the last syllable into ns, as amabam, amans, poteram potens.

2. A Participle of the Preter tense hath his English ending in d, t, or n; as loved, taught, slain, and his latine in tus, sus, xus; as amatus, visus, nexus, and one in üus, as mortuüs: and it hath the signification of the Passive or Deponent, of which it commeth. It is formed of the latter Supine by putting to s, as of amatu, amatus.

3. A Participle of the Future in rus is Englished like the Infinitive Mood of the Verbe Active, as amaturus to love or about to love. And hath the signification of the Active or Neuter, whereof it commeth. And it is formed of the latter Supine by putting to rus, as of amatu, amaturus.

4. A Participle of the Future in dus is Englished like the Infinitive Mood Passive, as amandus to be loved, and hath alwayes the Passive signification: and is formed of the Genitive Case of the Participle of the Present Tense by changing tis into dus, as amantis, amandus.

Participles of the Present tense are declined like felix. Participles of the other Tenses are declined like bonus.

An Adverbe.

y Sometime to an Adverbe; as, *bene, mane.*

An Adverbe is joyned to a Verbe, Noune, or Participle y to expresse some circumstance or quality.

Certaine Adverbes have the Comparative, and Superlative degree: as docte, doctius, doctissimè: fortiter

fortiter, fortius, fortissimè. Bene, melius, optimè. Sæpe, sæpius, sæpissimè. Nuper, nuperrimè.

A Conjunction.

A Conjunction joyneth words and Sentences together.

A Præposition.

A Preposition is set before other words in Composition or Government of Case.
These sixe in composition, am, di, dis, re, se, con.

The Præposition which governe Cases, see in the Syntax.

An Interjection.

An Interjection is a word expressing some affection of the minde.

Syntaxis.

Syntaxis or Construction of the parts of speech is either in Concord or Government.

Concord plaine.

A Verbe Personall agreeth with his a Nominative Case in Number and Person; as Ego meum jus persequar, neque tu verbis solves unquam. Delirant reges, plectuntur Achivi.

a Noune or Pronoune Substantive.

Ego, nos, tu, vos, ille, illi, homines, are seldome expressed, unlesse for distinction or earnest expression.

The b Adiective agreeth with his Substantive in Case, Gender, and Number, as, Nunc tua res agitur, paries cum proximus ardet. Neglectis urenda filix innascitur agris.

b Noune, Pronoune, or Participle.

The c Pronoune Adiective, qui agreeth with his Antecedent Substantive in Gender and Number: as Vir sapit, qui paucat loquitur.

c Relative.

And it is either the immediate d Nominative Case to the Verbe, by the first Concord, as, Felix, qui potuit boni fontem visere lucidum. Or if there come a Nominative Case betweene this Pronoune Relative and the Verbe, the Relative shall be such Case as the Verbe, or some other word in the sentence doth governe, e as Felix, quem faciunt aliena pericula cautum. Cujus numen adoro. Cui similem non vidi.

d And then regard is to be had what Person it is, by examining it by his Substantive.

e By the rules of government following.

A Substantive agreeth with a Substantive denoting the same thing or person, in the same Case, as Eruitur ferrum instrumentum, aurum pretium sceleris.

Concord Figurative.

An Infinitive Mood, an Adverbe or part of a sentence may be the Nominative Case to a Verbe, or the Substantive to an Adiective; as Velle suum cuique est. Cras istud ubi est?

A Nowne of multitude singular is often ioyned to a Verbe or Adiective Plurall, as Pars circum pectora lapsæ sibila dant.

f Of the same Person.

A Verbe Substantive comming betweene f two Nominative Cases of diverse Numbers, or an Adiective betweene two Substantives of diverse Genders sometimes accord with the latter, as, Amantium iræ amoris redintegratio est. Est locus in carcere quod Tullianum appellatur.

Two or more Nominative Cases singular with a Coniunction Copulative betweene them have usually a Verbe Plurall, which agreeth with the Nominative Case of the g most worthy person: as, Ego & tu valemus, si tu & Tullia valetis.

g The first person is more worthy than the second: and the second is more worthy than the third.

Two or more Substantives Singular with a Coniunction Copulative betweene them, may have an Adiective Plurall: which shall agree with the Substantive of h the most worthy Gender; as Rex & Regina beati.

h The Masculine gender is more worthy than the Feminine: and the Feminine more worthy than the Neuter.

But in things without life, the Adiective is put in the Neuter Gender, as Arcus & calami, quæ tu fregisti, erant bona.

Government.

Words of the same signification have the same construction. So Pronounes, Verbes, Participles, Adverbes, and Interiections have the same government with Nownes.

Derivatives for the most part governe the case of their Primitives, Comparatives and Superlatives of their Positives: Impersonals of their Personals, Gerunds and Supines of their Verbes: unlesse they be otherwise excepted in severall Rules.

Construction of the Nominative Case.

Verbes Substantives, Verbes Passives, and Verbes Neuters of gesture have a Nominative Case after them; as Ira est furor brevis, Fies de Consule Rhetor. Qui habentur Sapientes. Zoilus incedit claudus.

Sum, forem, fio, existo. Appellor, dicor, vocor, videor, habeor, existimor, and almost all, except *rogor, exoror, poscor, doceor.*

Eo, incedo, cubo, sedeo, curro, appareo, evado, maneo, fugio, dormio.

All Verbes admit a Nominative Case after them, of an Adiective, especially if it be put Adverbially. Scribo Epistolas rarissimus.

En,

En ecce and o, have sometimes a Nominative Case, as En Priamus. O festus dies hominis!

Construction of the Genitive Case.

The i latter of two k Substantives betokening diverse things is the Genitive Case; as, Amor nummi. Opus Virgilii. Admeti pecus. Tantum cibi adhibendum.

Est importing possession, m property or duty requires a Genitive case; as Hoc pecus est Meliboei. Insipientis est dicere, non putaram.

Interest and refert signifying to behove or conterne, as a duty or availe, require a Genitive Case of all Nounes Substantives, but these Pronounes Possessives Mea, tua, sua, nostra, vestra, are put for their Primitives, n as Quod ego & meâ, & Reipublicæ & tuâ maximè interesse arbitror.

A Substantive denoting the quality or part having an Adiective ioyned with it, importing the praise or dispraise, is set after a Nounе or Verbe Substantive, in the Genitive or Ablative Case; as Iugenui Vultûs puer. Puer bonâ indole. Esto bono animo.

Nounes o Partitives, or put Partitively, Comparatives, Superlatives, Interrogatives and certaine Nounes of Number require a Genitive case; as Aliquis nostrum; Primus omnium. Major juvenum. Optimus bonorum. Primus omnium.

Adiectives signifying desire, knowledge, care, feare, and their contraries, require a Genitive Case, as Cupidus auri. Peritus belli. Futuri anxius. Timidus procellæ. Ignarus omnium.

Verbals in ax, and certaine Participialls from the Present and Preter Tense governe a Genitive Case; as Tempus edax rerum. Alieni appetens. Sui profusus.

Adiectives that signifie Remembrance or forgetting require a Genitive Case. Verbes so signifying, admit a Genitive or Accusative; as Vive memor lethi. Immemor herbæ. Reminiscitur incommodi. Omnia, quæ curant, senes meminerunt. Obliviscei injuriæ. Obliviscere Grajos.

Verbes p of accusing, condemning, and absolving will have a Genitive of the crime or punishment, which Genitive is sometime turned into the Ablative, with the Preposition de, or without it, as, Alios accusas probri, teipsum sceleris absolvis. Damnantur votorum. Damnabis votis. Damnatus longi laboris.

Verbes, that betoken to esteeme or regard, require a Genitive case betokening the value; as Omnes unius æstimemus assis. Te semper maximi feci.

i Commonly following or to be resolved by *of*.

k Or if the former be an Adjective put Substantively; *hoc, id, multum, quantum, plus, dimidium, minus.*

l The former Substantive is againe to be supplied after the Verbe, as *hoc pecus est pecus Meliboei.*

m *Munus, proprium* or *officium* is understood: whence *Meum, tuum, suum, nostrum, vestrum, humanum, bellinum*, are used, and not Genitives.

n *Mei, tui, sui, nostri, vestri.*

o *Aliquis, alius, alter, uter, neuter, nullus, solus, quisque, quidam, quicunque, multi, pauci, omnes, quis, quisquis, &c.*

p These Adjeves also of the like signification, *Reus, conscius, manifestus, affinis, popularis, insons, purus*, have a Genitive Case. *Æstimo*, may also admit an Ablative Case. *Data magno æstimas, accepta parvo.*

q Of the word after this ſigne *of*.

Satago, miſereor, miſereſco, miſeret, miſereſcit, pœnitet, tœdet, pudet, piget, **require q a Genitive Caſe**, as, Rerum ſuarum ſatagit. Miſerere laborum. Senectutis eum ſuæ non pœniteret. Tœdet omnes nos vitæ. Fratris me pudet pigetque. Si non r pertæſum thalami tedæque fuiſſet.

r *Pertæſus* the Participle hath for the moſt part an Accuſative: *Pertæſus ignaviam.*

Adverbes of time and place require a Genitive Caſe, Pridie ejus diei. Ubicunque locorum.

Conſtruction of the Dative Caſe.

f Following this ſigne *to* or *for*.

Nounes and Verbes require a Dative Caſe of the f thing or perſon to whom any thing is gotten, as, Scenis decora alta futuris. Bona bello cornus. Tibi aras, tibi occas, tibi ſeris. Non nobis ſolùm nati ſumus.

Of this kinde are Adjectives and Verbes

Verbes compounded with *Satis, bene, male.*

Signifying profit, favour, t helpe, and their contraries, as, Utilis capiti, Bonis nocet, quisquis peperceſit malis. Amicus omnibus. Chara mihi. Favet ſtudiis.

Pleaſure or griefe. Palato gratus, ſtomacho gravis. Tibi dolet, quia aliis placet.

Nearneſſe or fitneſſe. Vitium virtuti vicinum. Patriæ idoneus. Gemmas aptant capiti.

Eaſineſſe or difficulty, and Verbals in bilis: Inimicis facilis. Obvius huic. Invia virtuti nulla eſt via. Obviam mihi venit. Nil mortalibus arduum eſt. v Licet nemini. Nulli penetrabilis aſtro.

t Yet *Iuvo, adjuvo, lædo, offendo*, governe an Accuſative.

Obeying or reſiſting, Judici ſupplex. Omnia Virtuti parent. Senſui repugnat.

Truſt. Seni fidelis. Nimium ne crede colori.

Adiectives of likeneſſe and unlikeneſſe; alſo Communis, proprius **and** ſuperſtes, **uſually have a Dative, and ſometime a Genitive**: Neque tac laci magis eſt ſimile, quàm ille ego ſimilis eſt mei.

v Alſo *liquet, libet, expedit.*

Verbes of Comparing have a Dative Caſe. Et ſe mihi comparat Ajax.

Verbes of giving, reſtoring, promiſing, owing, paying require a Dative Caſe. Fortuna multis dat nimis, ſatis nulli. Quæ tibi promitto. Quicquid mihi pater tuus debuit, tibi ſolvi.

Verbes of threatning and being angry with, Governe a Dative Caſe, Mortem utrique minatur. Offendar medicis, iraſcar amicis.

Verbes of commanding and ſhewing. Imperat ſibi. Cui quid dicas caveto.

Suadeo, perſuadeo, reſpondeo, vaco, nubo, miſceo, hæreo, voveo, devoveo, initior, inſidior, **have a Dative Caſe.**

Sum

Sum with his Compounds, except possum require a Dative Case, Mihi nec obest nec prodest. Curtæ nescio quid Semper y abest rei.

Certaine Verbes compounded with these Prepositions Præ, ad, con, sub, ante, post, ob, in and inter, require a Dative Case. z

When this Verbe a have, hath a Noune Substantive after it, and may be rendred by habeo; it is more Elegantly made by est, turning the word that in English seemeth to be the Nominative Case into the Dative, and the word that seemeth to be the Accusative into the Nominative: as, Est mihi namque domi Pater.

When b Sum hath after it a Nominative and a Dative, the word that is the Nominative may bee also put in the Dative, as Exitio est avidis mare nautis.

Verbes of taking away and of difference require a Dative Case: as Fratrem eripe morti. Arcebis gravido pecori. Dissidet plebi virtus.

Hei and væ have a Dative Case. Hei misero mihi. Væ victis.

y Yet *Absint inani funere nænia. A qua abest prudentia.*

z Many of these have an Accusative and some the case of their Præposition.

a *hast, hath, had,* or *hadst.*

When it hath the English of a Participle of the Præter Tense after it: it is the signe of the Præterperfect, or Preterpluperfect Tense.

b So, *do, duco, habeo, verto, pateo, venio, appono, &c.*

Construction of the Accusative Case.

Verbes Actives, Deponents also, and Neuters when they signifie Actively governe an c Accusative Case, as Usus promptos facit. Venerare Deos. Quercus sudabunt mella.

Verbes of asking, doceo also and moneo, with their compounds and celo governe two Accusative Cases, one of the sufferer, another of the thing; as Ocium divos rogat mercator. Quid nunc te literas doceam? Ridiculum est te me admonere istud.

The measure of a thing and the space or distance of place is put in the Accusative Case, and sometime in the Ablative; as Turris alta centum pedes. Fons latus pedibus tribus. A senis latere digitum non discessit. Nec longis inter se passibus absunt.

O exclamantis governes an Accusative Case: O hominem imputum. So en and ecce sometimes, En quatuor oras. Ecce autem alterum. Also hem, as hem tibi Davum.

c Of the word following and answering to the question *whom* or *what.*

d One Accusative after some of these is turned into the Ablative, *Veniamque oremus ab ipso. Qui de his rebus eum doceant.*

The Vocative Case.

O of calling or speaking to, hath a Vocative Case, as O formose puer. So Hem Pamphile. Heus Syre. Proh Sancte Jupiter. Ohe libelle.

The

The Ablative Case.

The instrument, the cause, the manner is put in the Ablative Case, as Hic melior remis. Ferit eum gladio. Pallidus irâ. Tacet metu. Naturâ tu illi pater es, consiliis ego. Simplex munditiis. Prosequor te amore. Affecit eum gaudio.

Sometime the Genitive *Examinatus animi. Desipiebam mentis.* Scil. *Per, secundum.* So *Murat quadrata rotundis.*

The part affected, the descent, country or other adjunct, is used in the Ablative or Accusative case: Pedibus æger, Genere insignis. Tremit ossa. Membra stratus.

The price of a thing is put in the Ablative case, as Vendidit hic auro patriam. Spem precio non emam. Non auro venalis.

Except of Tanti quanti, and their compounds, pluris also and minoris, when they are set without substantives, as Tanti eris aliis, quanti tibi fueris.

Words signifying plenty or want, enjoying, filling, emptying, furnishing, encreasing, or easing, have an Ablative case, or a Genitive; Crura thymo plena. Opus est mihi tuâ arte. Eget, quo tu abundas, consilio. Ego hoc te fasce levabo. Plenus rimarum. Verborum inops. Eget æris. Abunde fabularum.

So *affatim, satis, parum.*

1.

Utor, fungor, fruor, vescor, victito, vivo, for victito, nitor, laboro, for male habeo, nascor, creor, satus, ortus, editus will have an Ablative case.

2.

But after Verbes of taking away and disagreeing, this Ablative is more usually turned into the Dative, as afore in the construction of the Dative.

Verbes of receiving, taking away from, distance from, disagreeing from, hearing from, or buying of, require an Ablative case with a, ab, e, ex, and sometimes de. Accepi literas a nuncio. Audivi e prædonibus. Clodius pecunias Consulares a Senatu abstulit. Distat ab urbe decem millia.

3.

Meteor with Benè, malè, melius, pejùs, optimè, pessimè or ita, hath an ablative case with De, as, De ingenio suo pessimè meritus.

Dignus, indignus, dignor, præditus, fretus, contentus, governe an Ablative case. Dignus es odio. Virtute præditus. Fretus juventâ. Contentus modicis.

Nouns of the Comparative degree governe an Ablative case of the word following, then or by, as Frigidior glacie. Sesquipede est, quàm tu, longior.

The Participle is sometimes understood: *Nondum liberâ civitate.* Sc. *Existente.*

When a Nominative case and his Verbe commeth after when, whilst, if, though, or after that; the Nominative may be turned into the Ablative, and the Verbe into a Participle to agree therewith, as Nil juvat, amisso claudere septa grege.

Con-

Construction of Verbes Passives.

A Verbe Passive will have after it an Ablative Case with the prepositton a or ab, of the word which in the Active was the Nominative Case to the Verb, as Laudatur ab his, culpatur ab illis.

This Ablative after Verbes sometimes, but after Participles usually is turned into the Dative: as, Honesta bonis viris non occulta petuntur. Nulla tuarum audita mihi nec visa sororum. Frater est expectandus mihi. And the Participle in dus is used in the Neuter gender with est, when necessitie is signified: as, Hic vobis vincendum, aut moriendum est, milites,

Construction of the Infinitive Mood.

The Infinitive Mood is governed of Nounes and e Verbes, Audax omnia perpeti. Qui mentiri solet, pejerare consuevit.

When this English that rendred by quod or ut commeth betweene two Verbes: the latter Verbe is usually put in the Infinitive Mood; and the Nominative Case going before it, is turned into the Accusative; as f Dico Rempublicam esse liberatam. Jussit pecuniam omnem mergi.

e *Solet, cœpit incipit, est* for *licet*, &c. But *decet, juvat, delectat, oportet*, retaine for the most part their Accusative before the Infinitive Mood.

f *Dico, quod Respublica sit liberata. Jussit ut omnis pecunia mergeretur.*

Construction of Gerunds.

Gerunds in di follow certaine Substantives and Adjectives that governe a Genitive Case, as Amor Sceleratus habendi. Homines bellandi cupidi.

Gerunds in do are governed of these Prepositions a, ab, abs; de, e, ex, cum, in, pro or are put without a Preposition, as Ablatives of the cause or manner, as Defessus sum ambulando. Alitur vitium, crescitque tegendo.

Sometime it is put in the Dative; *Apta natando crura dat. Emporetsca inutilis scribendo.*

Gerunds in dum follow these Prepositions governing an Accusative Case: Ad, inter. ante, ob, propter.

Construction of Supines.

The former Supine followeth a Verbe or a Participle betokening moving to a place: Cur te is perditum? Spectatum admissi.

The latter Supine is set after certaine Adjectives, Dignus, indignus, turpis, fœdus, facilis, proclivis, &c. factu fœdum est, idem est & dictu turpe.

Of Time.

Nounes that betoken the time when, are put in the Ablative case, as Nocte latent mendæ. Anno Superiore.

Nounes that betoken continuance of time, answering to this question how long are commonly used in the Accusative case, as Hic jam tercentum totos regnabitur annos. And sometime in the Ablative; Imperavit triennio & decem mensibus, octoque diebus.

Proper Names of Countries, Townes, or Cities.

f Commune Nounes also, as *Adforem. In urbe.*

g Sometime without Præpositions. *Ibirit Italiam. Tiburi, Carthagini, Anxuri, Sicyoni* are Ablatives.

Proper f Names of Lands, countries, and Ilands are usually set g with Prepositions, as Ex Asia rediens, cum ab Ægina Megaram versus navigarem.

In or at a towne or city, answering this question where, if the Noune be of the first or second Declension and singular Number, it shall be the Genitive case, as Quid Romæ faciam? But if it be of the third Declension or Plurall Number, it shall be put in the Ablative case h without a Preposition, as Morari Carthagine statuit. Tiburi genitus.

Humi, domi, militiæ, belli, rure or ruri are likewise used, as Domi bellique simul viximus. Ruri or rure se continet.

To a city or towne, answering this question whither, is put in the Accusative case h without a Preposition, as Epistolas Catinam, Tauromenium, Syracusas commodius mittere potero. So, Ire domum. Ego ibo.

h Sometimes with Præpositions: *Fuit ad Corinthum. Profectus fuit ad Capuam. Discessit a Brundusio.*

From or by a towne or city, answering to whence or which way, the proper name shall be put in the Ablative h case without a Preposition, as Nisi antè Româ profectus esses. Iter Laodicea faciebam. So Nuper exiit domo. Rure reversus est.

Construction of Conjunctions.

Conjunctions copulatives and disiunctives, and these forre quam, nisi, præterquam, an, couple like cases of Nounes, and like Moods and Tenses of Verbes: as, Xenophon & Plato fuere æquales. Rectus stat corpore despicitque terras. And sometimes diverse cases and Tenses, by reason of diverse government: as Emi centussi & pluris. Studuit Romæ & Athenis.

Con-

Conſtruction of Præpoſitions.

Theſe Prepoſitions ſerve to the Accuſative caſe,
Ad, penes, adverſus, cis, citra, circiter, extra,
Erga, apud, ante, ſecus, trans, ſupra, verſus & intra,
Ultra, poſt, præter, propter, prope, pone ſecundum,
Per, circum, circa, contra, juxta, inter, ob, infra.

Theſe Prepoſitions governe an Ablative caſe, A, ab, abſque, coram, cum, de, e, ex, palam, præ, pro, ſine.

In ſignifying in or among requires an Ablative caſe: but ſignifying into, for, towards, upon, againſt, an Accuſative.

Sub, towards, about, an Accuſative: Under, an Ablative,

Super, concerning, an Ablative: beyond, an Accuſative.

Subter and Clam an Accuſative or Ablative.

Cum, contra, circum, penes and diverſe others are often ſet after their caſes: Verſus and tenus alwayes, which tenus governes an Ablative Singular and Plurall, unleſſe that Plurall ſpeake but of two, or if it want the Singular, and then it hath a Genitive; as Capulo tenus, Pectoribus tenus. But, Aurium tenus, Cumarum tenus.

Cum is ſeldome expreſſed, but when it ſignifieth ſociety.

Prepoſitions are ſometime underſtood, as Maria aſpera juro. Quid me juvat?

A Verbe compound hath ſometime the caſe of the Prepoſition, that it is compounded withall: as Prætereo villam; Decedere provinciâ, vitâ, magiſtratu.

The Prepoſition is ſometime repeated after Verbes compounded with a, ab, ad, de, e, ex, in; as Abſtinere ſe a viris. Decedere de via.

Prepoſitions compared governe the caſe of their Poſitive: as Propius urbem caſtra movit. Proxime januam villici cellam eſſe oportet.

Prepoſitions ſet without caſe after them, become Adverbes.

FINIS.

SYSTEMA GRAMMATICVM.

GRammatica est ars rectè loquendi.

Grammaticæ duæ sunt partes, a Etymologia & Syntaxis.

Etymologia vocum singularum proprietates considerat.

Vocis b partes sunt literæ.

De Literis.

EX literis quinque sunt Vocales, *a, e, i, o, u.*

Ex Vocalibus geminis coalescunt Diphthongi usitatiores *æ, œ, au, eu*, Minus usitatæ *ai, ei, oi, ui*. Et Græca *yi*.

a Sub qua comprehendi possunt Orthographia & Prosodia, vocum affectiones, quibus per literarum rationem & Syllabarum affectus, ad voces & orationem proceditur, ideoque nonnullis *partes* etiam *Grammaticæ* numerantur. a Merologia rectiùs; ut quæ versetur circa partes orationis, quæ quibusdam Grammaticis *μέρη* & *μόρια τοῦ λόγου* vocantur, namque alia res est Etymologia. b Propriè, namque ex una vocali dictiones quædam integræ constant, præpositiones, sc. *a, e,* Verbum *i* & Interjectio *o*.

Reliquæ literæ appellantur Consonantes, c quibus octo sunt mutæ *b, c, d, f, g, p*, 2 *q, t*. quatuor sunt liquidæ *l, m, n, r*. quibus 3 *s*, addi potest. *h* aspirationis potius nota est, quam litera. 4 *x* compendium duarum literarum. ut & * *z*.

Consonantibus accensentur 5 *j* & *v* sibi vel aliis vocalibus in eadem Syllaba præpositæ.

K, y, & *z*, Græcæ literæ vocibus purè Latinis nunquam admiscentur.

c 2 q. ut plenius sonet, sibi semper adsciscit *u*. quod & interdum faciunt *g* & *s*. ut in *qui, lingua, anguis*.

3 Ut quæ priscis in versu liquescere solita. Sed *m* & *n* non nisi in Græcis. 4 *Cs*, ut in *dux, ducis*, vel *gs*. ut in *rex regis*. ex *sd*. 5 *j* consonans liquidum *g* sonat. *v* sonat *f* siccum, ut in *Jove*.

Literæ quoad formam sunt minusculæ, *a,b,c,d, &c.* Vel majusculæ 6 *A,B,C,D.*

A majusculis literis inchoant Propria nomina, & Adjectiva ab iis deducta. Item periodi,& in Carminibus versus singuli.

Majusculæ cum solæ aut 7 paucæ scribuntur, integra Vocabula aut numeros designant ; ut 8 *A. Aulus. C. Caius.* D *Decius.* L. *Lucius.* M. *Marcus,* P. *Publius.* Q *Quintus.* T. *Titus.* Cn. *Gneius.* Sp. *Spurius.* Sex, *Sextus.* Ser. *Sergius* vel *Servius.* Sic F. *Filius.* N. *Nepos.* P.C. *Patres conscripti.* R. P. *Respublica* Cos. *Consul.* Coss. *Consules,* S.P.Q.R. *Senatus populusque Romanus.* U.C. *Urbs Condita.* H.S. *Sesterttium.*

In numeris *I* Significat unum, V. quinque. 9 X. decem 1 L. quinquaginta 2 C. centum. IↃ. vel D. quingentos, CIↃ. vel M. mille.

Minor numerus præpositus demit tantundem majori sequenti : Sic IV. valent quatuor. IX, novem. XL. quadraginta, XC. nonaginta.

De Syllaba.

Syllaba est comprehensio consonantis 3 unius aut plurium cum Vocali, uno spiritu prolata ; ut *per, frons.*

Ut Syllabæ ritè distinguantur, observandum.

1. Consonans in vocibus polysyllabis, inter duas vocales posita, jungatur posteriori ; ut *do-mi-nus.*

2. Si consonans geminetur, prior ad præcedentem vocalem, posterior ad sequentem pertinet : ut *an-nus.*

3. Consonæ, 4 quæ initio vocis conjungi possunt, in medio non sunt distinguendæ ; ut in *noster,* quia ab *st* incipiunt *sto, stupor, stirps.*

In compositis verò, consonantes suæ quæque parti adhærent : ut *ob-est, ob-tuo. dis-cors, trans-eo, in-ers, præter-eo, ex-istimo.*

Secundum has leges, si qua vox in 5 fine lineæ sit dividenda, apponatur hæc divisionis nota -, quæ Hyphen dicitur.

Duo quandoque puncta alteri vocalium duarum in apice imponuntur differentiæ gratiâ, ut in *aëre.*

De Accentu.

Superest altera vocis affectio de tono, seu Accentu ; quæ vulgo Prosodia.

Tonus seu Accentus est modus lex seu nota, juxta quam Syllaba in voce accinitur. Estque triplex, 1. Acutus, cujus nota est hæc ', monétque Syllabam attollendam.

Gravis,

6 Atque hæ priscis Rom. tantum in usu.

7 Subjectâ sæpe minusculâ.

8 Prænomen plerunque.

HS. vel *LLS.* i.e. duo asses vel duæ libræ & Semissis.

9 V Geminatum & inversum.

1 Dimidium literæ C.

2 Dimidium literæ CIↃ, qui antiquis literæ M character,

3 Propriè, abusivè Vocalis unius, aut diphthongi, ut, *dies, Æetes.*

4 Istiusmodi sunt *stips, pt, sp, sc, sq. bd.* mutæ sequente liquidâ. Aliàs in medio non conjunguntur, ut *Sul-cus,* tur-pis

5 Quæ interdum & in eadem lineâ usurpatur, ad distinguenda composita ; ut *ex-tempore.* Estque hæc Dizeteos nota.

Gravis, ſic notandus `, docétque Syllabam eſſe deprimendam. 3. Circumflexus ex utroque conflatus, ſic notatus ^, adeóque Syllabam attollendo & deprimendo, cum morâ pronunciat. Quamvis hodiè neque Circumflexus ab acuto prolatione diſcernitur: neque uſquam fere notatur accentus, niſi differentiæ aut perſpicuitatis gratiâ, ut internoſcatur *alius* Genitivus, ab *álius* Nominativo; *occído* ab *óccido*; & in contractis; ut *nóſti*, *amárunt*. Orthotoniæ tamen leges, in quantum uſus poſtulat, ita ſe habent,

In diſſyllabis, ſi prior longa ſit naturâ, poſterior brevis, prior circumflectitur; ut *mâter*. Aliàs acuitur, ut *bonus*, *triſtis*, *Soler s*.

In polyſyllabis habetur accentûs ratio ex quantitate penultimæ, quæ ſi longa fuerit naturâ, ultimâ exiſtente brevi circumflectitur: ut *Amîcus*, *arâtor*. Sin ultima fuerit longa, acuitur penultima, Amíci arátrum Si vero penultima brevis ſit, acuitur antepenultima: ut *ánimus*, *precióſior*. Excipiuntur compoſita a *facio* & *fio*, quæ retinent tonum ſimplicium *ſatisfácit*, *ſatisfít*.

Vbi vocalis brevis penultima præcedit mutam & liquidam in vocibus hyperdiſſyllabis, adeo ut metri lege vocalis communis ſit, in Oratione tamen proſa pronunciatur gravis, acuitur ſc. antepenultima, ut *Phâretra Volucru*, *mediocru*.

Retrahitur accentus acutus in ultimam ſyllabam dictionis, cui ſubjiciuntur encliticæ: ut *Luminâque lauruſque Dei*; aut ipſe aſſumit gravem ut *Vocemq*, *coloremá*; niſi conſtans ſit compoſitio: ut *Dénique*, *ítaque*, *undique bicíno*.

Voces Græcæ, manentes integræ, ſuum tonum ferè retinent: ut Metamórphoſis, empháſeos: factæ vero prorſus Latinæ Latinum quoque aſſumunt tonum. Vt Philoſóphia idólum.

De Partibus Orationis.

Vocum ſpecies ſunt octo, quæ & *partes orationis* vocantur.

Nomen	Declinab.	Adverbium.
Pronomen.		Conjunctio.
Verbum.		Præpoſitio.
Participium.		Interjectio.

His omnibus accidunt ſpecies & Figura.

Species eſt vel { Primitiva, aliunde non deducta; ut *homo, vivo, cras.* / Derivativa, aliunde orta; ut, *humanus, victito, craſtinus.*

Figura { Simplex: ut *juſtus, ego, puto, doctus, piè, quidem.* / a Compoſita: ut *injuſtus, egomet, diſputo, indoctus, impie, equidem.*

a Additur a quibuſdam & decompoſita: ut *irrevocabilis.*

Partibus declinabilibus accidunt Numerus & Perſona.

Numerus eſt vel { Singularis, qui b unum ſignificat, ut *Saxum ego projeci rotans.* / Pluralis, qui plura; ut, *Saxa nos projecimus rotantes.*

b Sunt tamen nomina quædam quæ ſingularia cum ſint, multitudinem ſignificant, ut *populus, turba, grex*, vocanturque Collectiva. Sunt contra, quæ Pluralia rem unam ſignificant: ut *Gabii, nuptiæ.*

c Perſona eſt triplex { Prima, quæ loquitur, ut *Ego Raphael recenſui rogatus.* / Secunda, ad quam loquimur, *tu Raphael recenſuiſti rogatus* / Tertia, de qua loquimur: *Raphael recenſuit rogatus.*

c Nomina, Pronomina & Participia ſunt primæ perſonæ, ſi *Ego* aut *nos* exprimantur vel intelligantur, Secundæ ſi *tu* aut *vos*: alias tertiæ; Vocativo in omnibus excepto.

Nomen.

Nomen eſt vox rem denotans ſine adſignificatione temporis. Eſtque vel Subſtantivum, vel Adjectivum.

Subſtantivum eſt quod per ſe in oratione ſubſiſtit. Et rem in abſtracto ſignificat, ut *homo, domus.*

Eſtque vel Proprium, rem aut * perſonam d unam ſingula

* Romanis Propria erant *Nomen*: univerſæ familiæ commune: *Prænomen*, ad diſtinctionem individuorum ejuſdem familiæ. *Cognomen* ex invento, gloriâ partâ, aut eventu ut, *Marcus Tullius Cicero.* d quaſi individuam.

ſingulatim denotans, ut *Carolus*, *Anglia*, vel Commune, quod rem omnibus individuis ejuſdem ſpeciei communem ſignificat, ut, *homo*, *terra*.

Adjectivum eſt, quod ope & adminiculo Subſtantivi in oratione ſubſiſtit; ut, *bonus*, *felix*.

e *Caſus Nominum ſunt Sex.*

Nominativus, *Genitivus*, *Dativus*, *Accuſativus*, *Vocativus*, *Ablativus*.

1. Vocativus ſingularis ut plurimum, ſimilis eſt Nominativo; Pluralis ſemper.

2. Dativus & Ablativus plurales perpetuò ſimiles.

3. Nomina neutrius generis habent Nominativum, Accuſativum & Vocativum ſimiles, qui in plurali exeunt in *a*.

e Caſus hic eſt flexio quædam terminationum a Nominativo qui *Rectus* dicitur in cæteris caſibus qui vocantur *Obliqui*.

De f *Genere & Declinatione Subſtantivorum.*

Subſtantivum eſt vel generis Maſculini, ut *Vir*; vel Fœminini; ut *Mulier*; vel Neutrius; ut *Saxum*: vel Commune duûm, Maſc. ſc. & Fœm. ut *Parens*; vel Dubium: ut *Cortex*: vel g Epicœnum, quod ſub uno genere utrumque ſexum complectitur: ut *Lepus*.

f Genus eſt Sexûs diſcrimen: a natura: ut mas, fœmina, ab inſtituto ut crinis, coma.

g Subſtantivo, Communis generis ſi ſæmel addideris Adjectivum Maſculinũ non licet deſulteriè tranſire in Fœmininum; In Dubiis licet. Ad vitandam ambiguitatem dicimus, ubi opus eſt, *paſſer fœmina*: *aquila mas*.

De Genere Subſtantivorum ex ſignificatione.

Maſculina.

PRopria quæ *h* maribus, marium & quæ Nomina ſexũ Officium referunt, aut gentem, Maſcula dicas.

Ut, *Mars*, *Pan*, *Raphael*, *Cicero*, *Vir*, *prædo*, *laniſta*, *Conſul*, *taurus*, *Arabs* *i* Fluvii his addantur; ut, *Iſter*.

Menſes, ut *Maius*. Venti; ut *Libs*, *Eurus* & *Auſter*.

Vnciâ & exceptâ, partes & compoſita aſſis.

Vt *ſextans*, *quincunx*, *bes* cum *ſemiſſe*, *triensque*.

h Nomina Deorum, Angelorum, Virorum, populorum, equorum item & canum maſculorum.

i Fluviorum tamen genus declinationem potius & terminationem ſequitur. hinc *Allia*, *Albula*, *Matrona*, *Sequana*, *Druentia*, *Viſtula*, *Moſella*, *Garumna*, leguntur Fœminina. *Ister* neutrum. *Nar* Maſc. & Neutrum. Sicubi in Maſculino aut Neutro uſurpentur, id κατὰ ὑπόνοιαν factum, intellecto *fluvio* vel *flumine*. *Styx* & *Lethe* a Græcis retinent fœmininum genus. Par ratio montium. Itaque in *Summo Oſſa*. Ovid. in Ibin; & *Oeta*. Sen. Herc. Fur. intelligitur *mons*. alias Fœminina ſunt; ut *Ætna*, *Rhodope Calpe*. Menſium nomina, omnino Adjectiva ſunt, & ſubanditur menſis, quod aliquando additur. *Menſe Decembri*. Ovid. 1. Triſt. 11. Ele. Martial. 5. l. 18. Epigr.

Fœminina.

NOmina k fœmineum sexum referentia, sunto Fœminei generis: *Iuno, Dido, nurus, uxor, Euphrosyne, Clio, Lachesis, Dryas, agna, leæna.* l Urbes addantur, regiones, insulæ: ut, *Alba, Carthago; Phocis, Nabathæa; Britannia, Cyprus.*

k Nomina Dearum, mulierum, Gratiarum, Musarum, Parcarum nympharum, Sirenum item, Furiarum, Harpyiarum, &c. monstrorum poeticorum, item equorum & canum fœminarum. l In nominibus urbium videntur autores rationem habuisse terminationis: a qua si deflectatur, fieri id per Synthesin, ut intelligatur *urbs, regio, insula*: sic finita in *a* & *e* longâ sunt fœminina, quæ in *o*, & *us*, præsertim quæ a Græcis in ἐς ex ὄεις descendunt: ut *Sulmo, Narbo. Hippo, Croton, Pontus regio, Abydus* Virgil: *Pessinus, Daphnus, Opus, Rhamnus, Argos* verò neutrum est, quia primæ contractorum In *as* item, ut *Taras, Acragas*: in *e* breve, in *ma, l. ir*, & *ur* neutra ut *Præneste, Cære, Nepete, Zeugma, Hispal, Suthul, Gedir, Tibur*, sed *Anxur*, masc. & neutrum. Pluralia in *i* sunt masculina: ut *Gabii, Philippi*. in *a* neutra: ut *Bactra, Artaxata*.

Epicœna.

SUnt Epicœna feræ, volucres, piscesq́ m quibus vox Una, genúsque unum, sexum designat utrumque. His sensus tamen & vox ipsa genus dabit aptum.

m In nonnullis sexus toris vocibus distinguitur; ut *taurus, vacca*: in aliis movetur fœmininum a masculino; ut, *juvencus, juvenca*, in quibus vero sexus minùs discernitur, sub una terminatione, & uno genere uterque sexus significatur: ut *lepus, passer muræna*, ubi distinctione opus est, mas vel fœmina adduntur. In iis verò quæ fœmellis solis competunt, non alio quàm fœminino genere utendum. *Operæ, cura, custodiæ, servitia* de hominibus dicuntur per Metonymiam effecti, reservato genere suo. Quin & *mancipium, scortum, jumentum* in epicœnis habenda. Et genus dignoscitur ex regulis seqq.

Ex terminatione, excepti is quæ ex significatione.

VM n neutrum pones, o hominum si propria tollas

n Et *on* Græcum; ut, *Ilion*, urbs, *Pelion*, mons

o Regula veteres Grammaticos olens, apud quos *homo* pro *viro* & *fœmina* sumebatur qui tamen virum solùm denotat. Excipiuntur itaq; virorum & mulierum propria: ut Pægnium Dynacium, puerorum, Glycerium, Phronesium, mulierum. quamvis in his Synthesis esse potest. Et ipsa sequi reg. generales.

o Litera

PLitera, sive *q* aliud positum pro Nomine verbum
Est Neutrale genus, sic invariabile Nomen.

p Alphabeta, &c. Nigrum *theta.*

q Voces materialiter & τεχνικῶς pro se sc. positæ, ut *Velle suum, aliud eras. Aer* est dissyllabum. *Barbara, Celarent*, modi Dialectici: aliique artis termini, *Nadir. Zenith, Azimuth. Nihil, gummi, cornu* singulare, *Tempe* plurale.

Arboris est Nomen muliebre: ut, *populus, alnus*
Cupressus, cedrus, laurus: sed mas *Oleaster.*
Et sunt neutra *siler, suber, sic robur, acerque.*

Spinus & *thus* pro arbore, cujus sint generis certo autore non probant, qui hæc pro masculo & neutro nobis obtrudunt.

Sunt commune duûm, quæ cum discrimine sexus
Masculum & admittunt Adjectivum & muliebre.

r Infans atque *parens, f adolescens, f miles & f hostis,*
Vates, affinis, testis, patruelis & hæres,
Vindex & judex, conjux, t antistes & augur,
Sic *autor, f nemo, custos, f dux, atque sacerdos,*
f Municipem adde, *comes civis, sus, bosque caniscque.*

r Quod & in Neutro usurpat Ovidius 4. Meta. *Rigidoque infantia sexo Discutit ora.* & in Ibin: *Guttura aquis imbuerat infantia lacte canino.* *f* Rariùs tamen usurpantur in fœminino. *Et nova miles eram.* Canace, 11. Epist. Ovid. & matris illud 9. Thebaid. Statii. *Simque augur cassa futuri*, per Synthesin dici videntur. *t* Usitatius tamen & tutius in fœminino usurpatur *antistita.*

Declinationes sunt quinque.

PRimæ declinationis Latinæ terminatio est *a.*

Singulariter.	
Nom.	*a.*
Gen.	2 *æ.*
Dat.	*æ.*
Acc.	*am.*
Voc.	*a.*
Abl.	*a.*
Pluraliter.	
Nom.	*æ.*
Gen.	3 *arum.*
Dat.	4 *is.*
Accus.	*as.*
Voc.	*æ.*
Abl.	4 *is.*

2 Genitivi Diphthongum æ dissolvebant veteres in aï unde coaluerat, ut *aulaï, pictaï* atque *Geryonaï*, utcunque masculini Græci.

Leguntur etiam *paterfamilias, Dux ipse viæ, Filii terræ, Nec auræ, nec fontis memor.* è formula Græcorum, quibus finita in *da, tha, ra* & a purum genitivum in *as* formant, etiam & alia; *Filius Latonas*; *amore Alcumenas.*

3. Genitivus pluralis quandoque syncopatur, in compositis præcipuè à *colo* & *gigno*: ut, *cælicolûm, Grajugenûm.* In Patronymicis & gentilibus masculis: ut, *Æneadûm, Achæmenidûm. Achæmenidum* verò non syncopatum est ab Achæmenis fœminino.

4. *Filia, nata, dea liberta, equa, mula*, ad sexus distinctionem, dativum & ablativum plurales mittunt in *abus*, quandoque etiam in *is efferuntur.*

Nomina Latina Primæ declinationis ſunt generis Fœminini.

EXcipe, Græcorum [a] quot declinatio prima Fundit in *as* & in *es*, & ab illis quæ per *a* ſunt; Ut [b] *ſorites* atque [c] *cometa, planeta*, [d] *tiaras*, [e] *Hadria* pro pelago ſupero. [f] *Baliſta, cataſta, crypta* fœminina ſunt, licet a Græcis maſculis deſcendant. *Abſinthites, aromatites, abrotonites*, &c. maſculina ſunt cum reſpectu ad ὁ ἶνος ut, *Vinum aromatites* Plinio qui tamen ex his quædam in fœminino effert. In *pyrites, ſelenites* maſculis, reſpicitur ὁ λίθος, uti in *pyritis, ſelenitis* ἡ λίθος *gemma*.

[a] Non omnia tamen namq; *margarita, charta, catarracta, cochlea, catapulta, gauſapa*

[b] *Abſinthites, aromatites, abrotonites*, &c.

[c] Magis tamen in uſu eſt *cometes*.

[d] Vox Perſica, a qua tamen *tiara* eſt fœm.

[e] Sinu Veneto, namque pro urbe eſt fœm.

[f] *Verna, auriga* &c. primæ generalis regulæ caſtra ſequuntur. Puerpera ſecundæ. Compoſita a verbis, cætera, ut tranſfuga, parricida, advena cœlicola & ſimilia; ſignificatione quidem Communia admittunt Subſtantivum adjunctum, non ſtructurâ Adjectivum. *Ruricolæ aratri*. Ovid. *Indigena vino*, Plin. Neque ſatis ſe tuetur *conviva* ut ſit Commune, fulta autoritate ſolius Pomponii, autoris caſci: *Talpa* & *dama* aliis fœminina, uſurpantur, Virgilio in maſc. vel ſubaudito *mare* vel ad evitandum ὁμοιοτέλευτον.

Græcorum ſchema, maſculinorum in *as* & *es*. Fœminorum in *a* & *e*.

		Nom.	Gen.	Dat.	Acc.	Voc.	Abl.
Maſculina tamen ad Latinam formam habent *a* in Nominativo	Maſc.	*as*.	*æ*.	*æ*,	*am*.	*as*. *a*.	*a*.
	Fœm.	*a*.	*æ*.	*æ*.	*an*.	*a*.	*a*.
Marſya, Atrida &c. *Pythias* & *Dorias* Terentio nomina ſunt mulierum.	Maſc.	*es*.	*æ*.	*æ*.	*en*.	*e*. *a*.	*e*. *a*.
	Fœm.	*e*.	*es*.	*e*.	*en*.	*e*.	*e*.

Accuſativus ex formâ Latinâ habet *am*, *Æneam Electram, Lycambam* ex Græcâ *an*. *Ænean, Maian, Æginan*.

Græca in *τις* vocativum formant in *τα*. unde *Oreſta, Thyeſta*. Quædam Græca, & primæ declinationis ſunt & tertiæ. Hinc *Daren* & *Dareta* in Accuſativo. *Chreme* & *Chremes* in Vocativo. *Paſcha, paſcha* & tertiæ declin. *paſchatis* utrobique neutrum eſt; ſic *manna cœleſte*.

Hebræa quædam declinantur ut Latina. *Abraham, Abrahæ*. quæ tamen frequentiùs ſecundæ formam induunt, *Abrahamus, Abrahami*.

Secunda

Secunda declinatio Latina habet terminationes *us*, *er* & *um*. unum in *ir*. *vir* cum compoſitis.

Singulariter.

Nom. 2 *us*, *r*.
Gen. *i*.
Dat. *o*.
Acc. *um*.
Voc. 2 *e*. *r*.
Abl. *o*.

2. Nominativus in *us* producit Vocativum in *e*. Nom. *dominus*, Vocativo *domine*. *Deus* tamen manet in Vocativo, ut Θεὸς. *Filius* habet *fili* rejectâ *us* finali : & *genius* apud Tibullum, *geni*. Propria itidem hominum in *ius*; ut, *Virgilius*, *Virgili*; *Delius*, *Deli*; *Pompeius*, *Pompei*; *Caius*, *Cai*, & per Diæreſin *Caï*. Sed Epitheta mittunt Vocativum in *e*, ut *Cynthie*, *Delie*, *Phœbe*, & Græca nonnulla, *Evie*, *Sperchie*.

Pluraliter.

Nom. *i*.
Gen. 3 *orum*.
Dat. *is*.
Acc. *os*.
Voc. *i*.
Abl. *is*.

Agnus, *lucus*, *fluvius*, *chorus*, *populus* pro natione Vocativum in *us*, mittere videntur; ſed raro & apud poëtas, qui & in aliis more Attico Vocativum Nominativo ſimilem proferunt. *Da meus ocellus*. Plaut. *Adſis lætitia Bacchus pater*. & vide Syntaxin Nominativi, & Vocativi.

3 Genitivus Pluralis Syncopatur quandoque; *Deûm*, *virûm*, *Danaûm*. etiam Singularis, Nominum in *ius* & *ium* exeuntium; *Antoni*, *augurî*, *oculi*. *Dii* item & *Diis*, pro *Divi*, *divis*.

Secundæ declinationis nomina in *us* ſunt Maſculini generis.

Exceptiones.

Fœminei generis ſunt *vannus*, *humus*,[a] *domus*, *alvus*, Et[b] *colus*, atque *os* in *us* vertentia Græca; *papyrus*, *Antidotus*, *coſtus*,[c] *diphthongus*, *byſſus*, *abyſſus*, *Cryſtallus*, *ſynodus*, *ſapphirus*, *eremus*,[d] & *arctus*, *Exodus* ac *methodus*, *dialectus*,[e] *chryſolithúſque*, *Carbaſus*, *byſſopus*, *nardúſque* atomúſque, *pharúſque*, *Lecythus* ac *byblus*, pro fructu ac arbore[f] *ficus*.

[a] Vide quartâ declinat. & Anom.
[b] Catullo tamen & Propertio, maſculina.
[c] Reſpicitur *ſyllaba*.
[d] Reſpic. *terra*.
[e] Reſpic. ἡ λίθος *gemma*.
[f] Tum in ſecunda tum quarta declinatione, ſed pro morbo, maſculinum eſt.

Neutra.

SUnt *virus*, *pelagus* Neutralia: mas modò *vulgus*, Atque modò neutrum eſt,[g]

[g] *Crocus dilutæ* Apul. tutiùs tamen in neutro. Pampinus apud Claudianum legitur fœm. aliis eſt maſculin.

Dubia.

SUut Dubii generis *balanus*, *rubus* atque *phaſelus* *Barbitus* & *groſſus*.

Græca

h Logos est masculinum. Sed *Chaos*, neutrum. Ovid. 14. Met. Accusat. *Chaon* Virg. 4. Georg. in Ablativo *Chao*.

k Hinc ab *Vlysseus*, *Achilleus*, Genitivo *Vlyssei*, *Achillei*, contrahuntur in *Vlyssi*, *Achilli* quod & in aliis fit. l Attica hæc dialectus, m Virgilius ad formam Latinam dixit *Androgei galeam* in 6 Æn. *lethum Androgei* m Ovid in Ibin habet *Orpheon*. Propertius *Androgeona*, *us*. ex οος ους contractum, in Vocativo abjicit *s*. *Panthus*, *Panthu*. *Athos* habet in accusativo *Athonem*, *Athon*, *Atho* & *Athos*.

Græca in *eus* sunt masculina, in *h os* masculina vel fœminina, in *on* neutra.

	Nom.	Gen.	Dat.	Acc.	Voc.	Abl.
	eus	k *ei*	*eo*	*eum*	*eu*	*eo*
Masc. & Fœmin.		*eos*	*ei*	*ea*		
Neutr.	*os* *on*	*i*	*o*	*on*	*e* *on*	*o*
	l *eos*	*eo*	*eo*	m *eon*	*eos*	*eo*

Tertia declinatio in Nominativo Sing. varias sortitur terminationes.

Singulariter.

Nom. *s. l. o r. n. x. c. a e. t.*
Gen. *is.*
Dat. *i.*
Acc. *2 em.*
Voc. *similis Nominativo*
Abl. *3 e.*

Pluraliter.

Nom. *4 es.*
Gen. *5 um.*
Dat. *6 ibus.*
Acc. *es.*
Voc. *es.*
Abl. *6 ibus.*

2 Quædam formant Accusativum Singul. in *im*: *Vim*, *ravim*, *tussim*, *sitim*, *amussim*, *Charybdim*, *magudarim*, *cannabim*, *pelvim*, *burim*, *mephitim*, *sinapim*, *præsepim*, *Syrtim*, *Opim*, *Leucaspim*, *cucumim*, *securim*: fluviorum item nomina *Tibrim*, *Ararim*, *Ligerim*, *Tigrim*, *Albim*, *Tanaim*, *Bætim*, *Halym*, & *in*

Quædam Accusativum mittunt in *em* & *im*; *bipennis*, *sementis*, *strigilis*, *cutis*. Sed ista *clavis*, *febris*, *navis*, *aqualis*; sæpius in *em*. & hæc *puppis*, *turris*, *restis*, sæpius in *im*.

3 Ex iis quæ Accusat. formant in *im* plurima Ablat. formant in *i*. Leguntur tamen *site*, *cannabe*, *Bæte*, *Arare*. Et quibus Accusat. exibat in *em* & *im* Ablativus desinit in *e* & *i*. Adde his *ignis*, *anguis*, *supellex*, *unguis*, *vectis*. Et Verbalia in *trix*. leguntur & *avi*, *civi*, *classi*, *colli*, *fusti*, *luci*, *vesperi*, *tempori*, advertialiter usurpata, *occipiti*, *vecti*. &c.

Quæ Adjectivorum naturam & formam subeunt, ablativum majori ex parte mittunt in *i*: *sodalis*, *annalis*, *rivalis*, *canalis*, *natalis*, *contubernalis*, *popularis*, *familiaris*, *triremis*, *quadriremis*, *affinis*, *ædilis*: interdum & in *e*. excipiuntur Propria, quibus ablativus tantùm in *e* desinit, *Juvenale*, *Clemente* &c. Mensium nomina in *is* vel *er* exeuntia mittunt Ablativum in *i*.

4 Nonnulla nominativum & Accusativum plurales mittunt in *eis* diphthongum, ut, *parteis*, *omneis*: hinc in *is* sit contractio: ut *Sardis*, *Trallis*.

4. Quibus Ablat. desinebat in *i* tantùm vel in *e* & *i*, Genit. pluralis ut plurimum

mum exit in *ium*, ut & quorum Nominativi singulares duabus clauduntur consonantibus: his exceptis, *hyemum, principum, participum, municipum, inopum, forcipum, mancipum, Chalybum, Arabum, Cyclopum, cœlibum, clientum,* & Genitivis Comparativorum: *plus* tamen facit *plurium*, quia in Nominativo plur. assumpserat *i*.

5. Nomina in *is, es* & *er* non crescentium formant Genitivum in *ium*, quibus adde *carnium, vitium, manium, penatium*. Atqui e parisyllabis excipiuntur *canum, panum, vatum, juvenum, volucrum, opum*. sed *apum & apium*.

Monosyllaba, *as, mas, vas, vadis, nox, nix, os ossis, lar, dis, lis, glis, fex, dos, faux, mus, cor*. habent *ium* in Genitivo, *Ren, far, pus, mos, flos, crus, grus, laus, fraus, lex, rex, vox, dux, um*,

Festorum Nomina, quæ tantum Pluralia sunt, genitivum mittunt in *orum* & *ium*: ut *Agonaliorum & Agonalium. Anciliorum*, & priscis *vectigaliorum, exemplariorum. Alituum* ab *ales* assumit *u*, & *cœlituum*. Quædam syncopātur, ut *cœlestum* pro *cœlestium, locupletum, serpentum, adolescentum, &c. Boum* etiam, ut *bobus* & *bubus*,

3. Neutra desinentia in *al, ar*, & *e* ablativum magna ex parte mittunt in *i*. excipiantur, *far, hepar, jubar, nectar, præsepe, Soracte, Reate, Care, Bibracte, Præneste*, Quin & Ovidius non semel dixit *de mare carpat aquam*: *de mare vertet iter*.

4. Neutra quorum Ablativus singularis exit in *e* formant nominativum pluralem in *a* impurum: Ablativus in *i* format Nominativum in *ia*. *Aplustre* cujus Ablat. est *aplustri*, habet *aplustra*, & *aplustria*.

6. Neutra in *ma* veteres declinabant, ad secundam Latinorum formam, addito; *tum* unde Dativi & Ablativi plurales *poëmatis, epigrammatis* frequentiore in usu quàm *poëmatibus, epigrammatibus*,

De genere Nominum tertiæ declin.

Prima regula Specialis.

NOmen non crescens, genitivo, ceu *caro carnis*,
Vis, vis, & *nubes nubis*, genus est muliebre.

Excipiuntur ex non crescentibus.

MAscula sunt *orbis, postis*, [a] *vepres & aqualis*,
Callis, caulis, follis, collis, mensis & ensis,
Fustis, funis, panis, sentis, crinis & amnis,
[b] *Cassis, fascis, penis, torris, piscis & unguis*,
Sic *ignis, vectis, vermisque, sodalis & axis*. [c]

Mascula nomina in *er*; velut *imber, venter & uter*.

Neutra.

a Leguntur fœminina, sed rarissimè idque apud veteres.
b Rarò singularia
c *Natalis* est natura Adjectivum, intelligitur *dies, majalis, molaris, jugalis*: sc. *porcus, dens aut lapis, equus*, sic in *rivalis* & *perduellis*; *homo* sub reg. prima generali Addatur *mugilis, acinaces*, & *cenchris* pro serpente namque pro ave est fœmin.

Neutra.

NOmen in *d e* est neutrum, si gignit *is*, ut *mare, rete,*
Sic *panaces, nepenthes,* & *hippomanes, cacoëthes.* *e*

d e Breve.
e Adde *Solæcophanes.*
Linter Tibullo usurpatur mascu. idque semel, 2. l. 5. eleg. aliis fœm.
f Vel torquis.

Dubia.

SUnt dubii generis *finis, corbísqué, canalis,*
Anguis item & *clunis*: sic *f torques* atque *palumbes.*

Secunda regula specialis.

NOmen, crescentis penultima si Genitivi
Syllaba acuta sonat, velut hæc, *pietas pietatis.*
Virtus virtutis monstrant, genus est muliebre.

Animans in omni genere legitur usitatius tamen in fœminino & neutro.

Exceptio ex acute crescentibus.
Masculina.

MAscula dicuntur monosyllaba nomina quædam,
*g Sal, sol, ren, splen, h pes, * glis, fur, gryps, vas h vadi (& præs,*
Mos. flos, ros, mus, dens, seps mons, pons, grex h gregis & (fons.

Mascula sunt & in *n* polysyllaba; qualia, *lichen,*
Delphin & pæan, *i* & in *k o* signantia corpus
l Unio, *m bubo, umbo.* Sic *senio, ternio, sermo.*

Masculina in *er, or* & *os*, ut *crater, sudor, honósque,*
Sic *n torrens, o oriens, elephas, magnésque tapésque.*
Adde *lebes, varix, dropax, mystax, adamasque,*
Hydrops, nycticorax, thorax, phœníxque p rudénsque,
Et *q bombyx,* sic instrumenta *r bidénsque tridénsque.*

g Priscis neutrũ
a Nom. *sale.*
h Genitivi Accentu acuti, quãtitate breves.
* *Gliris in genitivo, nam glis, glittis terra tenax est fœm.*
i Adde *attagen,* & *python* pro serpente.
k Pugio, titio, scipio, carbo, &c.
l Margarita, *unio* pro concordia non habetur apud autores probatos, ejus pro *cæpa* non constat genus. *Arrhabo* masc. Varroni soli fœmin. *m* Virgilio fœmin. *avis* sc. subaudita. *n* Respicitur *fluvius* aut *amnis.* *o* Respic. *sol.* ut & in *occidens.* *p* Pro vermiculo, namque pro materia & telã ipsius est fœm. *q* Plauto, fœm. *r* Namque pro ove, cui duo dentes eminuli, est fœm.

Neutra.

Neutra.

SUnt neutralia & hæc monoſyllaba nomina, *mel, fel, Lac, far, ver, cor, æs, vas, vaſis, os. oſſis & oris. Rus, thus, jus, crus, pus.* & in *al* polyſyllaba, in *ár*que Ut *capital, laquear, calcar* : quibus additur *ſ halec.*

ſ Halex ſeu *alex* pro *muria*, eſt muliebre.

Dubia.

HÆc dubii generis ſunt, *perdix*, cum *t grue, limax, Lynx, u ſtirps*, pro trunco, *ſerpens*, & *ſcrobs*, pedis & (*x calx.*

t Horatio maſc. aliis fœm.
u Pro proſapia, eſt fœmininum.
x Pro lapide in cœmenti uſum cocto, fœm.

Tertia regula ſpecialis.

NOmen, creſcentis penultima ſi genitivi
Sit gravis ; ut *ſanguis* genitivo *ſanguinis* eſt mas.

Excepta Fœminina.

FŒminei generis ſit hyperdyſſyllabon *y* in *do*
Quod *dinis* atq in *go* quod dat *ginis* in genitivo.
Id tibi *dulcedo* faciens *dulcedinis*, idque
Monſtrat *compago* faciens *compaginis*. Adde
Grando, teges, ſandyx, compes, ſeges, arbor, hyemſque,
Halcyon, z pecudis, caſſis dans caſſidis, atque
Cuſpis, lagopus, ſindon icon, & aëdon.
Addantur *forſex, carex forcépſque, ſupellex,*
Appendix, hiſtrix, coxendix, adde, *filixque*,
Græcáque in *as, is*, & *ys* finita, ut *lampas iaſpis*
Atque *chlamys.*

y Harpago tamen eſt maſculinum & *cupido* pro cupiditate, apud poetas. *Cacus auri cupido.* Senec. *Sordidus cupido*, Horat.
z Genitivus, in Nominativo enim non legitur apud idoneum aliquem autorem

Neutra.

ESt neutrale genus ſignans rem non animatam (dans
Nomen in *a* ut *problema*; *en* ut *omen*; *ar* ut *jubar*; *ur*
Ut *jecur*: *us* ut *onus*, *put* ut *occiput* *a* Attamen ex his
Maſcula ſunt *pecten, furfur*, ſunt neutra *cadaver,*
Uber, iter, b ſiſer atque *ſiler*, cum * *verbere ſuber,*

a Adde *artocreas, eryſipelas* ãtis, & *atriplex*, neutra.
* Et *jugere* de quibus in Anomalis
b Tuber pro fungo & tumore neutrum : pro arbore, fœm. pro fructu arboris, maſcul. Huc *ſpinter* & *laver*. quod in fœmin. uſurpat Plinius cum reſpectu ad *herbam*. Idem Plin. dixit *tres ſiſeres*

Zinziber & *laser*, *cicer* & *piper*, atque *papaver*,
Atque *pecus*, *pecoris*. neutra *æquor*, *marmor* adórque.

Dubia.

INcerti generis sunt hæc; *cinis*, [c] *ales*, *adepsque*. *Margo*, [d] *culex*, *cortex*, sic [d] *pumex*, *pulvis*, & *olex*, *imbrex*, atque *silex* & [e] *onyx* cum [f] *Sardonicha* Indo. [c] Sæpius fœmin. [d] Vsitatius masc. [e] Pro *gemma*, fœmin. Plinio non semel, pro alabastrite verò, cujus ad pavimenta & vasa unguentaria usus, masculinus Martiali soli *onyx parva*, idque semel, eidem alibi est *sudus onyx*, & *calcem onyx*. [f] Poetis masc. Plinio Fœm.

Græcorum in tertia hac declinatione Schema.

Singulariter.

	Nom.	Gen.	Dat.	Acc.	Voc.	Abl.
Divertitur non rarò ad flexionem Latinam Gen. *Ellipsis*, *Daphnidis*. Accus. *Chlamydem*, *aerem*, Voc. *Thais*, *Bacchis*. Abl. *Cape Dido*, *Didonis*, Didonem, Dido, Didone, rariora sunt *Didus*, Genitiv. & *Dido*, Accusat.	*an.*	*anis*	*ani.*	*ana*,	*an.*	*ane*,
	as	*antos*	*anti*	*anta*	*a*	*ante*
	as	*ados*	*adi*	*ada*	*as*	*ade*
	is	*idos* / *is*	*idi*	*ida* / *im*	*i*	*ide*
	in	*eos*	*i*	*in*	*i*	*i*
	us	*untis*	*unti*	*unta*	*u*	*unte*
	ys	*yos*	*yi*	*yn*	*y*	*y*
	o	*ûs*	*ô*	*o*	*o*	*o*

Plurales fere sic inflectuntur. Nom. *es*. Gen. *un*. Accus. *a* Voc. *es*. Latinè tamen. Gen. *chlamydum*, Accus. *Rhetores*. Dativus Græcus quandoque retinetur, ut *Dryasin* & *Thyniasin* apud Propertium.

Quarta declinatio duas habet terminationes *us* & *u*.

Singulariter.

Nom. *us*.
Gen. *f us*.
Dat. *g ui*.
Acc. *um*.
Voc. *us*.
Abl. *u*.

[f] Veteres in Genitivo Singul. dixere modò *anuis*, *fluuis*, testati originem hujus declinationis a tertiâ; modò *fructis*, *tumultis*, a secundâ.

[g] In Dativo, Terent. *vestitu*, quam antiquitatis majestatem retinet Virgilius, *Parce metu. Venatu invigilant. Negant concubitu indulgent. Facilem victu*; affectat Saluſtius, ulurpant Cæsar & Tacitus.

Pluralis

Pluraliter.

Nom. *us.*
Gen. *huum.*
Dat. *ibus.*
Acc. *us.*
Voc. *us.*
Abl, *ibus.*

h Genitivus pluralis patitur quandoque Syncopen. *quæ gratia currûm*, Virg. *Passûm.* Martial. *Arcus, artus, lacus, specus, tribus, partus, portus, vern, genu*, dativum & ablativum plurales mittunt in *ubus*, & *questubus* usurpat Seneca. *Veribus* & *genibus* præferunt autores classici, his accensent *acus, quercus* & *ficus*; sed sine autore *ficis* præplacet Plinio.

Iesus, in accusativo habet *Iesum*, in reliquis casibus *Jesu*

Omnia Nomina quartæ declinationis sunt Masculina, his exceptis sœmininis, *Manus, tribus, porticus*, *i* *acus*, adde *idus* Plural. tantùm. De genere *Domus* & *ficus* redi ad secundæ declinationis exceptiones. *specus* atque *penus* sunt masc. & sœm. generis.

In *u* definentia sunt neutrius generis, in Singulari Indeclinabilia.

i Pro instrumento sartorio & palea. Namque *acus aci*, secundæ, piscis nomen est masc. *Acus, Aceris*, tertiæ, pro palea, neutrum.

Quinta Declinatio.

Singulariter.

Nom. *es.*
Gen. *kei.*
Dat. *ei.*
Acc. *em,*
Voc. *es.*
Abl, *e.*

Quinta declinatio unicâ terminatione *es* contenta est. Suntque omnia Quintæ declinationis Nomina, fœminina, excepto *dies* masc. & fœm. in Singulari, & masculi. tantum in Plurali: & composito ejus *meridies* masculino, quod caret plurali.

Pluraliter.

Nom. *es.*
Gen. *erum.*
Dat. *ebus.*
Acc. *es.*
Voc. *es.*
Abl. *ebus.*

k Veteribus genitivus singularis usurpabatur in *ii, es* & *e* quod & melioris ævi autores imitati. Cic. Pernicii causâ. Salust. *Vix decima parte die reliqua.* Equites daturos illius dies pœnas; citat Ciceronis Agellius. Hinc lis critica super illo Virgiliano, *Munera lætitiamque dii, die, dei*, Etiam Dativus, priscis in *e*. *Fide pignus dextras.* Ovid. 6. Met. *Prodiderat commissa fide.* Hor. 3. sat. 1. l.

De Nom. Anomalis seu Heteroclitis.

Anomala in Prima Declinatione.

NOm. *dica.* Accus. *dicam.* Plural. *dicas.* *l* Nom. *suppetiæ.* Accus. *suppetias.* Accus. *insicias.* Acc.* *incitas.* Abl. *Ingratiis*, cæteris casibus destituuntur.

l Dicis causa, ut Græcis δίκης. ἕνεκα. Sc.* *lineas.*

Fama,

Fama, gloria, cholera, pituita, pueritia, senecta, juventa, Iustitia, invidia, sapientia, alia, nonnulla ætatum virtutum & vitiorum nomina [m] rarò leguntur plu-ralia.

[m] Reperias enim iras, famas, glorias, avaritias, perfidias, veritates, insanias, noxas, &c. sed rariùs & fere apud historicos, Addantur, manubiæ, induciæ, præstigiæ, tonsæ, gerræ, scopæ, antiæ, caulæ, salinæ ineptiæ. Terent. Video tuam ineptiam. Adelph.

Hæc sunt fœminei generis, numerique secundi.

Antiæ & *insidiæ, tenebræ, phaleræque, minæque,*
Excubiæ, nugæ, nonæ, [n] *tricæ, atque calendæ*
Quisquiliæ, thermæ, cunæ, diræ, exequiæque,
Feriæ & inferiæ, sic primitiæque, plagæque,
Reria signantes, sic *valvæ divitiæque,*
[o] *Literæ* & *exuviæ, clitellæ, virgiliæque,*
Nuptiæ & *illecebræ,* [p] *quadrigæ, vindiciæque*
Reliquiæ, atq; urbes; ut, *Cumæ, Thebæ*, & *Athenæ*.

[n] Ut & Apinæ, in proverbium rerum levium abiere, ab *Apina* & *Trica* oppidulis levi labore captis. [o] Pro scientiâ & epistolâ, pro qua tamen a poetis usurpatur in Singulari. [p] Sic bigæ, trigæ, rarò Singularia usurpantur.

Anomala in Secunda declinatione.

Pergamus & *carbasus*, fœm. Plural. *Pergama, carbasa* neutra. *Manalus, Dindymus, Ismarus, Tartarus, Taygetus, Tenarus, Massicus, Avernus*, Masculâ, Plurali *Mænala, Dindyma, Ismara*, &c. neutra, a *Pergamus* ceteriſque neutris antiquatis.

Gargara plurale frequens, Singulare non legitur.

[q] Ab antiquatis *locum, sibilum*, neutris.

[q] *Locus, jocus, sibilus*, Masc. in Plural, *loci* & *loca, joci* & *joca, sibili* & *sibila*, masc. & neutra.

[r] *Heaven*. nam *cælum* pro scalpro, integrum est *cæli* plur. est ab antiquo Cœlus.

[r] *Cœlum* neutr. Plurali *Cœli* masc.

[s] Hæc etiam ab exoletis, epula, delicia, &c.

[s] *Nundinum, delicium, epulum, balneum*, neutra Singul. in Plurali *nundinæ, deliciæ, epulæ, balneæ*; sed & legitur *balnea* neutr.

Balneum de privatis dicitur; balnea de publicis.

Rastrum, frænum, capistrum, in Singulari neutra: in Plurali *rastri & rastra*, [t] *fræni & fræna, capistri & capistra*.

[t] Quod rarissimè tamen occurrit.

Genit. *Nauci, ejusmodi, istiusmodi*, &c.

Hordeum, forum, mulsum, defrutum, tres tantum similes casus habent in Plurali.

Iugerum, jugeri Secundæ. Plurali, *jugera jugerum jugeribus* Tertiæ.

Singu-

Singularia tantùm, aut rarò pluralia.

Vesperus & viscus, pontus, limúsque fimúsque,
[u] *Mundus, humus, Veneris cestus, cœnúmque, salúmq;*
Iustitium, barathrum, vitrum, visúmq;, penúmq;
Sic *virus, nihilum, senium, letum* atque *macellum,*
Et *vulgus,* [x] *solum* [y] *pelagus, fœnúmque lutúmq;*
Istis addé [x] *solum, callum, bilum, fascinum* & [x] *ævum.*

u Addatur mundus muliebris. *innumerabiles mundos, worldes,* ex opinione Anaximandri, dixit Cicero 1. de Nat Deor.

x *Soliis argenteis* tamen Plinius. *Sola terrarum ultima.* Cicero.

ζ *Nulli datus omnibus ævis* Ovid.

y *Pelagè,* Lucret.

Masculina, tantùm in Plurali leguntur

Liberi, [a] ut & *loculi, cancelli codiq;-cilli,*
Adde *fori, fasti,* & Propria, ut *Gabij,* atque *Philippi.*

a *Superi* & *inferi* naturâ sunt Adjectiva. *Dii* sc. vel *Manes.* Sic & *posteri.*

Neutra, tantùm Pluralia.

Mœnia cùm *tesquis, præcordia, lustra* ferarum,
Iusta sepulturæ, *bellaria, compita, castra,*
Rostra disertorum, sic *incunabula* & *exta,*
His *effata* dabis, *fraga, arma, crepundia, flabra* [b]
Propria des istis, ut, *Susa, Artaxata, Bactra.*
Festa Deum, & celebres, ut *Pythia* & *Orgia,* ludos,
Librorum titulosque, *Georgica* & *Ethica,* jungas.

b Addè *repotia, natalitia,* sc. *festa adversaria, acta, diaria, præbia, feruta, hiberna,* sc. *tabernacula, oblivia, paraphetna.*

Anomala in Tertiâ declinatione.

Nom. [c] *fors, vesper.* Abl. *forte,* [d] *vespere.* Gen. *spontis, impetis.* Abl. *sponte impete.* & destituuntur Plurali.

Gen. *jugeris, verberis.* Abl. *jugere, verbere,* in Plurali *jugera,* &c. integrè.

Gen. *Opis, opem, ope. Dapis dapem dape. Sordis, sordem, sorde.* Gen. *vicis,* [e] *vicem, vice,* Plural. integra.

Frugis, ditionis, precis, proceris, carent Nominativo Sing. & Vocat.

Vis caret Dativo Singulari. Gen. *Iovis, Iovi, Iovem Iove* sunt a Nominativo [f] *Iovis*: hoc a ζεὺς.

Abl. *ambage, fauce, crate,* integra in Plurali.

Far, mel, rus, tbus, in plurali retinent tantùm Nominativum, Accus. Vocativum. Sic *tempè, cetè, melè,* tantùm Pluralia.

c Legitur tamen *fortu Fortuna, forti Fortuna,* & *fortem Fortunam.*

d Et *Vesperi,* quod Adverbialiter usurpatur.

e Legitur in Dativo *vici.* sed rarò.

f Cui additur *pater,* ut in *Marspiter, Diespiter.* Itineris, ab antiquo *itiner* pro quo, in usu *iter.* sic jecinoris, a *jecinor* obsoleto in usu *jecur,*

Vas, vaſis, &c. in Plurali, *vaſa, vaſorum. vaſis*, &c. ſecundæ declin. *Argos* neutr. Plur. *Argi, Argûs, Argos.* maſc. ſecundæ formæ.

Hæc Plurali ſ ut plurimum carent.

ſ *Pulvis, nemo, pudor, ſopor, æther, ſanguis* & *aër*
h *Pubes* atque *ſalus, nex, talio*, cum *indole, tuſſis, Lux, plebs, atque lues, tabes, mors*, atque * *ſupellex* Adde *quies, bilis, proles, ſitis*, atque *ſenectus, Paupertas, ſobolésque, fames, contagio, tellus.* Neutra *jubar, nectar, ver, halec, gluten*, ebúrque, *Fel, ſiſer*, atque *ſiler.*

Hæc maſcula deſtituuntur Singulari.

Antes, profluvium *menſes, manes, lemuréſque*, i Cùm genus aſſignant *natales*, adde *penates.*

Hiſce, k *fores, tabes, i grates*, muliebria jungas. Atque *mapalia*, ſic *ſponſalia, mœnia*, neutra.

Anomala in Quarta declinatione.

Noctu, natu, juſſu, injuſſu, promptu, permiſſu, Ablativi tantùm in uſu ſunt.

Gelu caret plurali: n *Artus* & *idûs* Singulari.

Anomala in Quinta declinatione.

Nomina quintæ declinationis in plurali tres tantùm admittunt caſus.

Excipe *res*, o *ſpecies, facies, aciéſque, diéſque.* quæ in plurali ſunt integræ. *Expes* tantùm in Nominativo.

Fides, requies, meridies, rabies, carent plurali.

Anomalorum quorundam farrago Aclita.

Nullum variant caſum q *Nil, nihil, fas, nefas*, || *inſtar*, * *cæpe*

Satiâs contract. *ex ſatietas.*
Damnas, an utique contractum a *damnatus*, ut volunt? an ut *idûs aſſuetus?*
g Maſculina.
h Fœminina. Quædam ex his leguntur in plurali, ſed rariſſimè *aëres, luces, tuſſes, biles, taliones, indoles.*
* Supellectilia in Plurali, eſt ab antiquo Supellectile Nominat i Majores, minores, primores, cœlites naturâ ſunt Adjectiva; ſic pugillares, annales, molares.
k Aliquando reperias *foru* & *forem*, in Singulari l Tres tantum caſus habet in plurali. Nom. Acc. Voc.
n Lucano uſurpatur in Singulari.
o Cicero tamen in Topicis. *Nolim* inquit, *ne ſi Latinè quidem dici poſſit, ſpecierum & ſpeciebus dicere* Vſurpantur tamen ex his pleraque in Nominativo & Accuſativo.
|| Ad ſubintelligitur. q. d. ad ſimilitudinem aut exemplar. nonnullis Adjectivum habetur.

cæpe,* *pondo,volupe, gauſape.* 2 Nomina literarum,ut, *alpha,beta, theta.* 3 voces materialiter enunciatæ, ut, *Bonus* eſt Adjectivum. 4 Barbaræ diſtones ut *frit,gru.* 5. Multa in *i* ut, *ſinapi, gummi, ſemi.* 6 in *u* deſinentia, ut *cornu, genu*; quibus tamen integer eſt pluralis.

* *Pondo* pro *pondere* eſt ſingulare pro *libra* in utroque numero omnium caſuum vicem ſupplet.

Carentia Plurali.

Propria cuncta notes,quibus eſt natura coërcens,
Plurima ne fuerint: ut, *p Mars,Cato,Gallia,Roma, Ida,Tagus,Lælaps,Parnaſſus, Bucephaliſque.*
His *q* frumenta dabis,penſa,herbas,uda, *r* metalla.
In quibus *ſ* autorum quæ ſint placita ipſe requiras.
Eſt ubi pluralem retinent hæc, eſt ubi ſpernunt.

p Propria,Deorum,hominum, regionum,urbium montium.fluviorum,canum, equorum.

q Triticum,ador; *reſina,piper: Ruta, ſalvia,: oleum, acetum : aurum, ferrum.* ÆS tamen habet *æra* in plurali: & apud poëtas *electrum.* ſic *mellă,vina, uda.*

ſ Legimus enim *trecenti Fabii. Qui loquitur Curios. Non omnes poſſumus eſſe Catones.* ſpectandum quid velit uſus,quem penes &c.

Nomina abundantia.

Quædam duarum declinationum formam ſortiuntur. *Oreſtes.* Gen. *Oreſtæ* & *Oreſtu. Paſcha, paſcha & paſchatis. Schema, ſchematis,* & in Ablat. Primæ *ſchemâ. menda, mendum, buccina,buccinum,ganea,ganeum,aranea,araneus,Syngrapha,ſyngrapha,ſyngraphum. gauſapa, pæ. & gauſape, is,* & *gauſapa.* Plur. tantum. *luxuria, luxuries. materia, materies. Delphinus, delphin, elephantus, elephas, Scorpius,ſcorpio. cetus,cete. Veſpera,veſperus,veſper. Tapes, tapete,tapetum. Hieroſolyma,ma,* plurali *Hieroſolyma,morum. lanio,lanius, Ludio,ludius. pavo,pavus. Venatio,venatus.* Quod in aliis Verbalibus fit. *Tonitrus,tonitru. contagio, contages,* & *contagium, Mulciber,Mulciberi* & *Mulciberis: plebs,plebis,* & *plebes plebei.*

Ex accuſativo Græco tertiæ inflexionis naſcitur Nominativus primæ; ut, a *crater,* Accuſativo *cratera,* fit *cratera,ræ,* ex *Hebdomas,* Accuſ. *domada* fit *hebdomada,adæ.*

Gemina nonnullis eſt terminatio in eâdem declinatione; ut, *ode,* & *oda, clypeus, clypeum,baculus,baculum, punctus,punctum. barbitus, barbiton* & *barbitum, nardus,nardum.*

Quædam in Nominativo tantùm variant, *vomis* & *vomer,cucumis,cucumer ſtipis & ſtips. plebis & plebs, apes,& apis,congrus,conger.honor,honos,arbor, arbos. Ligur* & *Ligus.*

Quædam nomina quartæ declinationis adoptant quoſdam caſus obliquos ſecundæ.

Laurus item *quercus* pro fructu ac arbore *ficus,*
Sic *colus* atque *domus, pinus,* proque arbore *cornus.*
Laurus habet, genit. *lauri & lauus,* ablat. *Lauro & lauru.* Nom.plural-

lauri & *laurus*. Accuſ. *lauros* & *laurus*. cæteros caſus tantùm ſecundæ. *Ficus* pro fructu àc arbore, feminin. ſecundæ & quartæ declin. pro *morbo*, maſculin, & ſecundæ declinationis tantùm.

Quercus, genitiv. *querci* & *quercus*, plural. *quercorum* & *quercuum*, cæteri caſus quartæ

Colus, genitiv. *coli* & *colus*. Ablat. *colo* rarò *colu*, cæteros ſecundæ.

Pinus & *cornus* arbor ſequuntur quartam potiùs quám ſecundam. Virg. *pinoſque loquentes*.

Domus, Genit. *Domi* at home. *domus* of the houſe. Dativ. *domui*. Accuſ. *domum*. Vocat. *domus*, Abl. *domo*. Plur. Nom. *domus*. Genit. *Domorum* & *domuum*. Dat. *domibus*. Accuſ. *domos*, & *domus*. Voc. *domus* Ablat. *domibus*.

Penus & *ſpecus*, abl. *penu* & *ſpecu*. Sunt etiam *penus penoris*, & *ſpecus ſpecoris* tertiæ.

Adjectivorum motio & declinatio.

Plurima maſculina exeunt in *us*; ut, *bonus*, *multus*, *tantus*. nonnulla in *er*, ut, *niger*, *pulcher*. unicum in *ur*, ſatur.

Adjectiva primæ & ſecundæ declinationis moventur e maſculino in Fœmininum per *a* & neutrum per *um*.

Singulariter.	Pluraliter.
N. *bonus*, *bona*, *bonum*	N. *boni*, *bonæ bona*.
G. [t] *boni*, *bonæ*, *boni*.	G. *bonorum bonarum*, *bonorum*.
D. *bono*, *bonæ*, *bono*.	D. *bonis*.
A. *bonum*, *bonam*, *bonũ*	A. *bonos*, *bonas*, *bona*.
V. *bone*, *bona*, *bonum*.	V. *boni*, *bonæ*, *bona*.
A. *bono*, *bonâ bono*.	A. *bonis*.

t *Solus*, *unus*, *totus alter*, *uter*, *neuter*, *ullus* genitivum mittunt in *ius*, dativum in *i* ad formam Pronominum *ille*, *iſte*, *ipſe*. ſic *alius* quod in neutro format *aliud*. unde a nonnullis Pronomina habentur. Terentius ſecutus veteres habet *Nulli conſilii*. *Mihi ſolæ*. *Altera* item & *Totæ*. Cic. *Unæ rei*. Grammatici retinent *Neutri generis*.

Unus, contra quàm ſtatuunt, habet pluralem ſine exceptione. *In unis ædibus* Ter. *Unas literas*. Cic. *Ab unis hoſtium copiis*. Idem. *Una mœnia*. Saluſt. *Satis una ſuperque Vidimus excidia*. Virg.

Duo & *Ambo* pluralia ſunt, & ad hunc modum variantur.

u *Præter duo nos*. dixit Cicero. *Si duo præterea tales viros*. Virg. *Iure jurando obſtringam ambo*. Horat. ex for- [illegible] ualis nu- [illegible] æcâ [illegible] v.

Nom. *duo*, *duæ*, *duo*.
Gen. *duorum*, *duarum*, *duorum*.
Dat. *duobus*, *duabus*, *duobus*.
Acc. u *duos*, *duas*, *duo*.
Voc. *duo duæ*, *duo*.
Abl. *duobus*, *duabus*, *duobus*.

Adjectiva ad tertiæ declinationis formam inflexa, vel unicâ in Nominativo terminatione sunt contenta; ut, *felix*, *demens*, vel [x] duplici, movendo, plurimùm, neutrum in *e*, ut, *tristis*, *triste*. Comparativa in *us*; ut, *clarior*, *clarius*.

x *Celer*, *celeber*, *volucer*, *acer*, *alacer*, *pedester*, *equester*, *salûber*, *campester*, *sylvester*, *paluster*, vel tres sortiuntur terminationes in Nominativo singulari, ut, *acer*, *acris*, *acre*. vel duas, *acris* masc. & fœm. & *acre* neutr. Quibus in casibus unicâ est vox, supplet illa omnia genera; ubi duæ, prior est masc. & fœm. altera neutri generis.

Singulariter.	Pluraliter.
Nom. *felix*.	Nom. *felices*, *felicia*.
Gen. *felicis*.	Gen. *felicium*.
Dat. *felici*.	Dat. *felicibus*.
Acc. *felicem*, *felix*.	Acc. *felices*, *felicia*.
Voc. *felix*.	Voc. *felices*, *felicia*.
Abl. [y] *felice*, *vel felici*	Abl. *felicibus*.

Singulaliter.	Pluraliter.
Nom. *tristis*, *triste*.	Nom. *tristes*, [a] *tristia*.
Gen. *tristis*.	Gen. [b] *tristium*.
Dat. *tristi*.	Dat. *tristibus*.
Acc. *tristem*, *triste*.	Acc. *tristes*, *tristia*.
Voc. *tristis*, *triste*	Voc. *tristes*, *tristia*.
Abl. [z] *tristi*.	Abl. *tristibus*.

y *Memor*, *memori* tantùm, & *par*, *pari*, cujus tamen composita habent *e* & *i*. *Par*, substantivum pro socio *e*. contracta in *âs* ablativum potiùs in *e* mittunt. Sic & Participia in *ns*. *Pauper*, *sospes*, *hospes* & composita *a pes* in *e* tantùm, at *quadrupes*, *e* vel *i*.

z Quibus neutrum exit in *e* ablativus exit in *i*. Poetæ metri necessitate, ablativum licentiùs mittunt quandoque in *e*. Ovidius inprimis *De porcâ bimestre*. *A cœleste sagittâ figor*. *Specie cœleste resumptâ*. Comparativa in *e* & *i*.

a *Locuples*, *uber*, *degener*, *pauper*, *inops*, *sospes*, *superstes*, *comis*, *puber*, *me*[illegible] vix *compos*, *impos*, leguntur in neutro plurali.

a Quorum ablativus exit in *i* vel in *e* & *i* nominativus pluralis definit in *ia*. præter Comparativa, quæ in *ra*. ut *duriora*, *meliora*. *plus* habet [illegible] scis *pluria*, in genitivo *plurium*. ut & illa quorum ablativus exit in [illegible] & *i*.

b Excipe genitivos Comparativorum. quibus adde *supplicum*, *uberum*, *degenerum*, *vigilum*, *divitum*, *veterum*, *memorum*, *inopum*, *participum*, *tricorporum*, *artificum*, *&c*.

Anomala Adjectiva.

Nom. & Accus. *tantundem*. Gen. *tantidem*. Sing.

Nom. *mactus*, Voc. *macte*. Pluraliter Nom. *macti*. Nom. & Accuſ. *plus*, Gen. *pluris*. In plural, *plures* & *plura*, *plurium*, *pluribus*, &c. *Plerique* & *singuli* rarò Singularia. Nom. & Accuſ. *neceſſe*. neut, & *neceſſum*. *Nequam* in utroque numero. *Tot*, *quot*, *totidem*, *aliquot*, & *numeralia a tribus ad centum*, pluralia, nón variantur & *Mille* adjectivum. nam *Mille* Subſtantivum, Gen. *millium*, Dat. *millibus*.

Quædam Adjectiva utramque ſortiuntur inflexionem, in *us* nempe exeuntia & in *is*, ut *exanimus* & *exanimis*, *inermus* & *inermis*. quæ ſc. deſcendunt a ſubſtantivis, *arma*, *jugum*, *nervus*, *animus*, *ſomnus*, *clivus*, *limus*, *frænum* & *bacillum*, quæ tamen ad tertiam inflexionem magis inclinant. quibus addi poteſt *bilaris* quod crebro eſt in uſu, *hilarus* raro.

Comparatio Adjectivorum.

Comparantur Adjectiva [c] quorum ſignificatio augeri minuíve poteſt. Gradus Comparationis ſunt tres.

1. Poſitivus, qui abſolutè & ſimpliciter ſignificat; ut, *durus*, *felix*.

2. Comparativus, qui poſitivi ſignificationem per *magis* auget, cum relatione ad alterum; ut, durior, felicior. & formatur à primo caſu Poſitivi qui exit in *i* addendo, *or* & *us*; ut, à *duri*, *durior* & *durius*.

3. [d] Superlativus, qui poſitivum ad ſummum per *valdè* & *maximè*. *attollit*, ut *duriſſimus*, *feliciſſimus*: deducitur autem a primo caſu poſitivi exeunte in *i*, addendo *ſſimus*; ut à *duri*, *duriſſimus*.

Comparationes Anomalæ.

Poſitiva in *er* aſſumunt *rimus*; ut *pulcher*, *pulcherrimus*.

Facilis, *humilis*, *ſimilis* ſuperlativum formant, *is* mutato in *limus*, ut, facilis, facillimus, humillimus, ſimillimus [e]

Quæ derivantur à *dico*, *loquor*, *volo*, [f] *facio* formant

c Quæ incrementum & qualitatem notant. Neque tamen hæc omnia. namque *cicur*, *claudus*, *canus*, *degener*. *diſpar*, *magnanimus*, *memor*, *mirus*, *delirus*, *ſalvus*, *calvus*, *balbus*, *almus*, *egenus*, *edentulus*, *criſpus*, *jejunus*, &c. admittunt *magis* & *minus*; non tamen comparantur per gradus. neque comparantur gentilia, poſſeſſiva, numeralia, diminutiva, materialia, temporis ſignificativa, deſinentia in *bundus*, *imus*, & *ivus*, compoſita a *fero* & *gero*, pleraque in *plex*, &c.

d Quem tamen gradum Comparativus quandoque tranſcendit; ut. *ſcias te eſſe chariſimum*, *ſed multo fore chariorem*, *ſi* &c.

e Addi poteſt *imbecillimus*. quamquam & imbecilliſſimus legatur, ab *imbecillus*. f *Mirificus* autem *mirificiſſimus*.

gradus

gradus tanquam a Positivis in *eus*, ut, *maledicus*, *maledicentior*, *maledicentissimus*.

Si g Vocalis præcedat *us* finale positivi, comparatio fit per *magis* & *maximè*; ut, *pius*, *magis pius*, *maximè pius*.

g Leguntur tamen *piissimus*, *strenuissimus*, *assiduior*, *assiduissimus*, *proximior*, &c. Illa verò, *Pænè Puior*, *exclusissimus*, *postremissimus*, aliáque id genus plurima, quæ vel Plautus ad risum, *confidentiloquius*, ut ipse loquitur, vel Apuleius ceterique Africani ad pompam *magnificentissimè* protulerunt, advertenda potiùs sunt quàm imitanda.

Bonus, *melior*, *optimus*. *Malus*, *pejor*, *pessimus*, *Magnus*, *major maximus*. *Parvus*, *minor*, *minimus*. *Multus plurimus*, *multa plurima*, *multum*, *plus*, *plurimum*. *Vetus*, *veterior*, *veterrimus*. ab antiquo *veter*. *Deterior*, *deterrimus*, ab antiquo *deter*. *Nequam*, *nequior*, *nequissimus*.

Comparationes defectivæ. Positivo destituuntur ista.

Ab exoleto *Pru*. h Per *i*, ab ὠκίων, ὠκιτος. Ab inusit. *potis* & *deter*.

Prior, *primus*. h *Ocior*, *ocissimus*. *Potior*, *potissimus*. *Deterior*, *deterrimus*. *Penitior*, *penitissimus*.

Comparativo destituuntur.

Novus, *novissimus*. *Invitus*, *invitissimus*. *Inclytus*, *inclytissimus*. *Diversus*, *diversissimus*. *Meritus*, *meritissimus*. *Sacer*, *sacerrimus*. *Falsus*, *falsissimus*. *Fidus*, *fidissimus*. *Nuperus*, *nuperrimus*.

Superlativo carent.

Dexter, *dexterior*. *Sinister*, *sinisterior*. *Opimus*, *opimior*. *Iuvenis*, *Iunior*. *Senex*, *senior*. *Declivis*, *declivior*. *Longinquus*, *longinquior*. *Salutaris*, *salutarior*. *Supimus*, *supinior*, &c.

Species Nominum est.

Vel *Primitiva*. dictiones sc. aborigenes, ipsa themata; *vir*, *plebs*, *Unus*, *tot*.

Vel *Derivativa*. quæ ab aliis ducuntur; ut

Possessiva, *paternus*, *regius*, *herilis*, *Sophoclens*.

Gentilia *Græcus*, *Persa*, *Lacon*, *Arpinas*.

Diminutiva, *regulus, puſio, popellus, poëtaſter.*
Verbalia. *Quæſtor a quæro, querela a queror.* k
Ordinalia, l *Tertius, quartus, quintus.*
Diſtributiva, m *terni, quaterni, quini.*
Multiplicativa, n *triplex, quadruplex.*
Temporalia, *trimus, quadrimulus, quinquennis.*

Patronymica, quæ a patre, avo, matre, vel aliâ familiæ perſonâ ducuntur, o quorum.

Maſculina a genitivo Primitivi formata exeunt in * *ides*; ut, *Pelides*, vel in *ades*; ut, *Hippotades*. Fœminina in *as* vel *is*, a Patronymicis maſculinis formata, ſubmovendo ex finali ſyllabâ *de*; ut, p *Pelias*, q *Inachis* vel in *ne*; ut, r *Nerine*. adjecto, ſc. *ne* ad genitivum Primitivi, vel in *one* a Nominativo *ius*; ut, *Aeriſione* ab *Aeriſius*.

A ſ loco etiam ducuntur Patronymica utriuſque generis; ut, *Cynthius, Delius, Troas, Cypris.*

k Sic Adverbialia *craſtinus* a *cras* & a Præpoſitione deducta. *anterior* ab *ante, poſticus* a *poſt.*

l Quæ reſpondent ad, *quotus?*

m Quæ reſp. ad, *quoteni*

n Quæ reſp. ad *quotuplex?*

o A regibus item ut, *Priamida, Cecropida.*

* Iônes, per ων efferunt, ut, *Cronion, Peléion.* p Pelidæ Achillis haſta. *Pelias* arbor, *Argo* navis ex monte Pelio. q Iô, filia Inachi. r Filia vel neptis Nerei. ſHinc Muſæ dicuntur, *Aonides, Sicelides, Aganippides.* Moventur etiam a maſculinis: *Cres, Creſſa,* & communia, *dominus, domina.*

Figura Nominum eſt

Vel *Simplex*; ut, *res, ſanus, animus.*
Vel *Compoſita*; ut, *reſpublica, inſanus, veſanus, magnanimus, puſillanimus.*

Pronomen.

Pronomen vicem Nominis ſupplet. eſtque.

Primariò, Nomen reſpicit; ſecundariò, perſonam aut rem ſignificat.

Vel { Subſtantivum; ut, *ego, tu, ſui, quid.*
Adjectivum, ut, *is, ille, ipſe, qui, meus, noſtras, &c.*

Species Pronominum.

Primitiva ſunt; *ego, tu, ſui, hic, is, qui.*

Derivativa; *ille, iſte, ipſe* ab *is*, *meus, tuus, ſuus, a me, tu, ſui, &c.* Ex his alia ſunt.

Demonſtrativa, propriè; *ego, tu* } t communia utriſque
Relativa, propriè; *qui* x *ſui*: } *ille, iſte, ipſe, hic, is.*

t Et quaſi deſultoria, quæ modò demonſtrant, modò perſonam aut rem antecedentem referunt. Pronomina enim quædam, pro diverſo uſu & reſpectu pertinere ad diverſas ſpecies & claſſes poſſunt; quod & in

Interroga-

Interrogativa; *quis, cujus, ja, jum,* u *cujas.*
Poſſeſſiva, *meus, tuus,* x *ſuus, noſter, veſter.*
y Gentilia, *noſtras, veſtras,* u *cujas.*

u *Cujas* videre eſt

x *Sui* & *ſuus* reciproca vocantur, ut quæ ad eandem tertiam unde profecta ſunt, perſonam ſe recipiant.

y Quæ gentem, partes aut ſectas ſignificant.

Declinatio Pronominum.

Singulariter.	Pluraliter.
Nom. *ego.*	Nom. *nos.*
Gen. *mei.*	Gen. *noſtrum vel noſtri.*
Dat. *mihi.*	Dat. *nobis.*
Acc. *me.*	Acc. *nos.*
Vocativo.	Vocativo.
Abl. *me.*	Abl. *nobis.*

Singulariter.	Pluraliter,
Nom. *tu.*	Nom. *vos.*
Gen. *tui.*	Gen. *veſtrum vel veſtri.*
Dat. *tibi.*	Dat. *vobis.*
Acc. *te.*	Acc. *vos.*
Voc. *tu.*	Voc. *vos.*
Abl. *te.*	Abl. *vobis.*

Singulari & Plurali. Gen. *ſui*, Dativ. *ſibi.* Acc. *ſe.* Abl. *ſe.*

Singulariter.	Pluraliter.
Nom. *ille, illa, illud.*	Nom, *illi, illæ, illa.*
Gen. z *illius.*	Gen. *illorum, illarum,*
Dat, *illi.*	Dat. *illis.* (*illorum.*
Acc. *illum, illam, illud.*	Acc. *illos, illas, illa.*
Vocativo.	Vocativo.
Abl. *illo, illa, illo.*	Abl. *illis.*

z Quidam, neque ii ultimæ notæ Grammatici, Pronominibus accenſent hæc cùm naturâ tum inflexione his cognata; *unus, ullus, nullus, ſolus, totus, alius, alter, uter, neuter,* illa etiam, *qualis, quantus, quot, talis tantus, tot,* &c.

Iſte variatur ut *Ille*; etiam *ipſe*, excepto quod in Nominativo & Accuſativo ſingulari, neutrum habet *ipſum.*

Figura Pronominum.

1 Componuntur inter ſe; ut, *iſtic, iſtac, iſtoc, illic, illæc, quiſquis.*
2 Cum Nomine; *hujuſmodi, ejuſmodi, iſtiuſmodi, cujuſmodi, cujusmodi,*
3 Cum Verbo: *quivis, quilibet.*
4 Cum Adverbio: *eccum, ellum, ellam.*
5 Cum Præpoſitione per Anaſtrophen; *mecum, tecum, ſecum, nobiſcum, quibuſcum, &c.* 6 Cum Conjunctione; *ecquis, quiſnam, quiſque.* 7 Cum loquelaribus particulis; *egomet, tute, hujuſce, meopte, biccine, eapſe, quiſpiam, idem, quidam.*

Singu-

Singulariter.	Pluraliter.
Nom. *hic, hæc, hoc.*	Nom. *hi, hæ, hæc.*
Gen. *hujus.*	Gen. *horum, harũ, horũ.*
Dat. *huic.*	Dat. *his.*
Acc. *hunc, hanc, hoc.*	Acc. *hos, has, hæc.*
Vocativo.	Vocativo.
Abl. *hoc, hâc, hoc.*	Abl. *his.*

Singulariter.	Pluraliter.
Nom. *is, ea, id.*	Nom. *ij, eæ, ea.*
Gen. *ejus.*	Gen. *eorum, earum, eorum*
Dat. *ei.*	Dat. *ijs, vel eis.*
Acc. *eum, eam, id.*	Acc. *eos, eas, ea.*
Vocativo.	Vocativo.
Abl. *eo, eâ, eo.*	Abl. *ijs vel eis.*

Singulariter.	Pluraliter.
Nom, *qui, quæ, quod.*	Nom. *qui, quæ, quæ.*
Gen. *cujus.*	Gen. *quorũ, quarũ, quorũ*
Dat. *cui.*	Dat. *quibus vel queis.*
Acc. *quem, quam, quod.*	Acc. *quos, quas, quæ.*
Vocativo.	Vocativo.
Abl. *quo, quâ, quo.*	Abl. *quibus vel queis.*

Interrogativum & infinitum *quis* maſc. habet neutrum in Nominativo & Accuſativo *quid*. Sic nequis, ſiquis, aliquis, ecquis. Atque hæc tam in fœminino ſingulari quam neutro Plurali habent *qua*; ut *ſiqua mulier, nequa flagitia. Eequæ* tamen uſitatius.

Priſci *qui* ablativum uſurparunt, verùm exolevit niſi in compoſitis *quicum* & *quivis*.

Quis a veteribus in fœminino uſurpatum. *Neſcio quis, neſcio quid*, i. aliquis, aliquid. Compoſitum ejus. Nom. *quiſquis, quicquid.* Acc. *quicquid.* Abl. *quoquo, quaqua, quoquo.*

Meus, tuus, ſuus, noſter, veſter inflectuntur ad formam Adjectivorum primæ & ſecundæ declinationis ut, bonus, a, um.

Meus, in Vocativo habet, *mi, mea, meum*, pro mi vet. dixerunt *meus. mi* etiam uſurparunt pro mea fœm. Apuleius in Apolog. *mi ſidus.* Sed cum reſpectu, credo, ad puerum, Aſtera, nam Platonis vertit illud, Ἀστὴρ ἐμός. * Syncopata a *noſtratis, veſtratis*

* Noſtrâs, veſtrâs, cujâs declinantur ad formam tertiam Subſtantivorum, ut, felix.

Omnium ſc. generum, ut & cætera Pronomina, excepto *quis*.

Verbum.

VErbum agere, pati, aut esse significat; ut, amo, amor, sum.

Verbum, Personale est, vel Impersonale.

Personale per tres personas, in utroque numero variatur; ut *Amo, amas, amat*. Plur. *Amamus, amatis, amant*.

[a] Impersonale in tertiâ tantùm personâ singulari formatur; ut, Oportet, oportebat, oportuit, &c. Itur, ibatur, itum est, &c.

Personalium quatuor sunt genera, vel formæ.

1 Activum [b] quod agere significat, exitque in *o*, ut, *amo*, quod *r* assumpto fit Passivum; ut *amor*.

2 Passivum, quod significat pati, & exit in *or*, ut, *amor*, demptóque *r*, in Activum redit, ut, *amo*.

3 [c] Neutrum exit in *o*, neque admittit, *r* ut fiat passivum; ut, *curro, ægroto*, unicum *Sum* desinit in *m*.

4 [d] Deponens exit in *or*, & vel Activè significat, ut, *sequor*, vel absolutè, ut *orior*.

a Impersonalia dicuntur, non quia personâ carent; intelligitur enim persona in casu quem regunt. *Me pudet*. Plaut; *Ego pudeo*. Neque ullum fere Verbum est quod non Impersonale esse possit. Imò & ipsa Impersonalia fuerunt Personalia, in quæ, licet magnâ ex parte antiquxta, resolvi possint. etiam *pudet, tædet. oportet, &c.* Vide quæ ad Enallagen in Syntaxi. Impersonalia Verba nulla esse contendit Scaliger. & alii, b Activa non rarò absolutè ponuntur, transitione reflectente in *se* quod desideratur; ut, *Præcipitat cœlo. Ingeminant curæ*. sc. *se*. c Quædam Neutra Activorum naturam induunt, actione transeunte in aliud; ut, *spiro, calleo, maneo*, alia passivam, ut, *ægroto, exulo*. Alia absolutè actionem imminentem, ut *flo, sitio, dormio*. Atque hæc procreant tertiam personam Passivam; ut, *flatur. Tota mihi dormitur hiems. Plus sitiuntur aqua*. Alia existentiam, ut, *sum, forem, fio, existo*, quæ *Verba Substantiva* dicuntur.

d Adipiscor, consolor, dignor, hortor, meditor, obliviscor, veneror, multaque alia apud antiquos Activè & Passivè significabant. proinde Communia nuncupata; quibus quia exolevit ferè significatio passiva, ad Deponentium classem referuntur.

Modi Verborum.

MOdi sunt quatuor, Indicativus, Imperativus, Subjunctivus, Infinitivus.

Indicativus, pronunciat, ait, negat, interrogat; ut, *amat, non amat, amátne?*

Imperativus [e] jubet, orat, hortatur, permittit; ut, *amet*: sed potestate, quatenus resolvi potest per *quod* vel *ut*.

Tres priores modi vocantur *Finiti* * *Infinitivum* actu modum esse negant, ut qui numero & personis destituatur: e Futuro Indicativi in imperando utimur. Futuro item & perfecto Subjunctivi. Præsenti etiam, a quo mutuas sumit. Imperativus omnes fere personas. *amet, amemus, ament, ametur, amemur, amentur*.

Scribe

Scribe puer, vigila, Miserere laborum, I sequere Italiam ventis.

Subjunctivus, Conjunctionis vel indefinitæ vocis adminiculo alteri Verbo subjungitur; ut, *Orat ut ad se venias. Nec planè scio quid agam.* [f]

[f] Modus iste sæpe in optando usurpatur, unde *Optativus* dictus est. Quandoque per *possum* & *debeo* exponitur, vocaturque *Potentialis.*

Infinitivus certam numeri & personæ differentiam non habet, pendétque a dictione aliqua præcedente; ut *Nescit fallere, Dignus notari.*

Gerundia & Supina.

Infinitivo accensentur [g] Gerundia tria, in *di, do, dum* desinentia; ut, *amandi, amando, amandum.* Supina item duo, quorum prius exit in *um* & significat * ferè Activè, ut *amatum*: posterius in *u* & passivè significat; ut, *amatu.*

[g] A Verbo sumunt significationem, quæ rarò Passiva; a Nomine casum: * Quo de adi Syntaxin. ubi etiam de Supino priori Neutropassivorum.

Tempora Verborum.

Tempora sunt quinque, Præsens, Præteritum imperfectum, Præteritum perfectum, Præteritum plusquam perfectum, & Futurum.

Præsens, aliquid nunc agere vel fieri significat; ut, *scribo, mittor.*

Imperfectum, fieri quidem, sed nondum absolvi; ut *scribebam.*

Perfectum, absolvi jam & perfici rem significat; ut *scripsi.*

Plusquam perfectum, jamdudum perfectam esse rem, ut, *scripseram,*

Futurum, [h] aliquid ex voluntate aut necessitate fore promittit; ut, *scribam.*

[h] Futurum in *ro* Exactum seu Perfectum vocant: utpote quod & Præteriti simul & Futuri significationem habeat; ut, *Ubi nos laverimus, si voles, lavato. Negligentem fecerit.* cujus vicem sustinet quandóque & Perfectum subjunctivi; ut, *Si te inde exemerim, ego pro te molam.*

Conjugationes Verborum.

Re, in Infinitivo Activo: vel *ris* in secunda persona præsentis Verborum in *or.*

Quatuor sunt Conjugationes Verborum: quæ a se invicem discernuntur vocali quæ præcedit *re* vel *ris.*

Prima Conjugatio habet *a* productam ante *re* & *ris*; ut, amāre, amāris.

Secunda

Secunda producit *e* ante *re* & *ris*; ut, docēre, docēris.

Tertia corripit *e* ante *re* & *ris*; ut, legĕre, legĕris.

Quarta habet *i* productum ante *re* & *ris*, ut, audīre: audīris.

Conjugationum typus Verborum in *o*.

1. o, as, avi, āre, atum.
2. eo, es, ui, ēre, um.
3. o, is, i, ĕre, um.
4. io, is, īvi, īre, ītum.

Indicativus Præsens, Singul.

o, as, at.	*Pluraliter.*	amus, atis, ant.
eo, es, et.		emus, etis, ent.
o, 3 is, it.		ĭmus, ĭtis, unt.
4 io, is, it.		īmus, ītis, iunt.

3 Sed tertiæ conjugationis Syncopen admittit *Volo, vis, vult*: *volumus, vultis, volunt*. Sic 3 *Fero, fers, fert, fermus, fertis, ferunt*. *Ee* 3 *Edo, edis vel es, edit* vel *est*: *Edimus editis* vel *estis, edunt*. cetera ut in tertiâ. 4 *Eo* quartæ conjugationis cum compositis habet *eunt* in tertia plurali. Sed *ambio ambiunt, ita queo & nequeo nequeunt*.

Præteritum Imperfectum. Singu.

abam, abas, abat.	*Pluraliter*	abamus, abatis, abant.
ebam, ebas, ebat.		ebamus, ebatis, ebant.
ebam, ebas, ebat.		ebamus, ebatis, ebant.
4 iebam, iebas, iebat.		iebamus, iebatis, iebant.

4 *Ibam* ab *eo, ibas ibat*: Sic *quibam & nequibam*,

Perfectum Singular.

i, isti, it. Plu. imus, istis, ērunt vel ēre.

Pluſquam perfectum, Singu.

ĕram, ĕras, ĕrat. Plur. ĕrāmus, ĕrātis, ĕrant.

Futurum Singular.

ābo, ābis, ābit.	*Pluraliter*	ābĭmus, ābĭtis, abunt.
ēbo, ebis, ēbit.		ēbĭmus, ēbĭtis, ēbunt.
am, es, et.		ēmus, ētis, ent.
* iam, ies, iet.		iēmus, iētis, ient.

* Ab *Eo* quartæ ibo, ibis, ibit, ibimus, ibitis, ibunt. Sic quibo & nequibo.

Impe-

Imperativus.

a, āto,	et, ato,	Plu.	emus,	ate, atote,	ent, anto.
e, ēto,	eat, ēto,	Plu.	eamus,	ete, etote,	eant, ento.
e, ĭto,	at ĭto.	Plur.	amus,	ĭte, ĭtote,	ant, unto.
i, ĭto,	iat, ĭto,	Plu.	iamus,	īte, ītote,	iant, iunto.

Volo non habet Imperativum, ut nec *queo*, nec cōpositum *nequeo*.

Es *Esto*, *Edant* *Edunto*. vel *ede* *edito*. *edat*, *esto*. *edamus* *Edite* *Este* *Editote* *Estote*,

Fer *Ferto*. *ferat* *ferto* *Feramus* *ferte*, *fertote*. *ferant*

Subjunctivus Presens. Singu.

em, es, et.	Pluraliter.	emus, etis, ent.
eam, eas, eat.		eamus, eatis, eant.
7 am, as, at.		amus, atis, ant.
8 iam, ias, iat.		iamus, iatis, iant.

7 *Velim. velis, velit.* Sic *nolim & malim.*
8 *Eam. eas, eat.* ab *eo* sed *ambiam ambias*,

Imperfect. Sing.

ārem. āres, āret.	Plural.	arémus. arétis, ārent,
ērem, ēres, ēret.		ērémus, ērétis, ērent.
9 ĕrem, ĕres, ĕret.		ĕrémus, ĕrétis, ĕrent.
īrem, īres, īret.		īrémus, īrétis, īrent.

9 *Vellem, velles, vellet*, ita *nollem & mallem. ederem* vel *essem.* Ferrem, ferres, &c. Syncopatè.

Perfectum. Singu.

ĕrim, ĕris, ĕrit. Plu. erimus, eritis, erint.

Plusquam perfectum, Singu.

issem, isses, isset. Plu. issemus, issetis, issent.

Futurum. Singulariter.

ĕro, ĕris, ĕrit. Plu, erimus, eritis, erint.

Infini-

Infinitivus.

Præsens & Imperfectum, { āre. ēre. 3 ĕre. īre. } { Perfectum & pluſquam perfect. } { iſſe. }

3 *Velle. Nolle, Malle, Ferre. Edere* vel *eſſe.*

Futurum. Gerundia.

urum, urum } eſſe. { andi, ando, andum. endi, endo, endum. endi, endo, endum. iendi, iendo, iendum.

Supinum prius. posterius.

um u

Participium Præsentis.

ans, ns, ens, iens } Participium Futuri in *rus.* { urus.

Præterita Verborum in *or*, circumloquimur per Participium Præteriti & *Sum.* Præmittenda itaque erit Verbi hujus Substantivi formatio.

Sum, es, fui. eſſe, Futurus.

Sic & compoſita, *abſum, deſum, præſum, obſum.* Sed *proſum*, ubi duæ concurrunt vocales recipit *d* ut in *prodeſt, prodeſſe, &c.* Sed *poſſum, potes, poteſt, poſſumus, poteſtis, poſſunt*, retinetur quandoque *t* à potis ſic *poteram, poteras, poterat. Potui. Potueram.*

Indicativus, præſens. Singulari.

Sum, es, eſt. Plu. Sumus, eſtis, ſunt.

Imperfectum. Singulariter.

Eram, eras, erat. Plu. Eramus, eratis, erant.

Perfectum, Singular.

Fui, fuiſti, fuit. Pl. Fuimus, fuiſtis, fuerunt vel fuere.

Pluſquam perfectum Singu.

Fueram, fueras, fuerat. Plu. Fueramus, fueratis, fuerant.

futurum

Futurum. Singu.

Potero. Ero, eris, erit. Plu. erimus, eritis, erunt.

Imperativus.

Possum destituitur Imperativo. Sis / Es / Esto { Sit / Esto, Plu. Simus. Sitis / Este / Estote, Sint, Sunto.

Subjunctivus. præsens Singu.

Possim. Sim, sis, sit. Plu. Simus, sitis, sint.

Possem. * *Forem, fores, foret,* Plu. *Forent.* Syncopat. a *fuerem* ab antiquo *fuo* unde *fui.* Potuerim

Imperfectum. Singul.

* Essem, esses, esset. Plu. Essemus, essetis, essent.

Perfectum Singu.

Fuerim, fueris, fuerit. Plu. Fuerimus, fueritis, fuerint.

Potuissem. Pluſquam perfectum. Singu.

Fuissem, fuisses, fuisset. Plu. Fuissemus, fuissetis, fuissent.

Potuero. Futurum. Sing.

Fuero, fueris, fuerit. Plu. fuerimus, fueritis, fuerint.

Infinitivus.

Posse. potuisse. * Ex *fuere*, a *fuo.* Præsens & Imperfect. { Esse. Perfectum & pluſquam perfectum { Fuisse.

Futurum. * Fore vel futurum esse.

Verborum in *or*, Indicativi Modi tempus Præsens.

or, aris vel are, atus sum vel fui, ari, atus, andus.
eor, ēris vel ēre, us sum vel fui, ēri, us, endus.
or, ĕris vel ĕre, us sum vel fui, i, us, endus.
ior, īris vel īre, ītus sum vel fui, īri, ītus, iendus.

Indica

Indicativus. Preſens Singu.

or, aris vel are, atur,	Pluraliter	antur, amini, antur.
cor, ēris vel ēre, ētur,		ēmur, ēmini, entur.
or, ĕris vel ĕre, ĭtur,		ĭmur, ĭmini, untur.
ior, īris vel īre, ītur.		īmur, īmini, iuntur.

Impetfectum Singul.

abar, abaris vel abare, abatur.	Pluraliter	abamur, abamini, abantur.
ēbar, ebaris vel ebare, ebatur,		ebamur, ebamini, ebantur.
ebar, ebaris vel ebare, ebatur.		ebamur, ebamini, ebantur.
iebar, iebaris vel iebare, iebatur.		iebamur, iebamini, iebantur.

Perfectum Singul.

us { ſum vel fui. us es vel fuiſti, us eſt vel fuit. Plu. i ſumus vel fuimus, i eſtis vel fuiſtis, i ſunt fuerunt vel fuere.

Pluſquam perfectum Singu.

us { eram vel fueram: us eras vel fueras, us erat vel fuerat. Plu. i eramus vel fueramus, i eratis vel fueratis, i erant vel fuerant.

Futurum Singul.

abor, aberis vel abere, abitur:	Pluraliter	abimur, abimini, abuntur.
ēbor, ēberis vel ēbere, ēbitur.		ēbimur, ēbimini, ēbuntur.
ar, ēris vel ēre, ētur.		ēmur, ēmini, entur.
iar, iēris vel iēre, iētur.		iēmur, iēmini, ientur.

Imperativus.

are	etur	Pluraliter	emur,	amini,	entur.
ator.	ator.				antor.
ēre	ētur		eamur,	emini,	eantur.
ētor.	ētor				entor.
ēre	atur		amur,	ĭmini,	antur.
ĭtor	ĭtor				untor.
īre	iātur		iamur,	īmini,	iantur.
ītor.	itor				iuntor

Subjunctivus præſens ſingul.

er, ēris vel ēre, ētur.	Pluraliter	ēmur, ēmini, entur.
ear, earis vel eare, eatur.		eamur, eamini, eantur.
ār, āris vel āre, ātur.		āmur, amini, antur,
iar, iaris vel iare, iatur.		iamur, iamini, iantur.

Imperfectum ſingul.

ārer, ārēris vel ārēre, ārētur.	Pluraliter.	ārēmur, ārēmini, ārēntur.
ērer, ērēris vel ērēre, ērētur.		ērēmur, ērēmini, ērentur.
ĕrer, ĕrēris vel ĕrēre, ĕrētur.		ĕrēmur, ĕrēmini, ĕrentur.
īrer, īreris vel īrere, īretur.		īremur, īremini, īrentur.

Perfectum Singul.

us { ſim vel fuerim, us ſis vel fueris, us ſit vel fuerit: Plu. i ſimus vel fuerimus, i ſitis vel fueritis, i ſint vel fuerint.

Pluſquam perfectum. Sing.

us { eſſem vel fuiſſem, us eſſes vel fuiſſes, us eſſet vel fuiſſet: Plu. i eſſemus vel fuiſſemus, i eſſetis vel fuiſſetis, i eſſent vel fuiſſent.

Futurum Sing.

us { ero vel fuero, us eris vel fueris, us erit vel fuerit: Plu. i erimus vel fuerimus, i eritis vel fueritis, i erunt vel fuerint.

Infinitivus.

Præſens & Imperfectum { āri, ēri, i, īri } Perfectum & pluſquam perfectum. { um } { eſſe vel fuiſſe.

Futurum. um iri. { vel andum eſſe. vel endum eſſe. vel endum eſſe. vel iendum eſſe.

Participium præteriti. { us } { Participium Futuri in *dus*. { andus, endus, endus. iendus.

De

SYllaba quæ in Simplicis Præteriti fronte geminatur, in supinis non geminatur; ut, *pependi, pensum*, uti nec in præteritis & Supinis Compositorum, ut, *suspendi, suspensum*.

In compositis tamen a *do, sto, disco, posco*, geminatur prima syllaba præteriti. nec non quibusdam comp. à *pungo* & *curro*. ut infra in tertiâ Conjugatione.

In Prima Conjugatione,

o, as in præsenti format præteritum in *avi*, ut, *Amo, amavi, amatum*, sic [b] *Plico*

Composita. & anomala quædam.

b *Multiplico, supplico, replico, duplico, triplico, avi, atum.* Sed *applico, explico, implico, complico, plicui & plicavi, plicitum & plicatum.*

Excipe.

Iuvo, juvi[c]. *Lavo*, [d] *lavi, lavatum.*
Poto, potavi, potatum & potum, Syncopatè.
Cubo, [e] *cubui, cubitum. Domo, domui, domitum.*
Sono, sonui [f] *sonitum. Tono, tonui*, [g] *tonitum.*
Crepo, [h] *crepui, crepitum. Veto*, [i] *vetui, vetitum.*
Frico, fricui, [k] *frictum.* [l] *Mico, micui*, car. Sup.
Neco, [m] *necui, nectum. Seco, secui*, [n] *sectum.*
Do, [o] *dedi, datum. Sto*, [p] *steti, statum.*

Nexo & *Labo* destituuntur Præterito & Supino.

c *Juvaturus.* Salust. Iug. tanquam a juvatum. *Adjuvo* tamen *adjutum.*
d Vide *Lavo* in tertia Conjugatione.
e *Cubasse*, Quintil. l. 8. c. 2. *incubavere* & *incubata.* Plin. h. 11, c. 16. & l. 29. c. 3.
f Manil. 5. l. *resonavi.* Hor. l. 1 sat. 4. *sonaturum.* Lucret. 3. l. *sonere.*
g *Intonata.* Hor. 2. epod. *tonit*, Plaut. Amphit.
h *Increpavit.* Plaut. Mostel. *discrepavit.* Cic. 2. de *Oratore.*
i *Vetavit.* Pers. 5. Sat. nisi legend. *rubica notavit.* & Stat. 3 Theb. *vetatus.*
k *Defricatū*, Plin. 28. l. c. 12. *perfricata*, l. 8. c. 27. *refricatura*, Cic. ad Attic. l. 12. ep. 19.
l *Micaverit.* Solin. c. 66. *Dimicavi* usitatius: *dimicui* rarius. *Emicui* semper. *Emicaturus* tamen, Seneca in Consol. ad Albinam.
m Et *Necavi.* Cic. 1. in Ver. Sen. in Medea. *Eneco* utrumque.
n *Secaturus* Columel. 5. l. 9. c.
o Sic *circumdo, pessundo, satisdo, venundo.* De compositis tertiæ Conjug. suo loco.
p *Circumsto, circumsteti.* cætera, Composita *stiti, stitum.* Sed *constaturæ fides.* Lucan. *Exstaturæ* Plin. 12. l. 22. c. *Obstaturos* Fab. 2. l. 12. c. *Restaverit* apud Propert. 2. l. eleg. ult. obsoletum est. *Præstiturum* & *præstaturum*, Cicero & alii.

Damno, lacto, sacro, [q] *tracto, patro*, in compositis mutant *a* in *e*; ut *condemno, delecto, consecro*, [q] *detrecto, perpetro.* Composita a *calco, salto* mutant *a* in *u*, ut *inculco, insulto.*

q. Leguntur tamen *retracto* & *pertracto. ablacto* omnino.

Secundæ Conjugationis Verbis ex *eo*, *es* in præſenti.

Præteritum exit in *ui*, ſupinum in *ĭtum*: ut, r *Habeo, habui, habĭtum.*

r *Prohibeo, prohibui, prohibitum.* Sic *inhibeo, exhibeo*, &c. excepto *poſthabeo, poſthabui, poſthabitum.*

Excipiuntur.

beo. *Iubeo, jussi, jussum. Sorbeo,* f *sorbui, sorptum.*
ceo. *Doceo, docui, doctum. Miſceo, miſcui, miſtum.*
deo. *Mulceo, mulſi, mulſum. Suadeo, ſuaſi, ſuaſum.*
t *Sedeo, ſedi, ſeſſum. Frendeo, frendi, freſſum. Video, vidi, viſum. Rideo riſi, riſum. Ardeo, arſi, arſum. Mordeo, momordi, morſum. Spondeo, ſpopondi, ſponſum. Tondeo, totondi, tonſum.*
*geo. *Prandeo,* u *prandi, pranſum.* *Tergeo, terſi, terſum. *Indulgeo indulſi, indultum. Mulgeo,* x *mulxi & mulſi, Augeo, auxi, auctum. Lugeo, luxi, luctum.* (*mulctum*
leo. y *Dolco dolevi, doletum. Fleo, flevi, fletum.*
neo. z *Impleo, implevi, impletum.* a *Manco, manſi, manſum*
queo. b *Tenco tenui, tentum. Torqueo, torſi, tortum.*
reo. *Hærco, hæſi, hæſum. Torreo, torrui, toſtum.*
ſeo. *Cenſeo, cenſui, cenſum.* * *Caveo, cavi, cautum.*
veo. *Faveo, favi, fautum. Moveo, movi, motum. Foveo, fovi, fotum. Vovco, vovi, votum.*
ieo. *Cieo, civi, citum. Vieo, vievi, vietum.*

t Sic *ſuperſedeo.* Sed *conſideo, conſedi, conſeſſum.* Sic *inſideo, reſideo*, &c.

u Dicitur etiam *pranſus ſum*, verum id, *prandio jam confecto.* Quod itidem de *potus* & *cœnatus* in prima conjug. dici poteſt.

x *Mulſere* Virg. 3. Georg. & Plin. l. 10 l. c. 11.

y Ab inuſitato *leo.* cujus præteritum *levi* retinet, Horat. Od. 20. l. 1.

z Sic repleo, expleo, &c. Ab inuſitato pleo. a *Permaneo, permanſi, permanſum.* ſic *remaneo.* ſed *emineo, eminui: immineo, immĭnui: promineo, prominui.* quæ carent Supinis. b *Contineo, continui, contentum.* ſic *retineo*, ſed *attineo, pertineo, abſtineo* ſine ſupinis.

* Olim & tertiæ formæ unde *cavĕ* correptâ, ultimâ, quod & in *valĕ* & *reſpondĕ* fieri videmus.

Carent Præterito, adeóque Supino.

Polleo, renideo, glabreo, denſeo, flaveo, liveo, clueo, medeor

c *Exerceo, exercui exercitum*, ſic *coerceo.*

Carent Supinis.

d *Indigeo, indĕgui.* S. Supin.

c *Arceo, arcui,* d *Egeo, egui. Aceo vetus Verb. acui. Luceo,*

Luceo, luxi. Pendeo, pependi. * *Strideo stridi Algeo, alsi.* * *Fulgeo, fulsi. Turgeo, tursi. Vrgeo, ursi. Frigeo, frixi.* [e] *Neo, nevi. Liqueo, licui. Pateo, patui. Paveo, pavi.* * *Ferveo, fervi & ferbui. Conniveo, connivi & connixi Langueo, languï. Timeo, timui.* Et Neutra quæ formant præteritum per *iii.* exceptis [f] *placeo,* [g] *taceo noceo, caleo, valeo,* [h] *oleo. doleo, pareo, careo,* [i] *lateo* *.

* Reperiuntur & in tertia conjugatione *stridunt.* Virg. 8. Æn, *Fulgere,* 6. Æn.

f Sic *complaceo* & *perplaceo.* sed *displiceo, displicui,* S.S.

g *Conticeo, conticui.* S.S.

h *Oluï,* sic *subolui, redolui, obolui.* Sed ab *oleo* significante *cresco,* vel *soleo exolevi, exoletum, obsolevi, obsoletum, abolevi, abolitum: adolevi, adultum.*

i *Diliteo, dilitui,* Sine Supino.

* Quod tamen non tam ex ipsis Supinis constat, quàm Participiis: *dolituru, nociturus, placiturus, carituru., taciturus, caliturus,* &c. Statius, 7. Theb. *jaciture sepulchro.* Sed non imitandum.

Audeo, ausus sum. Gaudeo, gavisus sum. Soleo, solitus sum. Mœreo, [k] *mœstus sum.*

Reor, ratus sum. Misereor, misertus sum. [l] *Fateor, fassus sum. Tueor, tuitus sum.*

Libet, libuit & libitum est. Licet, licuit & licitum est. Pertædet, pertæduit & pertæsum est. Pudet, puduit, & puditum est. Piget, piguit & pigitum est. Miseret, misertum est, tantùm. liquet non habet Præteritum. Uti nec *Pœnitet.*

k Nisi nomen potiùs sit.

l *Confiteor confessus, profiteor, professus.* & *diffiteor.*

m Advertenda ex terminatione Præsentis idque juxta ordinem Alphabeticum.

Tertiæ Conjugationis [m] verba variè deducunt Præteta & Supina.

bo. *Scribo, scripsi, scriptum. Nubo,* [n] *nupsi nuptum. Bibo, bibi, bibitum.* [o] *Incumbo, incubui, incubitum.*

co. *Dico, dixi dictum. Duco, duxi, ductum. Ico, ici, ictum. Vinco, vici, victum. Parco, peperci & parsi, parcitum & parsum.*

sco, [p] *Nosco, novi, notum. Cresco, crevi, cretum* [q] *Pasco pavi, pastum. Quiesco, quievi, quietum. Suesco, suevi, suetum.* unde *suetus sum.*

do. [r] *Edo, mando,* [s] *scando, cudo prehendo, accendo incendo, defendo, offendo,* in *di* & *sum.*

n Et *nupta sum.*

o Sic *decumbo, occumbo, procumbo,* &c. ab antiquo *cumbo.*

p *Agnosco, agnovi, agnitum. Cognosco, cognovi, cognitum. Ignosco, ignovi, ignotum,* assumptâ g. ἀγινώσκω.

q Sic *dopasco, epasco* sed *Compesco, compescui, compescitum. dispesco, dispescui, dispescitum.*

r *Comedo, comedi, comesum* & *comestum* rarius: cætera composita *esum* tantùm.

s *Ascendo, ascendi, ascensum:* sic *conscendo, descendo, inscendo.*

t *Claudo*, u *plaudo*, *rado*, x *vado*, y *lædo*, *divido*, *rodo*, *ludo*
trudo, *in si & sum. Fundo. judi, fúsum. Findo, fidi, fis-*
sum. Scindo, scidi, scissum. Pando, pandi, passum, &
Pansum z *Cado, cecidi, casum,* a *Cædo, cecidi, cæsum.*
Cedo, tessi tessum. Pendo, pependi, pensum.
Tendo, * *tetendi, tensum & tentum. Pedo, pepédi, pé-*
ditum. b *Tundo, tútudi, tunsum & tusum.*

z *Excludo, excluſi, excluſum*, ſic *occludo, recludo, includo*, &c.

u *Explodo, explosi, explosum.* ſic *diſplodo*,

x Præteritum vix legitur extra compoſitionem: uti nec ſupinum.

y *Allido, alliſi, alliſum.* ſic *collido*, &c.

z *Occido, occidi, occasum. Incido, excido, recido, decido*, &c. Sine Supinis. legitur *recasurus.* Cic. ad Atticum 4. l. 15. epiſt.

a *Occido, occidi, occisum.* ſic *excido, incido, præcido*, &c.

* Rarò *tendi, eſtendo, oſtensum. & oſtentum.*

b *Contundo, contudi, contuſum tantum.*

Compoſita a *do* formant *didi, ditum.* ut *edo, édidi, éditum*, ſic *reddo, perdo, abdo, obdo, dedo, condo, indo, trado, prodo, vendo, credo*, Sed *abſcondo, abſcondi* & *abſcondidi, abſconſum* & *abſconditum.*

c Comp. *Corrigo correxi, correctum* ita *porrigo*; *ſurgo, ſurrexi, ſurrectum pergo, perrexi, perrectum,*

d Sic *régo, prælego, pérlego, ſublego.* ſed *éligo, elégi, electum.* ſic *cólligo, féligo*, &c. Sed *diligo, dilexi, dilectum*, ita *négligo & intelligo.*

Go. *xi ctum*, ut c *rego, rexi, rectum.*
Sic *tego, effúgo, inſtigo. ſugo.*
Cingo, cinxi, cinctum; ita, *lingo, tingo, extinguo,*
Diſtinguo, plango ungo. jungo, emungo,
Sed *Fingo*, ſinxi *fictum*, ita *pingo*, & *ſtringo. Frigo frixi,*
frictum, & frixum * *Figo, fixi, fictum.* d *Lego, legi,*
lectum. c *Ago, egi, actum.* f *Frango fregi, fractum.*
g *Tango, tétigi, tactum*, h *Pango, panxi* & olim pegi, *pa-*
ctum. Répigi ab antiquo *pago, pactum.*
i *Pungo, pupugi* & *punxi, punctum.*
Mergo, mersi, mersum. Tergo, tersi, tersum.
k *Spargo, ſparſi, ſparſum.*
Ho. *xi, ctum. trabo, traxi, tractum. Veho, vexi, vectum*
Lo. *Colo, cólui, cultum. Occulo, occului, occultum.*
Cónſulo, conſului, conſultum. Mólo, mólui, molitum.
Alo, álui, álitum & altum. Sallo, ſalli, ſalſum.
Pello, pépuli, pulſum. Vello, l *velli & vulſi, vulſum.*
* *Fallo. ſefélli, fallum.* m *Excello, excélli, excelſum.*

c Sic *perago, circumago. ſatago* quod caret Supino; ſed *Abigo, abegi, abactum.* Sic *ádigo, exigo, ſubigo, tránſigo*: *egeo, egegi, coactũ. Prodigo, dego* carent *Supinis.*

f *Effringo, effregi, effractum.* ſic *diffringo*, &c.

g *Contingo, contigi, contactum* ſic *attingo*, &c.

h *Impingo, impegi, impactum.* ita *compingo.* ſed *depango, oppango. repango, circumpango.* S. Supin.

i *Repango, repupugi* & *repunxi.* ſed *compungo* & *diſpungo* tantùm *punxi.*

k *Aſpergo, aſperſi, aſperſum* ita & cæt. compoſita.

l Ovid. *revulſit.* Lucan. *Avulſit.* Cic. ſemper *revelli* & *avelli.* * *Refello, refelli*, S. Supino.

m Sic *præcello*, ab antiquo *cello.* Sed *percello, percúli. perculſum.* Terent in Andria; *Perculſit illico animum. Ancecello*, caret Supino.

Tollo

Tollo, ſuſtuli, ſublátum. Extollo, n *éxtuli,* n *elátum.*

Mo. *Emo,* o *emi, emtum. Demó, demſi, demtum.*
Como, comſi, comtum. Promo, promſi, promtum.
Sumo, ſumſi, ſumtum, p *Premo, preſſi, preſſum.*
Fremo, fremui, frémitum. Gemo, gemui, gémitum.
Vomo, vomui, vomitum.

No. *Sperno, ſprevi, ſpretum. Sterno ſtravi, ſtratum*
Sino, ſivi, ſitum. Lino, levi ĭtum.
Decerno, q *decrevi, decretum.* r *Contemno, contemſi,*
Contemtum. Gigno, * *genui, genitum.*
Pono, poſui, poſitum. [*Cano, cecini, cantum.*

Po. *pſi, ptum.* ut,t *Carpo, carpſi, carptum:* ſic, *Serpo,*
Repo, Scalpo, ſculpo. Sed *Rumpo, rupi, ruptum.*
Strepo, ſtrepui, ſtrepitum.

Quo. *Coquo, coxi, coctum. Relinquo,* u *reliqui, relictum.*

Ro. *Sero,* x *ſevi, ſatum. Gero, geſſi, geſtum.*
Verro, verri, verſum. Uro, uſſi, uſtum.
Tero, trivi, tritum. Curro, y *cucurri, curſum.*
z *Quæro, quæſivi, quæſitum. Fero,* a *tuli,* * *latum.*

n Compoſita a *tuli*, & *latum*, infra in *ro* terminantibus.

o *Coëmo, coëmi, coëmtum.* Sed *eximo, perimo, redimo, redemi, redemtum.*

p *Opprimo, comprimo, reprimo, exprimo, expreſſi, expreſſum.*

q Sic *ſecerno* & *diſcerno* ab antiquo *cerno, hæreditatem adeo*, namque pro *video*, caret præterito a deoque ſupino.

r A *temno*, cujus Præteritum & ſupinum non leguntur extra compoſitionem.

* Ab antiquo *geno.* [*Covcino, concinui, concentum.* ſic *accino, occino, ſuccino, recino.* t *Diſcerpo, Diſcerpſi, diſcerptum.* ſic *excerpo.* & *c.* u Et *Delinquo*; ab antiquo *linquo.* x Pro *planto.* unde *conſero, conſevi, conſitum, inſero, inſevi, inſitum.* In alia verò ſignificatione, compoſita *ſerui* & *ſertum*, ut *aſſero, aſſerui, aſſertum.* ſic *deſero. diſſero, exero*; *inſero, inſerui, inſertum.* y *Præcucurri* Plaut. & Terent. *Excucurri.* Cæſar. *Procucurri.* Livius. Idem *Excurri.* Virgil. *decurri*, quæ uſitatiora. Cætera compoſita, *diſcurro, incurro, occurro, percurro, recurro, ſuccurro, tranſcurro* abjiciunt reduplicationem. z *Exquiro, exquiſivi, exquiſitum.* ſic *inquino, requiro, perquiro.* a Ab antiquo *tulo, tetuli*, a ταλάω. * a τλατὸς Doricè pro τλητὸς ab eodem ταλάω perfero.

So. *Viſo, Viſi, viſum. Laceſſo, laceſſivi, laceſſitum.*
Capeſſo, capeſſivi & * *capeſſi, capeſſitum.*
Faceſſo, faceſſivi & * *faceſſi, faceſſitum.*
Arceſſo, arceſſivi, arceſſitum. Depſo, depſui depſitum.
Pinſo, pinſui, pinſitum, pinſum & *pſum.*

* Syncopatè.

To. *Mitto, miſi, miſſum. Verto, verti, verſum.*
Peto, petivi, petitum. Meto, meſſui, meſſum.
Flecto, flexi, flexum. Necto, nexi & *nexui, nexum.*

Plecto, plexui, & antiquè [b] plexi, *plexum.*
Pecto, pexi & pexui, pexum Sisto activum, *stiti, statum.*

Vo. *Solvo, solvi, solútum. Volvo, volvi, volútum. Vivo, vixi, victum.* [c] *Lavo lavi, lautum.* vel. lotum.

Xo. *Texo, texui, textum.*

Cio. [d] *Facio, feci, factum.* [e] *Iacio, jeci, jactum.* [f] *Aspicio, aspexi, aspectum.* [f] *Allicio, allexi, allectum.*

Dio. *Fodio, fodi, fossum. Fugio, fugi fugitum.*

Io. *Meio, minxi, mictum* ab inusitato mingo.

Pio. [g] *Capio, cepi, captum.* [*] *Rapio, rapui, raptum.*

Rio. *Capio, cupivi, cupitum. Pario, peperi, partum.* [h]

Tio. [i] *Quatio, sine præterito quassum.*

Uo. *Induo, indui, indútum. Exuo, exui, exútum.*

Sic *acuo, arguo, imbuo minuo, suo, spuo,* [k] *statuo, sternuo, Tribuo, ui utum.* sed *Ruo, rui, ruitum* & [l] *rutum. Pluo, plui,* olim pluvi, *plutum.* [m] *Luo, lui, luitum. Fluo, fluxi, fluxum. Struo, struxi, structum.*

b Columella, *plectitum.*

c Utcunque in tertia inusitatum Plautus tamen *lavere.* Horat. 6. Od. 4. l. *lavit,* & 4. Od. 3. l. *lavit.* Virg. 10. Æn. *lavit improba teter, Ora cruor.* Hinc diluo, dilui, dilutum, sic abluo. eluo, proluo.

d *Efficio, effeci, effectum.* sic *inficio, perficio, deficio, proficio. præficio,* Comp. cum verbo retinent a, ut *calfacio, benefacio, olfacio.*

e *Conjicio, conjeci, conjectum.* sic *abjicio, ejicio, projicio, rejicio, &c.*

f Sic & cætera composita ab exoletis *Specio* & *lacio. Elicio* tamen *elicui elicitum.*

g *Accipio, accepi acceptum.* sic *decipio, excipio, recipio, suscipio, &c.*

* *Corripio, corripui, correptum.* sic *arripio, diripio, eripio, præripio, &c.*

h *Pariturus.* Stat. 12. Theb.

i *Percutio, percussi, percussum,* sic *concutio, decutio, excutio, incutio.*

k *Instituo, institui, institutum.* sic *constituo, destituo, restituo.*

l Hinc *ruta & cæsa.* I. C. & composita *dirutum & erutum.*

m Unde *luitnrus.* Claudian. Panegyr. 6. conf. Honorii.

Præterito carent *Vergo, fido, attollo, furo* inusit. *gliscо, hisco, satisco, vescor liquor, reminiscor, divertor, prævertor. ringor, labasco,* & quæ a Nominibus, consiunt Inchoativa; ut *ditesco, sterilesco, repueraſco,* &c. Quæ autem a Verbis descendunt, præteritum, ubi opus, mutuantur a Primitivis, ut *tepesco, tepui,* a *tepeo.* Præterito etiam destituuntur Passiva quorum Activa carent Supinis.

Labor lapsus sum, Adipiscor adeptus. comminiscor commentus, expergiscor, experrectus & expergitus Lucil. & Apul. *nascor natus. Nanciscor nactus Obliviscor oblitus. Paciscor pactus. Proficiscor profec-*

profectus. Ulciſcor ultus. fungor functus. fruor, fructus & fruitus. loquor loquutus. ſequor ſequutus. Queror queſtus. Amplector amplexus. complector, complexus. Revertor reverſus ſum & reverti. *Nitor niſus & nixus. Utor uſus. Morior mortuus. Patior paſſus. Gradior greſſus*, & compoſita *digredior digreſſus*, ſic *ingredior, progredior. Tuor tuitus. Orior ortus*, quod alias habet voces tertiæ conjugationis, alias quartæ: ut etiam *potior potitus.* At Infinitiva ſemper quartæ, *oriri, potiri.*

Supinis carent.

Lambo, lambi, ſcabo, ſcabi, Diſco didici, poſco popoſci, pſallo pſalli, volo volui, nolo nolui, Malo maiui, ſtrido ſtridi, rudo rudi, ango anxi, clango clanxi, ningo ninxi, tremo tremui, ſterto ſtertui, inceſſo inceſſi. ſapio ſapui & ſapivi, & compoſita inſipio inſipui, deſipio deſipui, renuo renui, annuo annui, ingruo ingrui, congruo, congrui, reſpuo, reſpui, metuo metui.

In Quarta conjngatione, *io, is* in Præſenti format Præteritum in *īvi*, Supinum in *ītum*, ut, *audio audivi, auditum.* m *Eo, īvi, ītum. Cio, cīvi, cītum.*

Excipiuntur.

Venio, veni, ventum. Sentio, ſenſi, ſenſum.
Vincio, vinxi, vinctum. Fulcio, ſulſi, fultum.
Sepio n *ſepſi, ſeptum. Haurio, hauſi,* o *hauſtum.*
Sarcio, ſarſi, ſartum. p *Farcio, farſi, fartum.*
Sancio, ſanxi, ſanctum; priſcis, ſancivi, ſancitum.
q *Salio, ſalij & ſalui, ſaltum.*
*Punio, punij & * punitus* ſum
Amicio, amicui, quandoque *amicivi & amixi, amictum*
Sepelio, ſepelivi, ſepultum. Raucio, rauſi, rauſum.
Singultio, ſingultivi, ſingultum.
Aperio, aperui, apertum. Operio, operui, opertum.
Comperio, comperi, compertum. Reperio, reperi, repertum.

Experior

m Sic *adeo, intereo exeo, prodeo, redeo. obeo, ſubeo, ambio.*
n Livius, *ſepivi.*
o *Hauſurum.* Virg. 4. *Æn.*
p *Refercio, referſi, refertum.* ſic *differcio*, &c. ſic a *partio, impertio*, legitur & *impartio.*
q Pro *ſalto.* nam pro *ſale condio. ſalivi, ſalitum*, compoſitum, *exilio, exilui & exilui, exultum.* ſic *diſſilio, inſilio*, &c. *proſilio & abſilio* carent Supino.
* Cic. pro Milone *Inimiciſſimum punituſes.*

Experior expertus sum. Opperior oppertus. Comperior Activè sumptum caret præterito, namque *compertus* sumitur passivè. *Assentior assensus. Metior mensus. Ordior orsus. Fio* caret præterito, nam *factus sum* est ab antiquo *facior*, quod etiamdum in compositis quibusdam manet, uti dictum in tertiâ. In Infinitivo habet *fieri*, in Imperfecto Subjunctivi *fierem*.

Ferio destituitur præterito, sic & Meditativa, præter *parturio* & *esurio*.

Gestio, gestivi caret Supino, & *Veneo, venij*. *

Defectiva.

Præsens Indic.* Aio, ais, ait. Pl. aiunt. Imperfect. Aiebam, bas, bat. Plur. bamus, batis, bant. Præs. Subjun. aias, aiat. Plur. aiatis, aiant. Particip. aiens.

Præsens. Inquam, inquis, inquit. Plur. Inquimus, inquitis, inquiunt Imperfect. Inquiebat, inquiebant. Perfect. inquisti, inquit. Futur. inquies, inquiet, Imperat. inque, inquito.

r Faxim, & faxo, faxis, faxit. Plur. Faxint. Præterit. & Fut. Subjun.

Ausim, ausis, ausit. Pl Ausint. Præterit. Subjunct.

Indic. Præsens. *Quæso*. Plur. quæsumus.

Imperat. s Ave, aveto, Plu. Avete, avetote. Infinitiv. avere.

Sic, salve, salveto. Plu. Salvete Salvetote. Inf. salvere. Et salvebis. futur. Indic.

Imp. *Apage*. t Plu. *Apagite*.

u *Cedo*, pro *dic, da*, vel *porrige*.

Infit. tantùm in usu est, pro *cœpit*.

Odi, * *cœpi, memini*, habent tempora quæ a Præterito descendunt, & ipsa præsentis usurpant significationem. quod & *novi* facit. a *memini* in Imperativo est *memento*, & plur. *mementote*.

Ovat & *ovans* particip. tantùm in usu sunt.

Dor & *sor* non sunt in usu, uti nec *der*, & *fer* in Subjunct. neque

Sci in Imperativo a *Scio*, neque *furo*.

Species. Derivativa sunt

Inchoativa, in *sco*; ut *labasco, calesco, ingemisco*, x *ardesco*

Frequentativa, in y *to, so, xo, co* & *tor*: ut *dictito, pulso, vexo, vellico, sector*.

Deside-

[a] Nam *venum* est Nomen. *veno exercerent*. Tacit. 13. Annal. *Posita veno* 14. Anna.

* Imperativum *ai* citant ex Nævio.

r Pro faciam, & fecero. sic *adaxint* pro *adegerint* Plaut. Aul.

s Salutationis vox. namqne *aveo* pro *cupio* admittit plura tempora t Ἄπαγε, ἀπάγετε.

u Contractum videtur a *cedito*, licet utrâque, per poscentis festinationem, correptâ. ut in plurali *cettè* pro *cedite*, apud Plau. in Mercat. Neque iuterea pudebit fateri me ἐπέχειν, ubi tot Grammaticis vel ἐποχὴ & ἀπορία, vel ἐχεμυθία.

* Supin. *cœptum*.

x *Ardescitque videndo*, i.e. magis ardet, ut contendit Valla.

y Quædam terminationes hasce nacta, significatione tamen differunt, ut *capto cogito, viso, visito, capesso*.

Desiderativa seu Meditativa, in *urio*; ut, *lecturio, parturio, esurio.*

Diminutiva, in *llo* vel *isso*; ut, *sorbillo, pitisso.* z

Imitativa, in *isso* vel *or*; ut, *Atticisso, patrisso, pergracor, cornicor, Bacchor.*

z Et in *eo*, nonnulla, ut *albieo, candieo,*

Figura.

Composita quædam sunt, quorum simplicia exoleverunt, aut quæ a Græcis componuntur. *defendo, offendo, aspicio, adipiscor experior, comperior, expedio, impedio, deleo, imbuo, compello, appello, incendo, ascendo, ingruo, congruo, instigo, affligo, castigo, instigo, impleo, percello,* & alia plurima, de quibus & supra dict.

Verba Impersonalia.

* Impersonalia, in tertiâ personâ per Modos omnes & tempora formantur.

Activa; ut, *Oportet, oportebat, oportuit, oportuerat, oportebit. oporteat, oporteret,* &c. *oportere.*

Passiva; ut *Itur, ibatur, itum est* vel *fuit, itum erat,* vel *fuerat, ibitur: eatur, iretur, itum sit,* &c.

* A Personalibus antiquatis. quorum aliis etiamdum manet apud autores tertia pluralis; *decent, oportent, pudent.*

Quædam Impersonalia geminum sortiuntur Præteritum; *placet, placuit* & *placitum.* ut dictum supra in Secunda conjugatione.

Participium.

Participium est vox quæ variatur per [a] Casus & Genera, [b] significans rem cum tempore.

Quatuor sunt Participiorum species.

1. Participium Præsentis exit in *ans, ens,* [c] *iens.*

2. Participium Futuri in *rus* significationem habet Infiniti modi; *lecturus, cursurus, locuturus.*

3. Participium [d] Præteriti temporis exit in *tus, sus,* vel *xus,* ut *amatus, visus, nexus,* unicum in üus, *mortuus.*

a Ad formam Nominum Adjectivorum. Participia præsentis ut *felix,* reliqua ut *bonus.*

b Quam significationem habent propriè, a suis quæque Verborum generibus & temporibus.

Sunt tamen quæ a Passivis significant Activè, *circumspectus, consideratus, falsus, disertus, profusus,* quæ etiam a Neutris, *tacitus, cautus.*

c *Eo* cum compositis, habet *iens, euntu, eunti, &c. ambio* solùm retinet *ambientis, ambienti,* &c. ut etiam Gerundia *eundi, redeundi,* & cætera, præter *ambiendi.* eandem namque cum hoc Participio sortiuntur derivationem.

d Participia Præteriti a Deponentibus, quandoque passivè significant, quippe quæ olim Communia fuerint. *testatus, mentitus, meditatus, oblitus, adeptus, &c.* A quibusdam Neutris habentur etiam Participia *status, decursus, vigilatus, audendus, carendus, cœnandus, dolendus, erubescendus, pœnitendus,* alia.

4. Partici-

4. Participium Futuri in *dus* semper significat Passivè.

Participium Præsentis formatur ab imperfecto mutatâ ultimâ syllaba in *ns*; ut *amabam*, *amans*, *sequebar* *sequens*, ab hoc formatur Participium in *dus*, inserto *du* ante *s* finalem; ut *amans*, *amandus*, *sequens*, *sequendus*.

Participium Futuri in *rus* & Præteriti formatur a Supinis; ut ab *amatum*, *amatu*, *amaturus*, *amatus*.

Quædam Participia formantur irregulariter, *pariturus*, *nosciturus*, *sonaturus*, *arguiturus*, *eruiturus*, *moriturus*, *oriturus*.

Adverbium,

Adverbium est vox, quæ Verbis, Nominibus, Participiisque [e] addita, significationem eorum circumstantiâ aliquâ, aut qualitate determinat aut explicat.

Temporis f *Nuper*, *dudum*, *jampridem*, *nudiustertius*, *pridie*, *heri*, *jam*, *nunc*, *hodie*, *cras*, *postridie*, *mox*, *statim*, *dum quum*, *quando*, *quamdiu*, *subinde*, g *olim*, *donec*.

* Loci: *Hic*, *illic*. *istic*, *ubi*, *ibi*, *intus*, *foris*, *nusquam*, *ubique*. *Huc*, *illuc*, *istuc*, *intro*, *foras*, *sursum*; *deorsum*. *Hinc*, *illinc*, *istinc*, *inde*, *aliunde*, *superne*, *cœlitus*, *funditus*. *Hac*, *illac*, *istac*, *quacunque*.

Numeri: *Semel*, *bis*, *ter*, *quater*, *quinquies*, *sexies*, *decies*, *vigesies vel vicies*, *centies*, *millies*, *toties*.

Ordinis: *Primò*, *secundò*, *inde*, *deinde*, *denique*, *postremo*.

Interrogandi: *Quando*, *quandiu*, *quoad*, *quousque*, *cur*, *quare*, *quamobrem*, *ubi*, *unde*, *quo*, *qua*, *quoties*, *quomodo*, *ut* & *quàm* pro *quomodo*, *an*, *num*, *ne* enclitica.

Affirmandi; *Certè*, *etiam*, *maximè*, *sanè*, *profectò*, *omnino*, *planè*, *prorsus*, *nempe*, *na*, *scilicet*.

Negandi: *Non*, *haud*, *ne* prohibendi, *minimè*, *nentiquam* *nequaquam*.

Jurandi: *Hercle*, *mehercule*. *medius fidius*, *pol*, *ædepol*, *ecastor*.

Hortandi: *Eia*. Optandi: *utinam*, *ò*, *si*, *ô si*.

Congregandi: *Simul*, *una*, *pariter*, *universim*, *conjunctim*

Segregandi, *Seorsim*, *viritim*, *nominatim*, *vicatim*, *ostiatim*

Excludendi, *Tantùm*, *modo*, *tantummodo*, *solùm*, *duntaxat*

Eligendi seu Præferendi: *imò*, *potius*, *satiùs*, *potissimùm*

Diversitatis; *aliter*, *secus*. Propinquitatis, *obviam*, *præsto*

Intendendi

e Sibíque adeo; ut, *sat cito*, *si sat bene*. *Nimis acute*

f Vel definiti, ejusque præteriti, præsentis, futuri. vel indefiniti.

g *Olim*, *aliquando*, *quondam* tam de futuro quam præterito dicuntur.

* In loco, quæ respondent ad, *ubi*? ad locum. *quo*: a loco, *unde*, per locum, *qua*,

Intendendi : *Valde, impensè, impendiò, immodicè, prorsus nimis, nimium, penitus, omnino.*

Remittendi : *Vix, agrè, paulatim, sensim, pedetentim, nedum*

Negatæ solitudinis : *Non solùm, non tantùm, non modo.*

Restringendi : *Quatenus, quoad, in quantum.*

Rei nondum peractæ : *Ferme, fere, prope, propemodum.*

Similitudinis : *Sic, sicut, sicuti, velut, veluti, ceu, quasi, tanquam, uti, ita, itidem.*

Dubitandi : *Forsan, forsitan, fortassis.*

Eventus : *Forte, fortuitò, forte Fortunâ.*

Demonstrandi : *En, Ecce.* Vocandi, *Heus, ô.*

Qualitatis ; *Docte, pulchrè, fortiter, graviter,*

Quantitatis ; *Parum, satis, abunde, affatim.*

Comparandi. *Tam, quam, magis, minus, æque ac, magis atque.*

Comparantur Adverbia, tam nativa, quàm ab Adjectivis deducta ; ut *sæpe, sæpius sæpissime, diu, diutius, diutissime, bene, melius, optimè, malè, pejus, pessimè.*

Conjunctio.

Conjunctio voces vocibus, sententias sententiis conjungit.

Copulativæ sunt, *Et, que* enclitica, *ac, atque, cum, tum.*

Disjunctivæ, *Aut, vel, ve* enclitica, *seu, sive, nec, neque, néve.* quæ disjungunt quidem res, sed conjungunt Voces.

Causales, *Nam, namque, enim, etenim, quia, quod, quippe quoniam, quando, quandoquidem.*

Conditionales. *Si, sin, siquidem, modo, dum, dummodo, quoad, alias.*

Illativæ, seu Ratiocinativæ : *Ergo, igitur, itaque, ideo, idcirco.*

Discretivæ : *Sed, autem, vero, at, ast, tamen, atqui, cæterum.*

Concessivæ, seu Adversativæ : *Etsi, tametsi, etiamsi, quanquam, quamvis.*

Redditivæ : ad Concessivas relatæ : *tamen, attamen, veruntamen.*

Exceptivæ : *Ni, nisi, præterquam, quin, aliòquin.*

Dubitativæ : *An, utrum, ne* enclitica, *necne.*

Continuativæ, *Deinde, porro, item, præterea, insuper.*

Diminutivæ : *saltem, vel, nedum,*

Expletivæ : *Quidem, equidem, sedenim.*

Sunt, quæ pro variâ significatione modò Adverbia, modò Conjunctiones, modò Præpositiones sunt, ut, *Cum, an, si, dum, quando.*

De ordine Conjunctionum adi Syntaxin.

Præpositio est vox quæ aliis vocibus tum in regimine tum in compositione præponitur.

Præpositionum aliæ sunt Separabiles, casui quæ inserviunt; *Ad, apud, adversus & aduersum, ante, cis & citra, circum, circa & circiter, clam, contra, erga, extra, infra, inter, intra, juxta, ob, penes, per, ponc, pos præter, prope, propter, secundum, secus, supra, trans, versus, ultra.* *A, ab, abs, absque, coram, cum, de, ex, in, præ, pro, sine, sub, subter, super, tenus.* de quibus fusius in Syntaxi.

Sunt & aliæ, dictæ Inseparabiles, quæ non nisi in compositione adhibentur: *am, di,* vel *dis, re, se,* & *co* quæ ante vocalem amittit *n*, ut in *coëmo, coägmento.*

In compositis cum Præpositione, quò auribus & Euphoniæ inserviatur, tollitur asperitas, consonâ literali nunc abjectâ, nunc mutatâ, ut *surgo, corripio, mitto, aufero:* vel cavetur hiatus immissâ consonante ut *redeo, prodest, prodesse.*

Quædam Præpositiones procreant Adjectiva Comparativa & Superlativa; *Intra, interior, intimus. Infra, inferior, infimus vel imus. Extra, exterior, extremus. Citra, citerior, citimus. Supra, superior, supremus vel summus. Post posterior, postremus & postumus. Ultra, ulterior, ultimus. Prop propior, proximus. Ante, anterior.*

Interjectio.

Interjectio est vox affectum mentis significans: ejusdem Exultantis, *evax, io.* Dolentis, *heu, eheu, hei, hei, ô, ah.* Exclamantis, *Oh, proh.* Admirantis, *papæ!* Timentis, *at-a* Laudantis, *Euge, eja.* Vitantis, *apage.* Vocantis, *ô, eh heus.* Deridentis, *Hui.* Ridentis, *ha, ha, he,* Fastidientis *Phuy.* Indignantis, *Vah.* Minantis, *Væ.* Silentium injungentis, *au, st, pax.*

Interjiciuntur quandoque Nomina & Verba; *Infandum malum, mirabile dictu, quæso, sodes, sis, sultis.*

Schemata seu Figuræ Etymologicæ.

Prosthesis apponit literam vel syllabam ad initium dictionis; ut, *gnavus, tetulissem.*

Aphæresis detrahit a principio; ut, *conia* pro *ci* *conia*

conia. Plaut. Trucul. namque in *temnere, missa faciam* &c. simplex ponitur pro composito.

Epenthesis, interserit literam vel syllabam mediæ dictioni; ut, *Relliquias, Induperatorem, alituum.*

Syncope de media dictione literam vel syllabam tollit; molliùs atque in usu; ut, *nôsti, clamârunt, petiy*; duriùs & poëtis tantùm permittenda; ut, *produxe, prospexti, ercpscmus, surpite, summosses, didit, edit*, pro *ederit*, si sit præsens vetus Subjunctivi, ut *vel.t.*

Paragoge addit literam vel syllabam fini dictionis; ut, *dicier, claudier.*

Apocope aufert a fine dictionis; ut * *Viden', dic, duc, fer, fac, peculi*, nisi crasis sit, ut in *Vlysse'i*, &c.

Antistœchon vocalem vocali mutat; ut *olli servom, emundis, here pro heri.*

Enallage sive Antimeria Partes orationis, earúmque Accidentia, numeros, genera, personas, modos, tempora, alia pro aliis ponit; *Populum latè regem*, i. *Regnantẽ. Tibi triplex unde uxor*, &c. pro *a quo. Quid facias?* pro *faciat quis? Ni faciat*, pro *faceret.*

Archaismus, vox antiqua & jam antiquata: quales, *aquaï, materiaï, gutturem, artua, hac noctu, Iucre, tam nulli consilij, mihi solæ, non quisquam alia mulier, scibat, lenibat, vestibat, scibo aperibo, mollibit, opperibor, reddibitur, mala vino lávere, valde tonit, siem, duim, perduim, pro sim, dem, perdam, fuat, humorem exugebo, progrediri, moriri, accersiri, levasso, expugnasso, prohibesso*, futura Subjunctivi modi; *expugnassere, prohibessere*, futura Infinitivi.

* Et in summa parte loci unde literæ tolluntur, appingitur quandoque comma, quæ *Apostrophi* nota vocatur; ut, *Satin' habes? Vsu' est Consm' me posse?*

Syntaxis.

Syntaxis est recta vocum inter se compositio, juxta usum autorum probatissimorum.

Syntaxeos duæ sunt partes; [a] Concordantia & Regimen.

[a] Vel Convenientia.

Con-

Concordantia vel justa est, vel figurata.

Concordantia justa.

Verbum [b] personale cohærét cum Nominativo numero & personâ: ut, *Labor omnia vincit.* Virg. 1. Georg. Quid est, cur nos crimen hoc, si tu comtemnis, pertimescamus? Cic: pro Cœlio. Annibal peto pacem. Liv, 3. l. 10. dec.

Adjectivum [c] cum Substantivo, genere numero & casu consentit. ut, *Rara avis in terris nigroque simillima Cygno.* Juvenal. 6. Sat. *Neglectis urenda filix innascitur agris.* Hor. l. 1. 3. Sat.

Relativum *Qui* cum Substantivo Antecedente convenit genere, & numero [d]: ut, *Ast ego, quæ divûm incedo regina.* Virg. 1. Æn. *Tu qui longa potes dispendia ferre viarum.* Martial. 9. l. 102. Epigr. *Felix qui potuit boni fontem visere lucidum.* Boeth. l. 1. Metr. 12.

b Modi finiti.

c Sive Nomen illud fuerit, Pronomen, aut Participium, *Nigræ lanarum nullum colorem bibunt.* Plin l. 8. c. 48. *Canum degeneres caudam sub alvum trahunt.* l. 11. c. 50. Hellenismi sunt. Σπουδαῖα τῶν πραγμάτων. Isocr. ad Nicocl. Προλαβὼν τοὺς ἐπικαίρους τῶν τόπων. Demost. de Corona. Οἱ φαῦλοι τῶν κηρύκων. Lucian. Men.

d Convenientia hæc quandóque petenda ex Possessivo: ut, *Nec mea verba legis, qui sum Submotus ad Istrum.* Ovid. 3. de Ponto, Eleg. 4. Rationem eandem cum Relativo subeunt, *quis, qualis, quantus, quot, quotus, uter.*

d Personæ etiam habetur ratio, si Relativum, immediatè, ut in prima Concordantia, præcedat verbum; In obliquis verò Personæ ratio supervacanea est. Et Relativi casus dependet a verbo, aut ab aliâ dictione in eâdem sententia, juxta cæterarum Partium orationis structuram, (quod facilè deprehendet qui Substantivum Antecedens repetet, quo de, mox in Ellipsi,) ut, *Oratio, cujus virtutes ex industria quoque occultantur Quintil.* 10. l. 1. c. *Ille se profecisse sciat, cui Cicero valde placebit.* ibid. *Pauci, quos æquus amavit Iupiter.* Virg. 6. Æn.

Reperire est & Relativum casu etiam cum Substantivo Antecedente conveniens. *Cum Scribas, aliquid eorum * quorum consuevisti, gaudeo.* Luceius Ciceroni 14. Epist. l. 5. more sc. Atticorum, ἡδέ τ' ὅσιν εἴχετ' ἐν κακοῖς. Sophocl. in Ajace. Τούτων ὧν πεπόμφαμεν ἄξια. Phalaris Epist. 14. Nisi plane Græca sit constructio, * πολεμικῶν ἀγώνων ἐθὰς. Plutarch. Pædag.

Substan-

Substantivum cum Substantivo ejusdem rei aut personæ convenit casu [e]: ut *Habes somnum, imaginem mortis, eamque quotidie induis.* Cic. 1. Tusc. *Effodiuntur opes, irritamenta malorum.* Ovid. 1. Met.

Epexegesis & *Appositio* Grammaticis dicta hæc, & restringit generalitatem; tollit æquivocationem; attribuit propriætatem.

e Numero etiam: nisi alterum Substantivorum sit collectivum; ut, *Turba luxuriosa proci.* Ovid. Epist. 1. Aut plurale tantum: ut, *Delicia tuæ Æsopus.* Cic. Ep. l. 7. Epist. 1. & Genere, Si posterius sit mobile: ut *Exploratores ignes.* Claudian. & *Exploratrices aquas.* sic *Equus Victor.* Virg. 3. Georg. *Lauros Victrices* 8. Eclo,

Et quamvis, ut nonnullis placet, Verbalia quædam in *ix* habeantur Adjectiva unius terminationis & in Neutro usurpentur; ut *Victrici ferro.* Apud Lucan 1. l. *Victricia arma.* Virg, 3. Æn. *Victricia Signa.* Lucan. 1. *Victricia tela.* Stati. 5. Thebaid. Etiam in Singulari, *Victrici solo.* Claudian. 6, cons. Honorii *Victrix tropæum.* Minut. Felix: non tamen adhærent masculino.

Si prius sit Neutrum adoptat Masculinum mobile; Si posterius sit immobile non exacta adeo generis habetur ratio. *Vultus animi index. Magnum pauperies opprobrium jubet quidvis facere & pati.* Hor. l. 3. Ode. 34. *Qui teste cælo vivit.* Sen. Hippol. *Fatis autoribus.* Virg. Æn. 10.

Si prius sit nomen animalis, Verbum aut Adjectivum cum eo convenit. Si inanimati, cum posteriori potius. Si Ludorum nomen, cum Appellativo potius quam Proprio: *Ludos Consualia simulavit, ad quos eum,* &c. Plin.

Quandoque & casu differunt, ut, *in Oppido Antiochiæ.* Cic. ad Attic. 5. l. epist. 18. *Euthroti ascendimus urbem.* Virg. Æn. 3.

Concordantia Figurata.

Ellipsis.

Nominativi *Ego, tu, ille, nos, vos, illi,* [f] *homines* rarò exprimuntur. *Quicquid dicunt, laudo; id rursum fingant, laudo id quoque.* Ter. Eun. Nisi ad distinguendum, aut vehementiùs aliquid efferendum. *Tu nidum servas, ego laudo ruris amæni Rivos.* Hor. Epist. 10. l. l. *Tu dominus, tu vir tu mihi frater eras.* Ovid. Epist. Bris.

f Ita *ferunt, ajunt, tradunt, perhibent, prædicant.* In his *tonat, pluit, ningit,* &c. Subintelligitur *Deus cælum, aer, Lucescit, dies est,* i. e. *lux vel dies oritur.* ὅταν νίφῃ ὁ θεὸς Xenoph. χιονᾷ. *Ter tonuit sine nube Deus.* Ovid. 3. Fast.

Verbum sæpe reticetur. g *Fortuna fortes.* Cic. 2. de finib. *Cornici oculum.* Cic. pro Flacco. h *Novimus & qui te,* &c. Virg. 2. Ecl. i *Egone illam, quæ illum, quæ me, quæ non?* Ter. Eun.

Sæpissimè verò omittitur verbum Substantivum: *Quot*

g Tanquam notum in Proverbiis. h Tanquam parum honestum. i propter affectum aliquem.

homines, tot Sententiæ. Suus cuique mos. Ter. Phorm. *Immane quantum.* Hor. 27. Ode. l. 1. k *Mirum quantum.* Liv. 1. l.

k Θαυμαστὸν ὅσον.

Relativum non rarò ἐλλείπει. Namque cum integra sit hæc oratio, l Ciceroni solennis. *In oppidum devium Beroam perfugisti, quo in oppido cum tibi spe falsa,* &c. in Pisonem. Et Cæsari familiaris, *Omnes ad Iccium portum, convenire jubet, quo ex portu commodissimum in Britanniam transjectum esse cognoverat,* 5. l. bel. Gal. *Diem dicunt, qua die ad ripam Rhodani conveniant.* ibid. Substantivum tamen repetitum legitimè ut plurimum desideratur: ut, *Diem dicunt, qua ad ripam Rhodani conveniant.* Verùm si prius reticetur, aut ordo invertitur, asperior fit oratio, * *Populo ut placerent quas fecisset fabulas.* Ter. Prolog. Andr. *Eunuchum, quem dedisti nobis quas turbas dedit.* In Eunucho *Urbem quam statuo vestra est.* Virg. 1. Æn.

l *Diem scito esse nullum, quo die non dico pro reo.* Cic. 3. l. ad Quint. frat. *Legem promulgaverat, qua lege regnum Iubæ publicaverat.* Cæs. 2. bel. Civil. *Pulverem in ea parte videri, quam in partem legio iter fecisset.* 4. bel. Civil. * Integre; ut *eæ fabulæ populo placerent, quas fecisset fabulas.* Sic. *Is Eunuchus, quem Eunuchum dedisti.* Et *Ea urbs, quam urbem statuo.* &c. Ellipsin sapiunt & Hellenismi illi εἰσ' οὓς. *Sunt quos. est qui.* Hor. 1. Ode. 1. l. h. e. *Sunt nonnulli quos juvat. Est alius qui non spernit.*

Defectus etiam in istis: *Legémque his rebus, quam ipse videretur, edicerent.* Cic. in Rullum. *Ut Consules adhiberent tribunos plebis & prætores, quos ijs, viderentur.* pro Rabirio. Supplendi, *Legem quam edicendam esse videretur. Quos esse adhibendos videretur.* Sed & Græcum Sæpere compendium videntur. Demosth. ad Leptin. Δὶ ἣν ὃν ἂν ὑμῖν δοκῇ. Xenoph. Ἐκάλει τῶν ταξιάρχων, οὓς καιρὸς αὐτῷ δοκοίη εἶναι. Plato in Gorgia. ἥντινα ἄν σοι δοκῇ. Idem. τεθνήξεται οὗτος ὃν ἂν δόξῃ.

Enallage.

Aliquando verbum Infinitum, Adverbium, membrum orationis aut dictio τεχνικῶς posita supplet locum Nominativi aut Substantivi, ut, *Velle suum cuique est.* Pers. 5. Sat. *Dic mihi cras istud, Posthume, quando venit?* Mart. 59. Epig. 5. l. *Ingenuas didicisse fideliter artes Emollit mores.* Ovid. 2, de Pon-

Quæ quia pro Neutris & tertiis personis sumuntur, Adjectiva ponuntur in Neutro genere, & Verba in tertiâ personâ.

Plurima, quæ pro Impersonalibus habentur, si excutias per quæstionem *quid,* reperientur Personalia. V. g. *Emori per Virtutem præstat. Quid præstat? Emori per virtutem.* Infinitivus sc. aut Sententia est Verbo Nominativus.

10. d

to.6. El. *In tempore veni, quod omnium rerum est primum.* Ter. Heaut. *Sæpe vale dicto rursus sum multa locutus.* Ovid. Trist. 1. l. 2. Eleg.

Adjectiva absolutè sine Substantivis posita supplent locum Substantivi: ut *Amicus certus in re incerta cernitur.* Ennius. *Rusticus ille tuus.* Juvenal. 3. Saty, [m] *Omnia sunt hominum tenui pendentia filo.* Ovid. 4. de Pont. El. 3. *Longum per inane.* Virg. 12. Æn. *Per aperta serena.* Lucret. *Incoctum generoso pectus honesto.* Pers. 2. Sat. *Summum bonum.* Cic.

m Equibus multa redduntur in neutro genere, e dictione *res* suppressâ, *Triste lupus stabulis. Dulce satis humor.* Virg. 3. Ecl. *Varium & mutabile semper fœmina.* 4. Æn. & sunt Hellenismi. οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, subintelligitur χρῆμα, *res, negotium opus. vel τὶ, quid, quiddam,* quod aliquando exprimitur. Senec. 55. Epist. *Philosophia sacrum quiddam est & venerabile.* Et de vita beata, c. 7. *Altum quiddam est virtus, excelsum & regale.* Η δ' ἀρετὴ σταθερόν τι καὶ ἄτροπον. Antholo. 1. l. c. 8. Τυραννὶς χρῆμα σφαλερόν. Herodot. in Thalia.

Quin & Substantiva quandoque pro Adjectivis usurpantur: *Heroas sensus.* Pers. 1. Sat. *Marem strepitum. & juvenes jocos.* Sat. 6. *Laticem Lyæum,* pro *Lyeïum.* Virg. 1. Æn. *Romula tellus.* 6. Æn. pro *Romulea. Hinc populum late regem.* 1. Æn.

Zeugma.

Quum Verbum duobus aut pluribus Nominativis, Adjectivum pluribus Substantivis, [n] conjunctione aut commate nexis, respondent; cum viciniore conveniunt expressè, cum altero vel reliquis per supplementum: ut, *Ego illum de regno suo, ille me de Rep. nostrâ percontatus est.* Cic. Somn. Scip. *Sociis & rege recepto.* Virg. 1. Æn. *Tu quid ego & populus mecum desideret, audi.* Hor. Epist. ad Pisones.

Substantivum unum quandoque respondet duobus Adjectivis: *Magna minorque fera* Ovid. 4. Trist. 3. eleg.

n Expressâ vel intellectâ.

Syllepsis.

[o] Duo ant plures Nominativi Singulares per [p] Conjunctionem copulati, Verbum [q] plurale sæpe exigunt, quod Nominativo [r] dignioris personæ respon-

Quando comparatio fit, Verbum vel Adjectivum convenit cum remotiore supposito. *Nihilo magis ego quam vos subsidio Domitio ire possum.* Cic. 17. epist. l. 8 ad Atticum. *Hinc leges & plebiscita coactæ.* Lucan. 1. l. Præposterum vocatur Zeugma.

o Æquipollent nempe Nominativo plurali.

p Expressam vel intellectam, aut etiam comma.

q Interdum contenti sunt Verbo singulari: *Mens & ratio & consilium in senibus est.* Cic. de Senect.

r Est autem prima persona dignior quàm secunda, & secunda dignior, quàm tertia.

debit; ut, *Situ & Tullia, lux noſtra valetis; ego & ſuaviſſimus Cicero valemus.* Cic. 14. l. Epiſt. 5 *Spolia amplarefertis Tuque puerque tuus* Virg. 4. Æn.

Dignius eſt Maſculinum, quàm Fœmininum, & Fœmininum quàm Neutrum. Iurebus vero inanimatis Adjectivum plerunque eſt Neutrius generis: *Divitiæ, decus, gloria in oculis ſita ſunt,* Sal. Catil. Aliquando & animatis, *Leporem & gallinam & anſerem guſtare fas non putant, hæc tamen alunt, animi voluptatiſque cauſa.* Cæſ. 5. bel. Gal.

Duo etiam aut plura ſubſtantiva per conjunctionem copulata exigunt Adjectivum plurale, quod cum ſuppoſito dignioris generis quadrabit: ut, *Mulciberis capti Marſque Veneſque, dolis.* Ovid. 2. de arte. *Iane, fac æternos paccm pacisque miniſtros.* 1. Faſtor. *Domus, uxor, liberi inventi invito patre.* Ter. Andr. *Cæſoſque reportant Almonem pueri matque fœdatique ora Galeſi.* Virg. 7. Æn. i. e. *ipſum Galeſum.*

Servatur interdum ſimplex Convenientia: *Grammatice quondam ac muſice junctæ fuerunt.* Quintil. 1. l. 10. c. Quandoque tamen in ſingulari effertur. *Occiſus eſt cum liberis M. Fulvius conſularis.* Cic. Catil. 1.

ſ Implicitam hanc Syllepſin vocant in qua altera pars omittitur, Scil, *& alter in alterius. Talthybius in Eurybatem, & Eurybates in Talthybium. Aſcaniumque patremque meum juxtaque creuſam Alterum in alterius mactatos ſanguine cernam.* Virg, 2. Æn.

In utrâque Syllepſi, nec non Zeugmate Præpoſitio *cum* vim habet Conjunctionis Copulativæ. *Divellimur inde Ephitus & Pelias mecum.* Virg. 2. Æn. *Ilia cum Lauſo de Numitore ſati.* Ovid, 4. l. Faſtor.

Prolepſis.

Verbum Plurale, quod totum aliquod complectebatur, in partibus ſubjectis, quaſi dividitur, ut ſingularia utriſque inſerviant: ut, *Curemus æquam uterque partem; tu alterum, ego item alterum.* Ter. Adelph. ſ *Alter in alterius jactantes lumina vultum Quærebant taciti noſter ubi eſſet amor.* Ovid. 3. Epiſt.

* Syntheſis vel Σύνεσις.

* Convenientia enim fit cum, Nominativo vel Subſtantivo intellecto.

Vocum ſtructura quandoque apud autores idoneos peccat, Senſu interim ſano, quod vel genere fit aut *Tranſtuliſſem Eunuchum* t *ſuam.* Ter. prol. Eun. *Centauro invehitur magnâ.* Virg. 5. Æn. *Elephantus gravida* Plaut. Stich. *Ubi illic Scelus eſt,* x *qui me perdidit?* Ter. Andr. *Latium, Capuaque agro* y *multati,* Liv. 8. l. *Capita Conjurationis, virgis* z *cæſi,* Idem. 10. *Duo millia crucibus* a *affixi,* Curt. l. 4. *Hoc pecus omne meum eſt,* a *multa quoque*

t Comœdiam.
u Navi.
x Abſtractum pro concreto,
y Metonymicè pro *incolis, civibus.*
z Cum reſpectu ad *principes.* * Reſpicit *homines.* Sed & Græci Φιλε τέκνον. Hom. Iliad. X. Ἔνθ' ἐ' ἐπὶ Ψυχῇ Θήβαις τετρυμένα χρύσιον σκήπτρον ἔχων. Odyſſ. 10. Μήνιν ἄειδε θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος. Demoſth. de Corona. Μιᾷ γὰρ ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ ἐξελκυσθεὶς. Idem.
a Divertebat animam ad *pecudes,*

montibus

montibus errant. Ovid. 13. Metam. *Qui habet ſalem* b *quod in te eſt.* Ter. Eunuch. *Duo importuna prodigia, quos,* &c. Cic. pro P. Sextio. 2. vel Numero: ut, c *Pars volucres factæ.* Ovid. 4. Met. *Eamus omnis execrata civitas.* Hor. 16. Epod. *Servitia repudiabat* d *cujus initio ad eum magnæ copiæ convenerunt.* Sal. Catil. e *Aperite alicui actutùm oſtium.* Ter. Adelph. f *Abſente nobis.* Ter. Eun.

3. Vel Genere & Numero ſimul: ut, *Hic manus ob patriam pugnando vulnera paſſi.* Æn. 6. *Hic genus antiquum terræ, Titania proles Fulmine dejecti fundo volvuntur in imo.* ibid.

b Cum reſpectu ad *Sal*, neutrum, contractum ex antiquo *Sale*, unde Muretus legit *Qui habet ſale quod*, &c. vel *quod habere Salem in te eſt.*

c Collectivum Scil. aut Partitivum ſingulare æquipollet Plurali. d Reſpexit ad *Servitium*, quod ſingulare includit *Servos.* Sic Cicero 7. Verrin. *Quod & familiæ congregantur, & magnitudo ſervitii perſpicitur*, Et idem. *Cæptum eſſe in Sicilia moveri aliquot locis ſervitium*, ibid. e Vim habet pluralem *Aliqua e vobis aperiat, hic, ille, tu.*

f Archaiſmus, ut præter Nonium & Donatum aſſerit Ios. Scaliger, ad illud Catulli, *Inſperanti ipſa refers te nobis.* Carm. 108. & ad Tibul. 7. Eleg 3. l. *Nec merito nobis inimica merenti.* Non moratus Achillis Statii diſtinctionem, *Perfida, nec merito nobis inimica, merenti Perfida*, Synecdochon eſſe vult, ut *Vos O Calliope.* Virg. 9. Æn. In illis, *Præſente nobis.* Plaut. Amphit. *Preſente his, præſente legatis, præſente teſtibus*, apud autores Caſcos, *præſente* pro *coram* in Præpoſitionem degenerare arbitrantur nonnulli.

Appendix de Reciprocis.

Sui & *ſuus* reciproca adhibentur, 1 quoties tertia perſona reflectitur in caſum qui Verbum præceſſerat: ut *Verres dicebat multa ſibi opus eſſe, multa eambus ſuis.* Cic. 3. Verrin. *Pythius piſcatores ad ſe convocavit, & ab his petivit, ut ante ſuos hortulos poſtero die piſcarentur.* Cic. 3. Offic.

2 Aut ſi reſpiciunt caſum ſequentem, modò ejuſmodi ſit ſtructura, quæ in directum converti poſſit: ut, *Trahit* g *ſua quemque voluptas.* Virg. 2. Ecl.

Sicubi plures tertiæ Perſonæ concurrant, perſpicuitatis gratia, & ad ambiguitatem tollendam, aliud Relativum *ipſe, is, ille, iſte* loco reciproci uſurpari poteſt: *Omnes boni, quantum in ipſis fuit, occiderunt Cæſarem.* Cic. 2. Philip.

1 Neque enim in primam aut ſecundam fit reciprocatio.

2 Juxta ordinem & legem præcedentis regulæ: ut, *Quiſque trahitur a voluptate ſua.*

g Et in his *ſuus* ferè ſignificat *proprius. uleiſcentur illum ſui mores* Cic. ad Attic. l. 9.

Suus cuique mos. Ter. Phorm. Eſt ubi Reciproca pro Relativis ponuntur. Sed exemplo malo: *Sis licet inde ſibi tellus placata leviſque.* Mart. 6. l. 52. Epigr. *Reſpice Laerten, ut jam ſua lumina condat.* Ovid. 1. Epiſt.

h Regimen.

h Impropriè tamen de plurimis dictum, quæ vi ſuâ & ſignificatione hoc vel illo caſu ſtantuntur, nec aliunde reguntur. In quibus ſignificatio eſt eadem, conſtructio eſt eadem.

Præcognita.

Pronomina Nominum conſtructionem ſubeunt. Verba item, Participia, Adverbia & Interjectiones Nominibus conſignificantia.

Derivativa fere Primitivorum, Comparativa & Superlativa, Poſitivorum ſuorum, Impersonalia Perſonalium, Paſſiva Activorum, Gerundia & Supina Activè ſignificantia, caſus Verborum ſuorum regunt, niſi ſiqua aliàs in regulis diſertim excipiantur.

Nominativus.

i *Sum fore m, fio, exiſto.*
k *Appellor, dicor, vocor, audio* pro *voco, videor, habeor, exiſtimor, inſcribor, deſignor, creor, conſtituor*; aliaque fere omnia, præter *rogor, exoror, poſtor, doceor.*
ὦ μεγαλοπρεπέστατε μόνῳ, ἢ μετ' ὀλίγων σὺ μόνῳ δίκαιος καλέμενε Syneſius ad Aurelianum.
l *Eo, incedo, venio, cubo, ſedeo, evado, fugio, dormio, ſomnio, maneo.*

Verba i Subſtantiva, k Paſſiva, & Verba l geſtus Neutra in Nominativum tranſeunt; ut, *Fies de Rhetore Conſul.* Juvenal. Sat. 7. *Eſſe puta ceras, licet hæc membrana vocetur.* Mart. 14. l. Epig. 186. *Ipſe ſubtilis veterum judex & callidus audis.* Hor. 7. Sat. 1. l. *Salve primus omnium parens patriæ appellate.* Plin. 7. hiſt. c. 30. *Vindictâ poſtquam meus a prætore receſſi.* Perſ. 5. Sat. i. e. *mei juris. Venio in Senatum frequens.* Cic. de Senect. *Nec gregibus* m *noctur nus obambulat.* Virg. 3, Georg. de Lupo. *Nullus dixeris.* Ter. Hecyra.

Ex his Verba Subſtantiva, Verborum item Vocandi & exiſtimandi Participia Paſſiva, numero aut genere cum n poſteriore Suppoſito convenire reperiuntur: *Amantium iræ amoris redintegratio eſt.* Ter Andr. *Pectora percuſſit, pectus quoque robora ſiunt.* Ovid. 11. Met. *Gens univerſa Veteti appellati.* Liv. 1. l. *Non enim omnis error ſtultitia dicenda eſt.* Cic. 2. de Divi. *Nunquam aque, inquit, ac modò paupertas mihi onus viſum eſt, & miſerum & grave.* Ter. Phorm.

m Adjectivi præſertim, ejuſque Adverbialiter poſiti. *Lactea nomen habet* Ovid. 1. Met. i. e. Vocatur *lactea. Cui fecimus aurea nomen.* Metam. 15. l. 1. e. Cui inditum eſt nomen *aurea.* Niſi τεχνικῶς accipiantur *lactea & aurea.* n *Eoque Prædicato.* Quod & Relativo *Qui* uſu venit. *Homines tuentur illum globum, quia terra dicitur.* Cic. Somn. Scip. *Eſt locus in carcere, quod Tullianum appellatur.* Saluſt. Catil. Neque hoc in Nominativis tantum. *Tum domicilia conjuncta, quas urbes dicimus.* Cic. pro Sextio.

2. *En* & *Ecce* Nominativum aut Accusativum adsciscunt: ut; *En Priamus*. Virg. 1. Æn. *Ecce nova turba atque rixa*. Cic in Verr. *En quatuor aras*. Virg. 5. Ecl. *Ecce autem alterum*. Ter, Eun.

3 O exultantis, collaudantis, aut etiam deridentis [o] Nominativo præponitur, ut, *O festus dies hominis!* Ter In Eun. *O vir fortis atque amicus*. Idem in Phorm. *O magnus posthac inimicis risus*. Hor. 2. Sat. 2. l.

Sic; *Heu pietas, heu prisca fides!* Virg 6. Æn.

In Nominativis *est*; in Accusativis *Video* ἐλλείπειν volunt. Adjicitur non rarò *tibi*. *Ecce tibi ejusmodi sortitio*. Cic. pro Cluentio.

o Vocativo frequentiùs, infra reg. 46.

In his, *Vos o Pompilius sanguis*, Hor. Epist. ad Pisones. *Vos ô Patricius sanguis*, Pers. 1. Sat. nil opus erit re sartâ tectâ per Enallagen, si resolvatur *O vos qui estis Patricius sanguis*.

Genitivus.

4 Substantivum aut Adjectivum [p] Substantivè positum regit Genitivum diversæ rei. ut, *Quem neque fortunæ temeritas, neque inimicorum labefactaret injuria*. Cic. Paradox. *Mirum me tenet urbis desiderium*. Cic. Epist. l. 2. *Crescit amor nummi*. Juven. 14. Sat. *Tantum cibi & potionis adhibendum*. Cic. de Sen. *Quantum quisque sua nummorum servat in arca, Tantum habet & fidei*. Juven. 3. Sat. *Qui hoc noctis solus ambulem*. Plaut. Amphitr. *Ab omni turbâ id temporis vacuus*. Cic. 5. Tusc. *Eum donari virtutis ergô*. Cic. de opt: gen. orat. *Illius ergô Venimus* Virg. 6. Æn. *Virtutis* scil. & *Illius causâ* sive *gratia*, ut, χάριν Græcis. Est enim ab ἔργῳ.

p Cujus generis sunt, *hoc, id, multum, plus, plurimum, tantum, quantum, minus, minimum, summum, extremum, dimidium, ultimum, &c.* Namque illa *Telluris operta*. 6. Æn. *Opaca locorum*. *Amara curarum*. Hor. l. 4. Ode 12. *Cuncta terrarum*. Hor. 2. l. 1. Od. *Acuta belli*. Idem. l. 4. Ode 4. *Inania famæ*. Tacit. 2. Annal. *Incerta fortunæ*. Plin. 3. l. 19. Epist. *Ardua montium, lubrica vallium, Abdita rerum*. Hor. Ad Pisones, &c. poëtis, historicis & Africanis permittenda potius quam imitanda.

Genitivus possessoris eleganter in Adjectivum possessivum mutatur: ut, *Patris domus, paterna domus*. In possessione, Pronomina, *meus, tuus, suus, noster, vester*, usurpantur: ubi passio significatur, genitivi primitivorum, *mei, tui, sui, nostri, vestri*.

5 Prius Substantivum quandoque reticetur: [1] relationis: ut *Deiphobe Glauci*, scil. *filia*. 6. Æneid. *Hujus video Byrrhiam*. sc. *servum* [2] loci, sed sacri. *Ad Dianæ*. Ter. Adelph. *Ad Opis* Cic, 2. Philip. *Ante Castoris*. 6. Philip. sc. *ædem*. 3 Temporis: ut, *Tertio Calendarum*. sc. *die*. Subauditâ [4] *causa*: ut,

1 Πτολεμαῖος ὁ Λάγου. Pausanias in Atticis.

2 Ἀφικόμενος εἰς ἅδου. Plat, apologia. Es Τροφωνίου. Aristop. Nu.

4 *Gratiâ* aut, *ratione*, ut Græcis ἕνεκα & χάριν.

Ius jurandum rei servandæ, non perdendæ conditum est. Plaut. in Rudente. *Cum ille se custodiæ diceret in castris remansisse.* Cic. 2. de Oratore. *Rem omnem aperit, cujus mittebantur.* Salust. Catil. 5 Pronominis denique Primitivi in Possessivo inclusi: ut, *Solius enim meum peccatum corrigi non potest.* Cic. ad Atticum, l. 2. *Tuum hominis simplicis pectus vidimus.* Idem. Philip. 2. *Et flesti &* q *nostros vidisti flentis ocellos.* Ovid. Epist. Oenones. *Qui vestris paucorum respondeat laudibus.* Brutus. 7. Epist. ad Cicer.

5 *Mei, tui, sui. nostri, vestri.*

q Synecdoche numeri. *Meos, mei, flenti.*

6. *Sum* quoties r possessionem, s proprietatem aut officium significat, Genitivum postulat: *Cujum pecus? an* r *Melibæi?* Virg. 3. Ecl. *Iam me Pompeij totum esse scis.* Cic. Epist. 13. l. 2. s *Boni pastoris est tondere pecus, non deglubere.* Sueton. in Tiberio c. 31.

r Sed & hic Ellipsis est, supplend. n. *An est pecus Meliboei?*

s *Munus, proprium, aut officium* intelligitur, quod aliquando exprimitur. Cic. 5. Tusc. *Sapientis est proprium.* unde Excipiuntur *meum, tuum, suum, nostrum, vestrum, humanum, belluinum.* Expressit Terentius: *Tuum est officium.* in Andria,

7. t Substantivum admittit Genitivum aut Ablativum u Substantivi, cui accedit Adjectivum x qualitatem denotans: ut, *Est res sane magni consilij.* Plin. 2. l. 3. *Tam nulli consilij sum.* Ter. Andr. *Non multi cibi hospitem accipies, sed multi joci.* Cic. Epist. ult. l. 9. *Iugenui vultus puer.* Juvenal. 11. Sat. *Homo antiquâ virtute & fide,* Ter. Adelph. *Bono animo esto.* ibid. *Quam tenui fuit, aut nullâ potius valetudine.* Cic. de Senect. *fio melioris valetudinis.* Quintil. *ut, sit amplissimi corporis, cervice validâ,* &c. Columel. 6. l. 37. c. *Homo bonæ frugis* dixerunt Agellius & Apul. Plautus verò & alii, etiam melioris ævi, *frugi bonæ,* elisa s. ut quidam censent. Qui Dativum esse contendunt a Verbo Substantivo regi volunt, ut in illo Terentii in Adelph *Si illum potest, qui alicui rei est, etiam ad nequitiam abducere.* & Plaut. in Sticho. *Nulli rei erimus postea.* Quid si subintelligamus *deditus, utilis, idoneus,* aut aliud simile?

t Nomen aut Verbum. Verum hoc cum delectu judicio & autoritate. Neque enim indifferenter in alterutro casu efferuntur.

u Denotantis subjectum, personam Scil. rem, aut partem.

x Interdum & quantitatem, quam ad laudem sæpe vel vituperium extendit. In illo Horatii, Ode. 13. l. 3. Fies nobilium tu quoque fontium, ἐλλείπει unus vel e numero αἱ συεῖ τῶν τοιούτων ἀνθρώπων. Xenoph. 2. Memorabilium. Sic. Hor. 7. Sat. 1. l. *Operum hoc mihi crede tuorum est.*

8 y Par

8 y Partitiva & Partitivè poſita, Comparativa, Superlativa, Interrogativa & quædam Numeralia z Genitivo a Plurali gaudent: ut, *Quorum alter te ſcientia augere poteſt*, Cic. 1. Offic. *Quarum quæ media eſt, non eſt habitabilis æſtu*, Ovid. 1. Met. *Pacis eras mediuſque belli.* Hor. 2. l. 19. Ode. *Sequimur te ſancte Deorum, quiſquis es.* Virg. 4. Æn. *O major juvenum*, Hor. Epiſt. ad Piſones. *Omnium non bipedum ſolum, ſed* b *quadrupedum impuriſſimo.* Cic. pro domo ſuâ. *Quotuſquiſque Philoſophorum invenitur?* Cic. 2. Tuſc. *Octoginta Macedonum interfecerunt.* Curt. 8. *Sapientum octavus.* Hor. Sat. 3. l. 2, *Multæ iſtarum arborum*, Cic. de Senect. *Partim ſum earum exactus.* Ter. Adel. prol. *Eorum partim in pompa, partim in acie illuſtres eſſe voluerunt* Cic. 2. Offic.

y *Aliquis, alius, alter, uter, neuter, uterque, ullus, nullus, ſolus, quiſque, quicunq;, quidam, quilibet, quiſpiam unuſquiſque, multi pauci, omnes, partim Adverb.*

z Quorum pleraque genere conſentiunt, non nulla tamen cum ſuppoſito: ut, *Indus qui eſt omnium fluminum maximus.* Cic. 2. de Natura Deorum. *Lec animalium fortiſſimus* Plin.

a Singulari etiam collectivi nominis *Quem unum noſtræ civitatis præſtantiſſimum audeo dicere.* Cic. de Amicitia. *Nympharum ſanguinis una.* Virg. 1. Æn.

b Ita Comparata poſſunt eſſe diverſæ ſpeciei, adeoque antithetæ, Sic. Mart. Epig. 36 l. 12. *Optimus malorum. Habet avunculum C. Septitium, quo nihil verius, nihil ſimplicius, nihil candidius, nihil fidelius novi.* Plin. 2. l. 9. Epiſt. *Ultima rerum*, Lucan. 10. *Summa navium.* Tacit. l. 19. de his ſupra. *Dulciſſime rerum*, Hor. Sat. 9. l. 1. *Pulcherrime rerum.* Ovid Epiſt. Phædræ. quod & Idem de Seipſo, ſui interpres; *Sic ego ſum rerum non ultima, Sexte, tuarum.* de Ponto. l. 4. El. 1.

9 Adjectiva quæ c cupiditatem, d ſcientiam, e curam, metum atque iis contraria ſignificant, Genitivum adſciſcunt: ut, *Quòd cum cupidum rerum novarum, cupidum imperij cognoverat.* Cæſ. 5. bel. Gal. *Præter laudem nullius avaris.* Hor. Epiſt. ad Piſones. *Iuris, literarum & antiquitatis peritus.* Cic. in Bruto. *Muſa lyræ ſolers*, Hor. ep. ad Piſones *Docilis modorum.* Hor. 4. l. 6. Ode. *Neſcia mens hominum fati ſortiſque futuræ.* Virg. l. 10. *Divina futuri.*

c *Cupidus, avidus avarus, ſtudioſus, candidatus.*

d *Peritus, gnarus, prudens, callidus, ſolers providus, docilis, præſcius, præſagus, divinus, certus, non incautus, imperitus, imprudens, ignarus, rudis, neſcius, inſcius, incertus, cæcus, devius, dubius, anxius. Certiorem te faciam conſilij noſtri.* Cic. 3. ad Atticum. Epi. 10. *De tota cauſa*, ibid. *Non ſum id neſcius.* 13. l. ad Atticum i. e. Non neſcio id.

e *Solicitus, anxius, curioſus, ſecurus, incurioſus, ſocors, incautus*, uſurpantur & cum Præpoſitione. *De verbis ſolicitus*, Quintil. 8. l. *Securos a metu ſomnos.* Sen. de vit. beat. *Suam vitam anxies.* Liv. *Solicitis vicem Imperatoris*, Ellipſis eſt *ob* vel *propter*. *Timidus, trepidus, pavidus, impavidus.*

turi. Hor. Epist. ad Pisones, *Imprudens harum rerum, ignarusque omnium.* Ter. Eun. *Certus fugæ.* Plin 6, l. Epi. 16. *Rudis agminum.* Hor. 3. l. 2. Ode. *Futuri anxius.* Sen. 98. Epist. *Securus tam parvæ observationis.* Quintil l. 8. c. 3. *Animalia lucis timida.* Sen. de vita beata. *Nolim cæterarum rerum te socordem.* Ter. Adelph. *Cautus nimium, timidúsque procellæ.* Hor. ad Pisones.

10. Verbalia in [f] *ax*, & Participialia quædam Præsentis & Præteriti temporis Genitivum postulant: ut, *Tempus edax rerum.* Ovid. 15. Met. *Ficti pravique tenax.* Virg. 4. *Sanctius his animal, mentisque capacius altæ.* Ovid. 1. Met. *Propositi tenacem.* Hor. 3. l. 3. Od. *Corpus* [g] *patiens inediæ, algoris, vigiliæ,* Sal. Catil. *Casuum pavens.* Sen. de vit. beat. 15. c. *Alieni appetens, sui profusus.* Salust. Catil. *Cupiens tui.* Ter. Hecyra. *Insanientis dum sapientiæ* [h] *consultus erro.* Hor l 1. Ode. 34. *Metuens alterius viri.* Idem. 3 l. 24, Ode. *Insolens malarum artium.* Salust. Catil. *Pars insolita rerum bellicarum,* Jug. *Indoctúsque pilæ, discíve, trochíve quiescit.* Hor. Epist. ad Pisones. *Homo est alieni abstinentissimus, sui diligens.* Plin. 6. l. Epist 6. *Non studiorum tantùm verùm etiam studiosiorum amantissimus,* Plin. 6. l. Epist. 6. *Servantissimus æqui.* Virg. 2. Æn. *Lyræ Musa potens.* Hor. 1. l. 6. Ode.

Sic *Compos, impos, consors, exors, particeps* Genitivo gaudent; ut, *Herum faciet libertatis compotem.* Plaut. Cap. *Quæ sui est impos animi.* Casin. *Neque ego ullius consilij particeps.* Cic. ad Attic. 7 l. 19. epist. *Se omnis culpæ exortem, omnis eventus participem fore* Liv. 2. l.

11. *Satago, misereor,* * *miseresco, miseret, miserescit, pœni-*

f *Edax, capax, ferax, fugax, sagax, rapax, tenax, pertinax, spernax, petax.* Plin. tamen *Villa usibus capax.* 17. Epist. l. 2. Ovid. *Animi ad præcepta capacis.* Met. 8.

g Item *cupiens, experiens, sitiens amans, negligens, metuens, observans reverentior, sciens insolens, servantissimus.*

h *Eruditus, expertus, consultus, insuetus contumeliæ, insolitus.* Aliaque non pauca, quæ vel Adjectivorum naturam induunt ex cognatâ significatione scientiæ, cupiditatis curæ, metus, aut contrar: vel Græcam sapiunt constructionem; de quibus infra, reg. 16.

* Ut ἔμμορος, ἄμμορος, μετέχων, θνητῶν ἀγαθῶν τετυχότες. Luci. Menip. Ovidii illud; *Participem studiis Cæsar habere solet.* 2. de Ponto 5. eleg. in correctioribus edit. habetur, *Participem studii.*

* *Miseror* tamen transit in Accusativum. *Commune periculum miserabantur.* Cæs. 1. bel. Gall. *Troiæ miserate labores.* Virg. 6. Æn. *Commisereatur interitum ejus.* Agell. l. 7. c. 5.

tet,

tet, *tædet*, *pudet*, *piget*. Genitivum admittunt: ut, *Rerum ſuarum ſatagit*. Ter. Heaut. *Miſerere laborum Tantorum, miſerere animi non digna ferentis*. Virg. 2. Æn. *Arcadij miſereſcite regis*. 8. Æn. *Neminis miſereri certum eſt, quia mei miſeret neminem*. Plaut. Captiv. i *Senectutis eum ſuæ non pœniteret*. Cic de Senect. *Tædet omnes nos vitæ*. Cic. ad Atticum. l. 5. *Fratris me quidem pudet pigetque*. Ter. Adelph. *Si non pertæſum thalami tedæque fuiſſet*. Virg. 4. Æn. *Lentitudinis eorum pertæſa*. Tacit. 15. l. Et Accuſativum. *Pertæſus* * *ignaviam ſuam*. Sueton. in Jul. Cæſ. *Pertæſus morum* * *perverſitatem*. Idem in Auguſt.

i Impersonalibus hiſce Accuſativus eſt pro Nominativo Perſonalium quæ exoleverunt. juſta enim conſtructio fuerat: *Ille non pœniteret, ſuæ ſenectutis.*

* *Miſereſce mali.* Dixit Boethius. Sed ſequioris ævi autor.

In illo Terentii, *Menedemi vicem miſeret me*. in Heaut. Ellipſis eſt *ob* vel *propter vicem*.

* Participium uſitatiùs regit accuſativum, Impersonale genitivum.

12. *Intereſt* & *refert* Genitivum ſibi ſubjiciunt, perſonæ ut plurimùm; exceptis *Meâ*, *tuâ*, *ſuâ*, *noſtrâ*, *veſtrâ*, *cujâ*: ut *faciendum aliquid, quod illorum magis, quam ſuâ retuliſſe videretur*. Saluſt. Jugurth. Vel etiam k rei. *Plurimum refert compoſitionis, quæ quibus anteponas*. Quintil. l. 9. c. 9. aut etiam ‖ æſtimationis. ut, *Magni intereſt ad decus & laudem civitatis*. Cic, ad Atticum. l. 14.

k Unde & componi videtur *refert*.

‖ *Tanti quanti magni, permagni, parvi, pluru.*

13 Verba l æſtimandi m Genitivum æſtimationis admittunt; ut, *Pluris eſt oculatus teſtis unus, quàm auriti decem*. Plaut. Truculent. *Omnes unius æſtimemus aſſis*. Catull. 5, Epig. *Tu fortaſſe quid me fiet, parvi pendis*. Ter. Heaut. *Meritò te ſemper maximi feci*. Ter. Andr. Eleganter dicitur; *Æqui boni facio*, &, *æqui conſulo*. *Iſthuc Chremæ, æqui bonique facio*. Ter. Heaut. *Quicquid accidit, boni conſulant, in bonum vertant*. Sen. de Providentia.

Cætera explicantur per Adverbia *Multùm, plurimùm, parum, minimùm, paululum, infinitum, vehementer, quantum, tantùm, multùm, nihil* & alia.

l *Æſtimo, pendo, habeo, facio, duco, eſt* pro *æſtimatur, puto*.

m *Tanti quanti, magni, maximi, parvi, minoris minimi, pluris, plurimi, nihili, floccì, pili, nauci, aſſis, hujus, teruncii*.

Dicitur etiam, *Pro nihilo habeo, duco, puto*,

Data magno æſtimas, accepta parvo. Sen. 3. de Ira. c. 32. vide reg. 49.

14 Adjectiva [n] creatus & Verba [o] accuſandi, damnandi & abſolvendi Genitivum poſtulant, qui crimen ſignificet, aut etiam pœnam. quædam ex his Ablativum cum vel ſine præpoſitione *De*: ut; *Mens ſibi conſcia recti.* Virg. 1. Æn, Et Dativum. *Conſcium illi facinori fuiſſe arbitrabantur.* Cic. pro Cluentio. *Voti reus.* Virg. 5. Æn. *Nunc reus erat apud Craſſum divitem Vettius de vi.* Cic. ad Attic. 2. l. Epiſt. 24. *Hujus affines ſuſpicionis.* Cic. pro Sylla. Et Dativum. *Huic affines ſceleri.* Idem. *Manifeſtus tanti ſceleris* Saluſt. Jugurth. *populares conjurationis*, Idem in Catil. *Nullius ante flagitij compertum.* Tacit. 4. 8 *Capitis minor.* Hor. 3. l. 5. Ode. *Nomine negligentiæ ſuſpectum.* Cic. 1. Ep. 2. l. *Aliquot matronas apud pop. probri accuſarunt.* Liv. 5. bel. Punic. *Vt me accuſare de Epiſtolarum negligentia poſſis.* Cic. 1. ad Attic. *Cum eo Actius egit injuriarum.* Autor ad Herennium. *Sceleris condemnat generum ſuum.* Cic. Epiſt. 14. l. *Animos quaſi capite damnatos morte multant.* 1. Tuſc. *Damnarentur ipſi votorum* Liv. l. 7. *Damnabis tu quoque votis.* Vir. 5. Ecl.

Damnatus longi laboris. Hor. 2. l. 14. Od. *Morbi miror te purgatum illius.* Hor. 3. Sat. 2. l. *Atque hunc ille vir ſumma ſcelere ſolutum periculo liberavit.* Cic. pro Milone. *De prævaricatione a tribunis erarij abſolutus.* Cic. 2. l. ad Quin. Fratr. *Plecti capite.* Marcel. Pandect. 48. *Puniri capite.* Martial. l. 6. Epig. 26.

n *Reus, conſcius, manifeſtus affinis, popularis, compertus, innoxius, inſons, purus, ſuſpectus.*

o *Accuſo, ago appello, arceſſo, arguo alligo, aſtringo, defero, incuſo, infamo, inſimulo, poſtulo, convinco, damno, teneor, condemno, ſolvo, abſolvo, libero, purgo,* Genitivum admittunt Criminis aut pœnæ. quem alia ex his in Ablativo etiam efferunt, præmiſſa *De*, vel omiſſa, præſertim ſi generale nomen *Crimen, peccatum, ſcelus,* Sequatur, Non ita, *corripio, reprehendo, vitupero, culpo, noto, multo, increpo, excuſo, traduco, ſuggillo.*

Dixeris potius, *Reprehendo illius negligentiam.* Licet Suetonius in Caligula habeat, *Avaritiæ ſingulos increpans.* Et Agellius. l. 4. c. 12. *Impoliti notabatur.*

g *Regulus capite diminutus: abalienatus ſc. jure civium, captivus, & in poteſtate hoſtium.* Quod de Domitio dixit Curio apud Cæſ. 2. bell. Civ. qui captus in alienam veniſſet poteſtatem.

Vter, nullus, alter, neuter, alius, ambo & Superlativus gradus, non niſi in Ablativo id genus Verbis ſubduntur.

15 Memoriæ [h] & oblivionis verba Genitivum aut Accuſativum deſiderant; [i] Adjectiva [k] Genitivum

h *Reminiſcor, obliviſcor, recordor memini, venit in mentem, Admoneo, commoneo, commonefacio.*

i *Memor, immemor.*

k Genitivum tam perſonæ, quam rei; ſed Accuſativum tantum rei.

tantum;

tantùm, ut, *Vive memor lethi.* Perſ. 5. Sat. *Reminiſceretur & veteris incommodi populi R. & priſtinæ virtutis Helvetiorum.* Cæſ. 1. bell. Gal. *Dulces moriens reminiſcitur Argos.* Virg. 10. Æn. *Hujus meriti in me recordor.* Cic. pro Planco. *Pueritiæ memoriam recordari ultimam.* Cic. pro Archia. *Oblituſve ſui eſt Ithacus.* Virg. 3. Æn. *Hinc jam oblivi ſcere Grajos.* Ibid. *Faciam ut hujus loci, dieique meique ſemper memineris.* Ter. Eun. *Numeros memini, ſi verba tenerem.* Virg. 9. Ecl. [l] *De quibus multi meminerunt.* Quintil. 11. l. c. 2. *Neque omnino hujus rei ſemper meminit uſquam poeta ipſe.* Ib. *Ut vos judicetis hujus rei atque actionis in mentem majoribus noſtris non veniſſe.* Cic. pro Cecina. *Non minus ſæpe ei venit in mentem poteſtatis quam æquitatis tuæ.* pro Quinctio. *Qui admonerent eum* * *Fœderis Romani.* Liv. 45.

1 *Memini* pro *mentionem facio* regit Ablativum cum præpoſitione, De aut etiam Genitivum. Μνημονεύεσθαι μιᾶς παροψίδος. Polyb. 12. l. Μέμνηται τῆς Αἰγυπτίων χώρας Ἀλκαῖος. Laert in Thalete. *In mentem venit de ſpeculo,* Plaut. Moſtell.

* *De quo vos paulo ante invitus admonui.* Cic. pro lege Manilia. *Illud me præclare admonet.* 9. Epiſt. 11. l. ad Atticum. adi. reg. 43. m Λῆγε θεοῖο Hom. Il. a. χόλοιο. Ibid.

In illis *Egregius facti, impiger militiæ, ferox ſcelerum, pervicax iræ, fatigationis ſaucius, poſthumæ ſpei fatigatus, floridus ævi, ævi maturus, inglorius militiæ, feſſus belli, laſſus viarum, integer vitæ, judicii rectus, ſeri ſtudiorum, laudis feſtinus, invictus laborum, trepidæ rerum, feſſus rerum, frugalitatis continentiæque maximè admirandum,* Et ſimilibus, quæ apud poëtas, hiſtoricos, exoticos idiomatis Hiſpani aut Africani quiddam ſapientes, Caſcos item & Sequioris ævi autores legere eſt. per Ellipſim τῶν *cauſâ gratiâ, ratione,* efferuntur, aut etiam Helleniſmum, uti in his quæ ſequuntur.

16 [m] *Deſine mollium querelarum.* Hor. l. 2. Ode. 9. *Tempus deſiſtere pugnæ.* Virg. 10. Æn. [n] *Abſtineto irarum calidæque rixæ.* Hor. 3. l. Ode. 27. *Abſtinens ducentis ad ſe cuncta pecuniæ.* Idem. 4. l. 9. Ode. [o] *Regnavit populorum.* Ode. 30. 3. l. [p] *Juſtitiæne prius mirer, belline laborum.* Vir. 11. Æn.

Ἀνῆκε τῆς πίνων. Laert in Theophraſto. Οὐδὲ πὼς ἐλείπετ' ἑορτῆς Muſæus. Ἐπάυετο δακρύων. Plato in Phædone. Ἐλώφησεν πόνου. Sophocl. in Ajace, n Οἴνου ἀπέχω. Ariſtoph. Nubes. πίνων ἀπέχεσθαι. Ariſtot. Eth. 1. ὃς Πάντων Ἀργείων κρατέει. Hom. Il. a. [o] Θηβῶν ἐβασίλευσε. Iſocr. Helen. Σαλαμινίων τυραννεῖν. Iſocr. Nicocl. [p] Ἐθαύμασα τῆς παιηγύρεως συναγαγόντων Iſocr. Paneg.

q Κακῶν σῶν στένω. Euripid. Phœniss.
t Μεταστόντι τῆς ἁρπαγῆς. Isocr. Helen. Encom. Μετέσχον φόνου. Eurip. Orest.
s Κήδετο γὰρ Δαναῶν. Iliad. α τὸν ἑτέρου ἐπιμελούμενον Epi. 18. c. σοῦ δ' οὐ φροντιῶ. Aristoph. Nub. σέθεν δ' οὐκ ἀλεγίζω, οὐδ' ὄθομαι κοτέοντος. Hom. Iliad. α. τῆς δόξης μέλειν. Plato in Critone. & Archaicè Dativum. t Διαμαρτάνω τῆς δόξης. Isocr. ad Dæmo. ἐμοὶ τῶν δὲ ἀποσφαλέντι. Xenoph. 5. Cyripæd. πταίων τῆς ἐλπίδος. Herodian. 8, l. u Legitur & *laborem*.

q *Successorúmque Minervæ Indoluit.* Ovid. 11. Met. r *Paternum servum sui participat consilij.* Plaut. Cistel. s *Virginitatis interfectæ curant.* Apul. l. 5. t *Dulci* u *laborum decipitur sono.* Hor. l. 2. Ode. 13. *Nec sermonis fallebar tamen.* Plaut. Epidic. x *Neque illi sepositi ciceris nec longæ invidit avenæ.* Hor. Sat. 6. l. 2. *Dignus est omni malo,* y *qui erubescit fortunæ.* Curt. 5. z *Fastidit mei.* Plaut. Aul. *Nec* a *studeat tui.* Vetus poëta apud Cic. 3. de Natura Deorum. b *Regni Laius rapti furit.* Senec. in Thebaide. *Neque hujus sis veritus fœminæ primariæ.* Ter. Phorm. *Erras ac frustra animi es.* Apul. Apolog. *Ingratus salutis* Virg. 10. Æn.

x Φθονῶ σοί τοῦ θανάτου, καὶ γὰρ ἐμοί σου τῆς σαυτοῦ σωτηρίας ἐφθόνησας. Plutarchi Cæsar. βιότοιο μεγήρας. Hom. Iliad, ν. τῶν μειζόνων ἀγαθῶν ἡμῖν ἐνεμέσησε. Lucian.

y i. e, *quem pudet* (Archaicè, *qui pudet*) *fortunæ.*

z Ἀνορεκτεῖ μου, ab ὀρέγομαι, quod genitivo gaudet. καταπτώσεις ἀν τὶς τῶν πατέρων ἐνίων. Plutarch. Pædag. a Ita σπουδάζω ἱμείρω, ἔλδομαι. b Causa ἕνεκα vel περί.

17 Adverbia [c] loci & [d] temporis Genitivum post se recipiunt: ut, *Commigravit* * *huc viciniæ.* Ter. Andr. *Nusquam invenio gentium.* Ter. Adelph. *Ubicunque locorum Vivitis.* Hor. 3. Epist. 1. l. *Ubi terrarum.* Cic. pro Rabirio. *Eò magnitudinis procederent.* Salust. Jugurth. *Interea loci te cognovi* Ter. Eun. *Pridie ejus diei.* Cæs. 1. bel. Gal. *Postridie ejus diei.* 5. l. bel. Gal.

c *Ubi, ubinam, ubicunque, ubivis, nusquam, eò, quò, huc, huccine,*
* Vulgo legitur *huic* : Sed & in Phorm. legitur *Hic Viciniæ. Terrarum* fere, aut *gentium.*

πλεονάζει. ποῦ σοί τύχης ἔστηκεν; Soph. in Ajace. Πολλαχοῦ τῆς γῆς. Democr. Epist. ut & in *Minimè gentium.* Ter. Adelph.

d *Nunc, tunc, interea, pridiè, postridiè.*

Dativus

Dativi.

Nomina & verba Dativum poſcunt rei aut perſo-
næ, [e] cui aliquid acquiritur, aut [f] adimitur; ut, [g] *Ur-
bi pater eſt, urbique maritus.* Lucan. 2. l. *Tu decus
omne tuis.* Virg. 5. Ecl. *Inſigne mœſtis præſidium
reis.* Hor. 2. l. 1. Od. *Scenis decora alta futuris.*
Virg. 4 Æn. *Bona bello Cornus.* Virg. 4. Georg. *Diis
magnas meritò gratias habeo atque ago.* Ter. Phorm.
Non rete accipitri tenditur neque milvio. ibid. *Ante-
meridianis tuis literis heri ſtatim reſcripſi, nunc reſpon-
debo veſpertinis.* Cic. 13. ad Attic. *Si quid peccat
Demea, mihi peccat.* Ter. Adelph. *Quid faceret huic
concluſioni?* Cic pro Cecina. *Non ſibi, ſed toti na-
tum ſe credere mundo.* Lucan. 2. l.

e Quam noſtrati, ut plurimum, linguâ præit particula, *to* vel *for*.

f Verum de verbis adimendi, adi reg. 37, & 54. *Regio hoſtibus ignara*, paſſivè pro *ignota*, Saluſt. Jugurth.

g Pro Genitivo poni autumant quidam, Alii regi a Verbo adjuncto.

Mihi tibi ſibi familiariter quandoque redundant, *ſuo ſibi hunc jugulo gladio.* Ter. Adelph. *Quid mihi Celſus agit,* Hor. 1. l. 3, Epiſt.

Hujus generis ſunt Adjectiva & Verba,

19 Commodi aut incommodi: ut, *Nec commo-
da Baccho.* Virg. 4. Georg. *Infirmo capiti fluit utilis.*
Hor. 16. Epiſt. 1. l. *Sis bonus o felixque tuis.* Virg. 5.
Eclog. *Quod bene verteret ipſi reique publicæ.* Liv. 3.
Ne cum illis nocere ſe ſperat, Reip. noceat. Cæſ. 1.
bel. Civ. *Dij tibi malefaciant.* Ter. Phorm. *Ut meo
dolori ſatisfacerem.* Plin. 3. l. 10. Epiſt.

Commodus, utilis, bonus, felix proſper, ſalutaris: incommodus, inutilis, malus, infelix, exitioſus, perniciosus, lethalis, damnoſus, periculoſus. Commodo, proficio. Incommodo, noceo, officio, compoſita cum *bene* & *male*: adde *Satisfacio.* *Iuvo* tamen *adjuvo, lædo, offendo,* in Accuſativum tranſeunt, utpote Activa. Plaut. in Milite, *Iura te non noceiturum eſſe hominem de hac re neminem.* Helleniſm. Βλάπτειν τοὺς ἐξαπατῶντας. Iſocr. in Buſiride.

20 Quæ [h] voluptatem & dolorem ſignificant da-
tivo gaudent; ut, *Populus Alcidæ gratiſſima, vitis
Iacchо.* Virg. 7. Ecl. *Gratus ſummis, infimis ju-
cundus.* Cic. 13. Epiſt. l. 2. *Turba gravis paci.* Mart.

h *Dulcis, gratus, jucundus, amarus acerbus, ingratus, injucundus, moleſtus, gravis.*

Placeo, ſedeo pro *placeo, diſpliceo, doleo,* quod & Accuſativum admittit rei. *Tu tua damna dole.* Ovid.

4. Spectacul. *Sed nec mihi placuit, neque cuique tuorum.* Cic. Epiſt. 3. l. 2. *Tibi, quia ſupereſt, dolet.* Ter. Phorm. *Quæ ſimplex olim tibi ſederit;* Hor. 2. Sat. 2. l. *Si ſur diſpliceat Verri.* Juven. 2. Sat.

21 Quæ [i] auxilium favorem atque his contraria ſignificant, dativum adſciſcunt; ut, *Minime amico noſtro Pompeio eſſe debetis.* Cic. 7. ad Atticum. 15. Epiſt. *Intimus erat in tribunatu Clodio.* Cic. 2. Philip. *Charæ mihi ante alias.* Virg. 11. Æn. *Fori ſapere, tibi non poſſe auxiliarier.* Ter. Heaut. *Ei vulneri mederi.* Cic. ad Attic. 3. l. 12. Epiſt. *Favere & ſtudere Helvetijs.* Cæſ. 1. bel Gal. *Me indotati patrocinari arbitramini?* Ter. Heaut. *Nihil parcant ſeni.* Ter. Phor. *Tibi gratulor.* Cic. Epiſt. 16. l. 6. Virg. Æn. 4. Idem. 5. Æn, cum Accuſativo, *Gratatur reduces. Iuvat indulgere* [k] *labori.* 6. Æn. *Quin tu in ea re mihi adverſatrix fueris, Soſtrata,* Ter. Heaut. *Meæ autoritati fautrix.* Ter. Hecyr. prol. *Rei, ſaluti famæ meæ præſto futurum.*

[i] *Amicus, benevolus, benignus, blandus, charus, familiaris, intimus, ſocius, propitius, ſecundus, præſto, inimicus, infeſtus, infenſus, odioſus, inviſus. Auxilior, opitulor opem fero, ſubvenio, patrocinor, mederor, faveo, grator, gratulor, parco, indulgeo, conſulo, ſtudeo.* reg. 56.

Cicero pro Cælio. *Intimiciſſimus illius ſceleris.*

[k] Archaicè Ter. Eun. *Nimis me indulgeo,* & *Niſi eam parſit.* Plaut. Curcul. *Parce metu.* Virg. 1. Æn. Vide declinationem quartam.

22 Adjectiva ſimilitudinis & diſſimilitudinis, *communia* item *proprius* & *ſuperſtes* dativo uſitatius, nonnunquam & Genitivo adjunguntur. *Par levibus ventis volucrique ſimillima ſomno.* Virg. 2. & 6. Æn. *Illud vero geminum conſilijs Catilinæ.* Cic. in Piſon. *Invitum qui ſervat, idem facit occidenti.* Hor. Epiſt. ad Piſones. *Qui color albus erat, nunc eſt contrarius albo.* Ovid. 2 Met. *Quod mihi tecum commune eſt.* Cic. De Senect. *Quod* [l] *illi cauſæ maxime eſt alienum.* Cic. pro Cecina. *Cæſari proprium, clementia inſigne.* Plin. 7. l. 25. c. *Superſtes dignitati ſuæ vixit.* Flor. 4. l. *Concors ſibi.* Sen. de vita beata. *Domini ſimilis eſt.* Ter. Eun. *Neque aliena conſilij,* Saluſt. Catil. *Quem metuis par hujus erat.* Lucan. 10. l. *Ejus fere æquali.*

Similis, par æmulus, æquus, æqualis geminus germanus, idem. Compoſita quædam ex *Con*; *concors, coævus, coætaneus, conſentaneus, cognatus,* &c. *Diſſimilis, diſpar diverſus, alienus, alius, contrarius, inæqualis, iniquus*

[l] Uſitatiùs tamen in Ablativo *Abſurdum atque alienum a vita mea.* Ter. Adelph. & omiſſâ præpoſitione. *Alienum ſuâ majeſtate.* Cic. 1. de Divin. Sic *ſpecies alias veris capiet,* Hor. l. 2. Sat. 3. *Neve putes alium ſapiente bonoque beatum.* l. 1. Epiſt. 16.

Cic.

Cic.4. de Finibus. *Se æmulum mearum laudum extitisse.* Cic.2.Philip. *Superstes omnium rerum.* Quintil. prooem.6.l. *Commune omnium animantium.* Cic.1. Offic.

23. Verba Comparandi dativum requirunt; ut, *Sic parvis componere magna solebam.* Virg.1.Ecl. *Fratri se operibus & dignatione adæquavit.* Suetonii Domitianus. *Viridisque certat bacca Venafro.* Hor. 6. Ode. 2. l. *Non qui Sidonio contendere callidus ostro Nescit Aquinatem potantia vellera succum.* Idem.10. Epist.1.l.

Compono, comparo, confero, æquo, adæquo, æquiparo, contendo, æquivalet, certo pro comparo.

24 Quæ [m] aptitudinem significant, aut contra Dativum sibi adaptant; ut, *Si facis, ut patriæ sit idoneus, utilis agro.* Juven.14. Sat. *Nec pecori opportuna seges.* Virg. 4. Georg. *Aut gemmas aptent capiti.* Petronius.

Admittunt & Præpositiones cum casibus suis: *Si ad eum cōparatur nihil est Conferam avunculum tuum cum C. Graccho.* Cic.4. de Finib.

Interdum & Accusativum admittunt cum Præpositione *ad*; ut, *Quamvis essent habiles & apti ad pedem.* Cic. 1. de Oratore. *Ad majorem navium multitudinem apti portus.* Cæs.4 bel.Gal.

m *Aptus, idoneus habilis, opportunus ineptus, congruus. Apto.* E λλείπει quandoque Adjectivum regens: *Malum vero quod est esui.* Macrob. l. 3. Saturn. c. 19. *Qui oneri ferendo essent.* Liv. l. 2. *Quæ restinguendo igniferent.* l 30. sc. *par, idoneus, habilis Vicinus, propinquus, propior, proximus, finitimus, confinis, conterminus, contiguus. Propinquo* etiam; sed Poëticè.

25 Propinquitatis Adjectiva Dativo gaudent, ut *Mantua væ miseræ, nimium vicina Cremonæ.* Virg.9. Ecl. *Res virtuti propiores.* Cic.2.de Offic. *Veritati proximam imaginem reddant.* Quintil 2.l.10.c. *Contermina Indis gens.* Plin.l.12.c.8. *Iamque propinquabam portis.* Vir.2.Æn. *Ripæ propinquat.* 10. Æn.

26 Quæ Facilitatem significant & contra, Dativum volunt; ut, *Inimicis mitis & facilis.* Sen. de vita beat. *Obvius huic primum fatis adductus iniquis Fit Lagus.* Vir.10. Æn. *Nil mortalibus arduum est* Hor. 1.l.3. Ode. *Invia virtuti nulla est via.* Ovid.14.Met. *Fratri ædes fient perviæ.* Ter. Adelph. *Certe peccare licet nemini.* Cic. Paradox. *Si libitum tibi erit. Tum primùm superbiæ nobilitatis obviam itum est.* Salust. Jugurth.

Facilis, mitis, obvius, pervius, perspicuus, dubius, difficilis, durus, arduus, invius, laboriosus libet, licet, liquet, expedit, obviam, Præceps tamen *ad iram, pronus ad vitia, proclivis a labore ad lubidinem.*

27 Verbalia in *bilis*, Dativo gaudent. *Multis ille bonis flebilis occidit; Nulli flebilior quâm tibi, Virgili. Nec visu facilis, nec dictu affabilis ulli.* Virg. Æn. 5.

28 Quæ Fidelitatem denotant, aut contra, Dativum postulant; ut *Seni fidelis dum sum, scapulas perdidi.* Ter. Phorm. *Sed non ego credulus illis.* Virg. 9. Ecl. *Statio malefida carinis.* 2. Æn. *Ne cui de te plus quam tibi credas.* Hor. 16. Epist. 1. l. *Nil pictis timidus navita puppibus Fidit* 1. l. Ode. 14. *Diffidentem tuis rebus.* Cic. in Pison.

29 Obediendi [n] & resistendi voces Dativum adsciscunt: *Nec judicibus supplex fuit.* 1. Tusc. *Tum uxori obnoxius sum.* Ter. Hecyra. *Ignis aquæ pugnax.* Ovid. 1. Met. *Tempori cedere, id est, necessitati parere, semper sapientis est habitum.* Cic. 9. Epist. 4 l. *Pudorine an amori obsequeretur.* Ter. *Geram tibi morem.* Cic. ad Atticum. 3. l. *Nos illi servimus, ipse temporibus.* Cic. Epist. 17. l. 9. *Ubi non Hymetto mella decedunt.* Hor. 6 Ode. 2. l. *Solus tibi certat Amyntas.* Vir. 5. Ecl. [o] *Tlacitone etiam pugnabis amori.* 4. Æn.

Si justitia est obtemperatio scriptis legibus. Cic. de legibus. lib. 1. *Opulento homini hoc magis servitus dura est.* Plaut. Amphitr.

Adulor, assentor, assentior, adversor, palpo, leguntur. etiam cum Accusativo. *Assentari omnia.* Ter. Eun. *Adulatus fortunam alterius.* Cic. 2. de Divin. *Quem munere palpat Carus.* Juven. 1. Sat. *Nolo tuam adversari sententiam.* Plaut. Menæch. Sed hoc Archaicè, & ratione Præpositionis *adversus.*

30 Verba [p] dandi & reddendi Dativum admittunt: *Fortuna multis dat nimis satis nulli.* Martial. Epigr. 10. l. 12. *Mihi a te literas redd dit,* Cic. ad Attic. 10 l. *Ut cum sermonem mandarem literis.* Cic. 2. de Oratore

fidelis, fidus, credulus, infidus, malefidus. Sed Virg. 12. Æn. *Regina tui fidissima.* *Credo, fido, diffido, fidem habeo, confido.* Cui & Ablativum non rarò Subjicit Cæsar; *Nostri virtute confiderent.* 7. bel. Gal. &, *Munitione fossæ.* 1 bel Civ. *Anni tempore confisæ.* 3, bel Ga. *Iam fidere terrâ:* Vir. 7. Æn.

n *Supplex, morigerus, dicto audiens, obnoxius, rebellis, pugnax, adversus, Pareo, obedio, obsequor, obtempero, morem cedo, gero, morigeror, servio, famulor, ancillor, velificor. blandior, adulor, assentior, palpo, repugno, pugno, certo, resisto, adversor, luctor, reluctor, refragor, reclamo,* in Dativ. transe.

o Sic *magno bellare potenti,* dixit Statius. 8. l. Sed Græca fide. Λιμῶ μάχεσθαι. Ηρακλῆϊ ἐρίσδειν. Theocr. Idill. 8. Δήμω πολεμοῦσιν Aristoph. Plut.

p *Do, dedo, tribuo, largior, trado, mando, concedo ministro, suppedito, commodo,* pro *mutuum do, præbeo, exhibeo impendo, reddo, restituo, refero, remunero, remetior. Do tibi literas, ut ad alium feras: Do ad te literas,* sc. *perferendas ab alio, ut ipse legas. Traditio alteri.* Cic. Topic. *Redditio iis, ad quos pertinebat.* Cic. in Verr.

a. Archaismi sunt, ex jure Verborum, unde sunt deducta.

31 Verba

31 Verba q iraſcendi in Dativum tranſeunt; ut *Fidis offendar meditis, iraſcar amicis.* Hor. 8. Epiſt. l. 1. *Adoleſcenti nihil eſt, quod ſuccenſeam.* Ter. Phorm.

q *Iraſcor, indignor, ſuccenſeo, offendor.* Virg. 8. Æn. in Accuſativo: *Pontem indignatus Araxes.*

32 Verba imperandi & nunciandi Dativum admittunt: ut, *Provincie toti quàm maximum militum numerum imperat.* Cæſ. 1. bel. Gal.

Impero, jubeo, præcipio, dominor, declaro, aperio, exmando, nuncio, renuncio, etiam quando ſignificat, *recuſo, dico, pono, explico, monſtro, indico, ſignifico, oſtendo, narro, patefacio.*

Haud ſcit, quam mihi nunc ſurdo narret fabulam. Ter. Heaut. *Hæc cum illi, Mitio, dico, tibi dico.* Ter. Adelph. *Iubeo* pro *decerno,* regit accuſativum: ut *Legem juſſit de* &c. & quoſdam Accuſativos rei, *quid hoc, illud, id, aliquid, nihil, multa*: perſonæ etiam ſubſequente Infinitivo: ut *Iubeo te ſaluere.* & abſolute, intellecto Infinitivo. *Imo filium potius Iube.* Ter. Heauton.

33 Verba promittendi, debendi, ſolvendi, minandi Dativum adſciſcunt; ut, *Quæ tibi promitto.* Cic. 8. Epiſt. 5. l. *Suumque ei præſidium pollicetur.* Cic. 10. Philippic. *Quicquid mihi pater tuus debuit, acceptum tibi ferre jubeo.* Plin. 2. l. Epiſt. 4. *Minitatur ſenatui.* Cic. pro Sextio. *Minatus urbi vincla.* Hor. 9 Epod.

Promitto, polliceor, ſpondeo, debeo, ſolvo, appendo, numero, minor, minitor, interminor.

34. *Suadeo,* r *perſuadeo, vaco, nubo, miſceo, hæreo, voveo, devoveo, initior, inſidior,* Dativo gaudent. ut, *Tu, quod ipſe tibi ſuaſeris, idem mihi perſuaſum putato.* Cic. ad Attic. 12. *Nec Vacat muſis, aut ſuis vacaret.* Martial. l. 11. Epigr. 1. *Vxori nubere nolo meæ* Mart. 8. l. 12. Epigr. *Metum t miſcebant operi.* Virg. 8. Æn. t *Hæret lateri lethalis arundo.* 4. Æn. *Quid voveat dulci nutricula majus alumno?* Hor. 4. Epiſt. 1. l. *Lupus inſidiatus ovili.* 9. Æneid.

r *Idne eſt is autore mihi?* Ter. Adel. i. e. *Suadetis.* vel intellige, *ut faciam.*

ſ Γαῖα μιχθήτω πυρὶ. Anthol. γ.

& Ablativo. *Magno ſe corpore miſcet.* Virg. 6. Æn. *Te patrios miſcère juvat cum conjuge cenſus.* Mart. 4. l. 14. Epigr. Ἐν κονίῃσι μιγείης Iliad. γ.

t *Hærentia miſcere tela.* Ovid. 6. Met. *Hæret pede pes.* 10. Æn. propter affinitatem cum Dativo. vel pronunciationem vocalium *e* & *i* veteribus prope conſonam.

35 Sum cum compoſitis præter poſſum, exigit Dativum: ut *Multa petentibus deſunt multa.* Hor. 3. l. 16. Ode. * *Tamen curtæ neſcio quid ſemper abeſt rei.* Hor. 3. l. 24. Ode. *Qui nec ſibi nec alteri proſunt* Cic. 2. Offic. *Et fas eſt cineri meſupereſſe meo.* Martial. 7. l. 43. Epigr. *Stulto intelligens quid intereſt?* Ter. Eun.

* *Abſint inani funere næniæ.* Hor. 2. l. Ode ult. A qua abeſt prudentia. Cic. 5. Tuſc. & pro *diſto. Arioviſti copias a noſtris M. paſſuum* IV & XX *abeſſe.* Et alia quædam compoſita uſurpantur cum Præpoſitione. *Captæ ſuperavimus urbi.* Virg. 2. Æn. i. e. ſuperfuimus, ſuperſtites fuimus: v. reg. 20.

36 Eſt pro *habeo* Dativum exigit. *Sunt nobis mitia poma.* Virg. 1. Ecl. huic confine eſt *ſuppetit; Pauper enim non eſt, cui rerum ſuppetit uſus.* Hor. l. 1. Epiſt. 12.

37 Sum, cum x aliis quibuſdam Verbis, y geminum adſciſcit Dativum: *Ut, & vobis honori, & amicis utilitati, & Reip. emolumento eſſe poſſitis.* Cic. 1. de Oratore. *Tu nunc id tibi laudi ducis.* Ter. Adel. *Vtrum ſtudione id ſibi habet, an laudi putat fore.* Ibid. *Venturum excidio Libyæ.* Virg. 1. Æn. *Nec timuit ſibi ne vitio quis verteret olim.* Virg. 2. Ecl. *Vtque novæ pateant Carthaginis arces Hoſpitio Teucris.* 1. Æn.

x *Do, duco, verto, habeo, pateo, Venio,* aliis.

y Perſonæ fere alterum; alterum Nominativi vel Accuſativi, qui Verbo ſubjiciebatur, in Dativum migrantis.

Item, *habes me tibi deſpicatui, Datur nuptui.* Plaut.

Huc referunt, *Cui nunc cognomen Iulo.* Virg. 1. Æn. *Scipio, cui Africani cognomen erat.* Liv. 6. l. 4. decad. *Qui tibi nomen Inſano poſuere.* Hor. 3. Sat. 2. l.

38 Verba adimendi, arcendi, diſſidendi [a] Dativum ſibi uſitatiùs ſubjiciunt. *Inimici mei mea mihi non meipſum ademerunt.* Cic. ad Attic. 3. l. 5. Epiſt. *Et fratrem, ſi quis modus, eripe morti.* Virg. 12. Æn. *Sæpe periſcelidem ſibi raptam flentis.* Hor. 17. Epiſt. 1. l. *Tum denique ſibi avelli jubet ſpiculum.* Cic. 12. Epiſt. 5. fam. *Eximе hunc illi, eximе hunc mihi ſcrupulum.* Plin. 6. l. 1. Epiſt. 8. *Et tibi veniam recuſandi laboris, & mihi exigendi verecundiam ſuſtuliſti.* Plin. l. 1. Epiſt. 8. *Arcebis gravido pecori.* Virg. 3. Georg. *Solſtitium*

a Et in Ablativo cum Præpoſitione non raro efferuntur. reg. 54.

Adimo, aufero, eripio, eximo, demo diripio, ſurripio, detraho, tollo, exentio, extorqueo, execo, detero, curto, abrogo, arceo, defendo, quod etiamdum idiomate Gallico ſonat. *prohibeo.* Vt Hor. 3. Sat, 1. l. *Toga, qua defendere frigus quamvis craſſa queat;* pelle *diſſideo, differo, diſcrepo, diſto, diſſentio, diſcedo.*

ſtitium pecori defendite. 7. Ecl *Diſſidens plebi numero beatorum eximit virtus.* Hor. 9. Ode. 4. l. *Quantum ſimplex hilariſque nepoti Diſcrepet, & quantum diſcordet parcus avaro.* Epiſt. 2. l 2. *Certo differt Sermoni.* Sat 4. l. 1. *Paulum ſepultæ diſtat inertiæ celata virtus.* Hor. 4. l. Od. 9.

39 Dativum poſtulant Verba quædam [b] compoſita cum *Præ, ad, con, ſub, ante, poſt, ob, in, inter, ſuper* ut, *Ego meis majoribus virtute præluxi.* Cic. contra Rullum. *His præerat Vindevorix.* Cæſ. 3. bel. Gal. *Nihil mali accidiſſe Scipioni puto.* Cic. de Amic. *Quod ſatis eſt, cui contingit, nihil amplius optet.* Hor. 2. Epiſt. 1. l. *Hoc enim mihi ſufficit.* Plin. l. l. 11. Epiſt. *Ut amicitiam omnibus rebus anteponatis.* Cic. de Amic. *Poſt poſui tamen illorum mea ſeria ludo.* Virg 7. Ecl. *Ut tibi literis obſtrepere non auderem.* Cic. 4. Epiſt. 5. l. * *Invidere omnes mihi.* Ter. Eun. [c] *Ignoſcere imprudentiæ dixit.* Cæſ. 3. bel. Gal. Si [d] *interciderit tibi nunc aliquid.* Hor. 4 Sat l. 2. *Interpoſita cruribus ſuis arundine.* Val Max 8. l. 8. c. *Gloriæ ſuæ ſupervixit.* Plin. l. 2. Epiſt. 1.

b Ex his plerâque ſibi frequentius Accuſativum ſubjiciunt, *Præeo, præcedo, præcurro, præverio, præſto, præexcello, præverto, prævertor, antecedo, anteeo, anteſto, anteverto, impono, inceſſit, illudo, inſulto, invado, attendo, occumbo, ſubeo, ſufficio:* alia quamplurima caſum admittunt præpoſitionis ſuæ vel eam repetunt. Infra reg. 86. *Incumbens tereti olivæ: Incumbo ſtudiis: in hæc ſtudia incumbite: toto pectore ad laudem incumbe Acceſſit meis malis. Accede ad hunc ignem, &c.* Variant conſtructionem. *Obeo, adeo, adſpicio, admiror* atque alia nonnulla, Dativum non admittunt.

* *Invident nobis fortunam.* h. e. interprete Ciceione 3. Tuſc. *Nimis intuentur.* βασκαίνουσι. vel *limis i. e. agris oculis & tranſversa tuentibus conſpiciunt.* Ovidius Epiſt. Laodamiæ. *Troadi invideo,*

c Ἀγνοεῖν non *advertere, præterire,* ἀμβλυώττειν πρὸς τὴν ἀβελίαν.

d *Intercluſuri hoſtem commeatu, a commeatu, & hoſti commeatum. Omni Gallia Romanis interdixit.* Cæſ. 1. bel. Gal. *Fœminis uſum purpuræ interdicemus.* Liv. 34. l. ut M. *Tullio Aqua & ignis interdicuntur.* pro Domo. *Argentum quod habes condonamus te.* Ter. in Phorm. Archaicè dicitur: ut & *Habeo alia multa, quæ nunc condonabitur* in Eun. Vt ſit Helleniſmus neutrius Pluralis gaudentis Verbo Singulari. Sic *inhio, impendeo, inſto, occurſo,* Dativ. vel Accuſativ.

40 *Hei* & *Væ* Dativo apponuntur: ut, *Hei miſero mihi.* Ter. Heaut. *Væ victis.* Flor. l. 1. c. 13. *Væ tibi cauſidice.* Mart. l. 5. Epigr. 34.

e Εὖ χέσθαι τοῖς θεοῖς. Plato in Phædone Θεοῖς εὐχομαι πᾶσι καὶ πάσαις. Demoſth. 1. epiſt.

Iſta, [e] *Cui me fortuna precari voluit.* Virg. 8. Æn. *Ad precatorem abeam, credo, qui mihi Sic oret.* Ter. Phorm. *Pergin precari Peſſimo?* Plaut. Aſin.

f *Nostro generi non decet.* Plaut. Amph. *Ut vobis decet.* Ter. Adelph. *Decet principi orbis populo.* Liv. 34. *Ita Diis est placitum* g *voluptati ut mœror comes consequatur.* Plaut. Amphitr. *Cætera quæ comitantur huic vitæ.* Cic. 5. Tusc. Græciam sapiunt.

f Ηκιςα πρέπει πολιώ πῶγωνι. Idem

g Ηκολούθησαν τοῖς φεύγουσι. Polyb. 14. l. O Κρίτων εἵπετο αὐτοῦ. Plato in Phædone.

Usurpant Poëtæ Dativum pro Accusativo, cum Præpositione *Ad: It clamor* * *Cælo.* Virg. 5. Æn. *Siquis casus puerum egerit Orco.* Hor. 5. Sat. 2. l. Et Liv. 3. l. *Incidentes portis.* & 5. l. *Incidentem portis exercitum.*

Casca sunt ista: *Alienis rebus curas.* Plaut. Truc. *Stabulo regio curantes.* Macrob. 5. l. *Rebus meis curat.* Apul. Apol. * Pro *ad cælum*, ut 4. Æn. *It clamor ad alta Atria.*

Accusativus.

41 Verba Activa, Deponentia, item & Neutra Activè significantia regunt Accusativum rei aut personæ in quam transit actio: ut, *Studia adolescentiam alunt, senectutem oblectant, secundas ornant, adversis perfugium & solatium præbent.* Cic. pro Archia. *Crescentem sequitur cura pecuniam* Hor. 3. l. 16. Ode. *Ego illius sensum pulchre calleo.* Ter. Adelph. *Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum.* Hor. 2. & 4. Sat. 1. l. *Frandes palluit.* 3 l. 27. Ode. *Pauperiem crepat.* 1. l. 18, Ode. *Corydon ardebat Alexin.* Virg. 2. Ecl. *Et duræ quercus sudabunt roscida mella.* Virg. 4. Ecl. *Hunc sine me furere ante furorem* Vir. 12. Æn. *Hilarem insaniam insanire.* Sen. de vita beata. *Longam incomitata videtur Ire* h *viam* Virg. 4. Æn. *Tertiam ætatem hominum vivebat Nestor.* Cic. de Senect. *Exosus* & *perosus* Activè significantia: *Tedas exosa jugales.* Ovid. 1. Metam. *Si non populum Rom. perosi sunt.* Sueton. Tiber. c. 21.

Verbum regens interdum ἐλλείπει *Dij meliora pijs, terroremque hostibus illum.* Virg. 3. Georg. *Quid multa?* Cic. 1. l. ad Atti. 10. Epist *Egone illam, quæ illum, quæ me, quæ non?* Ter. Eun.

Reticetur & ipse Accusativus: *Servat domi.* Ter. Eun. sc. *Res, quæ sunt domi. Obijt* scil. *mortem. Ut pro Eunucho probes*, sc. *te. sidera Cælo præcipitant*, sc. *Se.* Virg. 2. Æn. *Tyrii tenuere coloni.* sc. *quam urbem.* 1. Æn.

h Hunc Accusativum ejusdem denominationis aut significationis efferunt autores aliquando in Ablativo. *Diu videor vitâ vivere* Plaut. Mil. *Morte obiit repentinâ* Sueton. August. 4. c. *Mori sua morte.* Sen. Epist. 69. *Honore honestes, laudetur laudibus.* Plaut. Accusativum etiam regit *cedo*, 1. *die vel* 61. *Cedo quemvis arbitrum.* Ter. Adelph.

Reddit

Reddes dulce loqui, reddes ridere decorum. Hor. 7. Epist. 1. l. Enallage pro *dulcem Sermonem, risum decorum. Populabundus agros.* Sisenna apud Agellium. 11. l. 5. c. *Vitabundus hostium castra.* Liv. 25. l.

At illa Plautina, *Quid tibi hanc curatio est rem?* in Amphitryone. *Quid tibi hanc aditio est? Quid tibi hanc notio est.* Truculent. *Quidve in navem inscensio?* Rudent. *Reditionis domum spe sublata.* Cæs. bel. Gal. 1. Archaïcè Verbi sui casum retinentia, exoleverunt.

42 Accusativos Adjectivorum in Neutro genere utriusque numeri absolutè ponunt * Poëtæ pro Adverbiis. *Torvumque repente Clamat.* Virg 7. Æn. *Horrendum stridens.* 6. Æn. *Immane Spirans.* 7 Æn. *Turbidum lætatur.* Hor. 2. l. 19. Ode. *Perfidum ridens.* 3. l. 27. Ode. *Lucidum fulgentes oculos.* 2. l. 12. Ode. *Transversa tuentibus hircis.* Virg. 3: Ecl. *Acerba sonans* 3. Georg. *Crebra fremit.* ibid. de victore equo. *Multa gemens.* 1. Æneid, *Nec sera comantem Narcissum.* 4. Georg.

* Nimirum Græcissantes. Πῶς ἂν ἄριστα καὶ δικαιότατα βιώσαιμεν. Laert. in Thalete. Πιθήκειον βλέπει. Greg. Σμερδαλέον δ' ἐβόησε Hom. Odyss. 2. Quin & Historici, Sed rarius. *Tiberius torvus, aut falsum renidens vultu.* Tacit. 4 Annal.

43 Verba [i] rogandi & docendi, *celo* item, & alia [k] quædam geminum regunt Accusativum, unum personæ, rei [l] alterum: ut, *Pusionem quendam Socrates interrogat quædam Geometrica.* Cic. 1. Tusc. *Nec potentem amicum largiora flagito.* Hor. l. 2, Ode. 18. *Ille mihi de te multa rogatus abit.* Ovid. 1. Epist. *Quid nunc te, asine, literas doceam.* Cic. in Pison. *Motus doceri gaudet Ionicos Matura virgo.* Hor. 3. l. 6. Ode. *Docte * Sermones utriusque linguæ* 3. l. Ode. 8. *Nec tantum segetes, alimentaque debita dives Poscebatur humus.* Ovid. 1. Met. *Ea ne me celet, assueseci filium.* Ter. Adelph. *Nec te id consulo.* Cic. ad Attic. 7, l. 18. Epist.

i *Rogo, posco, flagito, postulo, obsecro, oro, hortor, percontor, doceo, edoceo, erudio,* apud Poëtas: *Ea quæ te leges præceptaque fortia belli Erudiit genitrix.* Statius. 10 Thebaid. *Consulo.*

Rogor, docëor, poscor, monéor, etiam Passiva retinent Accusativum rei.

k *Voco, appello, facio, præsto, do, addo,* &c. Sed per Epexegesin: Quos *Honoris causa asinos appellamus. Facio te, apud illum, Deum.* Ter. Adel. *Servum haud illiberalem præbes te.* Ibid. *Dare filiam uxorem.* Andr. *Addit se sociam.* Virg. 6. Ecl. Pacem te poscimus omnes. 11. Æneid.

l Ut plurimum *hoc, illud, istud, quod, id, quid, nihil, unum, multa*; ut, *Sed eos hoc moneo.* Cic. in Cat. Et in aliis Verbis. *Nec te id consulo.* Cic. 7. ad Attic. 18. Epist. *Si remittent quid piam Philumenam dolores.* Ter. Hecyra. Sic, *Consulam hanc rem amicos.* Plaut Menæch. * *Mulier literis Græcis & Latinis docta.* Salust. in Catil.

Ex his quædam mutant alterum Accusativum in Ablativum cum Præpositione. *Veniamque oremus ab ipso.* Virg. 11. Æn. *Senatum edocet de itinere hostium.* Salust. Catil. *De armis, de ferro, de insidiis te celare voluit.* Cic. pro Deiot. *Te maximis de rebus a fratre esse celatum.* 2. epist. 5. l.

44 Mensura [m] rei, & Spacium seu distantia loci in Accusativo efferuntur: interdum & in Ablativo, [n] ut, *Umbilicus, quem gnomonem vocant, septem pedes longus umbram non amplius quatuor pedes longam reddit.* Plin. l. 6. c. 34. *Negat se a te pedem discessisse.* Cic. pro Deiot. *Quatuor hinc rapimur viginti & millia rhedis.* Hor. 5. Sat. l. 1. *Fossam sex cubitis altam, duodecim latam cum duxisset.* Liv. bel. Mac. 7. *Proximus huic, longo sed proximus intervallo.* Virg. 5. Æn. *Duobus summis proximus accedebat, sed longo intervallo tamen proximus.* Cic. in Bruto. *Nec longis inter se passibus absunt.* Virg. 11. Æn.

m Post Adjectiva dimensionis, *Longus, latus, altus, crassus.*

n Quandoque & Genitivo. *Areas latas pedum denûm longas quinquagenûm facito.* Columel. 2. l, 11, c. *In castra, quæ erant bidui.* Cæs. in his Ellipsis est, ibi, *Secundum latitudinem, ac longitudinem* hic, *iter* vel *viam, itinere* vel *via*: ut, *Qui cum abessent aliquot dierum viam.* Cic. pro Planc. *Bidui iter progressus* Cæs. 2. bel. Civil. *Bidui via aberant,* Cæs. bel. Gal. 6. Compendio. sc. Græco: Ἀπέχουσαν πλειόνων ἡμερῶν. Aristot. θαυμασίων ἀκουσμάτων. Πορθμῷ διειργόμενος σταδίων ἑξήκοντα Strab. 9. l. integrè eodem libro. Ἐβδομήκοντά που σταδίων οὖσα τὸ μῆχος. Videtur intelligi κατ. ut Latinis. *ad.* quod plenè apposuit Varro. 3. l. R. R. c. 5. *Ad duos pedes altum a stagno, latum ad quinque.*

Propior montem Salust. in Jug. *Quod tamen vitium propius virtutem erat.* in Catilina. *Propior hostem.* Hirt. 8. l. de bel. Gal. *Quam proxime Italiam esse.* Cic. ad Attic. 3. l. 14. epist. *Proximus finem Megalopolitarum.* Liv. 35. Nituntur constructione præpositionis *prope.* De qua, & reliquis Præpositionibus infra seorsim. De Accusativo *partis* subaudita Præpositione *Secundum,* mox. reg. 48.

O Exclamantis Accusativum regit: O hominem impurum! Ter. Adelph. sic, *Hem Davum tibi.* Ter. Andr.

Ἐλλείπει quandoque Interjectio, *Facinus indignum.* 2. ad Attic. 13. Ep.

Vocativus.

45 O Vocantis vel appellantis Vocativo gaudet.

O

O *Dave*. Ter.Andr. *O formoſe puer*. Virg.Ecl.2.Sic *Hem Pamphile*. Ter. Andr. *Heus Syre*. Idem in Heaut. *Prob Sancte Jupiter*. Cic.2.Phil. *Obe libelle*. Martial.4.l.91.Epigr.

Macte virtute eſto.Hor.l.1.Sat.3. *Quibus Hector ab oriu Expectate venis*.Virg. 2.Æn. *Stemmate quod Thuſco ramum milleſime ducis, Cenſoremve tuum vel quod trabeate ſalutas*.Per. 3. Sat.

In iſtis Enallagen eſſe volunt. Vocativi pro Nominativo. Neque tamen omnino Vocativi naturam exuerunt.

Ablativus.

46 Inſtrumentum, cauſa & * modus in Ablativo efferuntur. ut, *Melior remis*. Virg. 5. Æn. *Ille pedum melior motu*. Ibid. *Naturam expellas furcâ licet, uſque recurret*. Hor. 10.Epiſt.1.l. *Pallida morte futurâ*. Virg.4.Æn. *Deteriores omnes ſumus licentiâ*. Ter. Heaut. *Superbus pecunia*. Hor.4 Epod. *Lætus ſorte tua vives* 10.Epiſt.1.l. *Gaude ſorte tua*. Hor. 4. Epod. *Hac ſeveritate aurium lætor*. Plin.3.l.18. Epiſt. *Ita ardeo iracundia*. Ter. Adel. *Lachrymæ tadent gaudio*. Ibid. *Oderunt peccare boni virtutis amore*. Hor. 17.Epiſt.1.l. *Et animo & naturâ pater*. Ter. Adelph. *Naturâ tu illi pater es, conſiliis ego*. Ter.Adelph. *Simplex munditiis*. Hor. 1.l,5.Ode. *Lepore & humanitate omnibus præſtitit Socrates*.Cic. 2.l.de Oratore. *Famâ nobiles potenteſque bello*.Cæſ. 7.bel.Gal. *Ut qui frangi virtute non poterat, comminueretur morâ*. Florus.l.2.c.6. *Quum virtute omnibus præſtarent*. Cæſ.1.bel.Gal. *Cum omnes gloria anteiret*. Jugurth.Catilinæ. *Quantâ me curâ & ſollicitudine afficit gnatus* Ter.Phorm. *Rhemos cohortatus, liberaliterque oratione proſecutus*. Cæſ. 2. bel.Gal. *Quum° faciam vitula pro fruge bus*.Virg. 3.Eclog.

* Ad *modum* referri poteſt *adjunctum*: ad *cauſam materia*: ſed intellectâ præpoſitione. Ablativo cauſæ & modi additur aliquando præpoſitio. *Nec loqui præ amore potuit*. Cic.pro Planc. *Præ amore, præ gaudio*. Ter. *Semper magno cum metu dicere incipio*. Cic. 1.de Oratore. *Per ſcelus*. Idem. *Propter amorem*. Ter. Andr. Huc.n. ſpectant, *gaudeo, lator, afficio, proſequor*. o ſc. *Rem divinam* Οἱ παλαιοὶ τὸ θύειν δεῖν ὠνόμαζον. Athenæ.l. 14. Vt & ἔρδειν, ῥέζειν, ποιεῖν, *operari, Sacrificare*. *Seu poſcat agnâ ſive malit hædo*. Hor, Ode. l. 1.

Πλεονάζει quandoque Ablativus inſtrumenti. *Hu oculis vidi. Sic ore locuta eſt*. Virg. 1. Æn. Emphatice.

47 Pars affecta, genus, patria Subjiciuntur Nominibus Adjectivis, Verbis, Neutris & Paſſivis in Ablativo:

Ablativo: ut, *c Antonius pedibus æger.* Saluſt. Catil. *Pendemus animis, cruciamur, angimur.* Cic. 1. Tuſc. *Crine ruber, niger ore, brevis pede, lamine læſus.* Martial. 12. l. 54. Epigr. *Genere inſignes.* Cic. pet conſ. p *Unde domo?* Virg. 8. Æn Et Horat 7. Epiſt. l. 1. Pars interdum & q in Genitivo. *O te Bollane cerebri Felicem.* Hor. Sat 9. l. 1. *Exanimatus pendet animi.* Cic. 4. Tuſc. *Integer mentis.* Hor. 3. Sat. 2. l. *Diſcrucior animi.* Plaut, Aul. *Deſipiebam mentis.* Pla. Epidic. Et Activè, *Tum Antipho me excruciat animi.* Ter. Phor. *Animi pendeo.* Cælius Ciceroni. l. 8. Epiſt. 5.

p *Quæ vobis patria?* Sic Plaut. Pœn. *Domo Carthaginienſis.* Sueton. Vitellius. *Domo Nuceriâ.* 2. c. Solinus. 30. c. *Eliſa domo Phœnix.* Niſi *unde* ponatur pro *è qua.*

q Atque hoc propter affinitatem cum Ablativo: *Fœlix animi & animo.* Hinc illa *Animi* *animus, integer,*

r Accuſativum frequentius uſurpant Pöëtæ. *Omnia Mercurio ſimilis, vocemque colorem que.* Virg. 5. Æn. *Creſſa genus Pholoe.* Vir. 5. Æn. *Cætera Grajus.* 2. Æn. *Tremit oſſa* Hor. 7 Sat. 2. l. *Qui Curios ſimulant, & f Bacchanalia vivunt.* Juven. 2. Sat.

anxius, præceps, arrectus, abjectior, incertus, ſuſpenſus, maturus, validus, miſer, amens, fidens, ſaucius, &c. trunca pedum. ut, καπεάγα τὸ κεφὶς ὡσὸ τὸ ἀχαρίς Lucian. Timon. *Trepidus mentu, timidus mentu, fervidus ingenii, rectus judicij, feſſi rerum, trepidæ rerum, æger corporis. Lapſus animi, invictus animi.*

r Ἐλλείπει *per, quoad, ſecundum,* ut Græcis *κατὰ.* Φοξὸς κεφαλήν. Il. β. χωλὸς ἕτερον πόδα. ibid, τ' ἄλλα μανέεσθ. Eurip. Oreſt. Θέρμετο δὲ κεφαλὴ ὑπὸ Ηρω. Muſæus. Κειρώμεθ τὸ ἦπαρ. Lucian. Menip. Aut exprimere voluerunt Aoriſtos Græcorum. Δαμάσσα φρένας. Pindar. Olymp. α. f i. e. *Secundum Bacchanalia, vel Bacchanalium ritu.*

Neque tantum poſt verba mercandi, *Emo, vendo, veneo, conſtitit, ſtetit, conduco, loco eſt* pro *valet æſtimo* pro *taxo,* aut *cenſeo, redimo, addico, liceo, liceor, licitor,* &c. Sed & alia, etiam Adjectiva, *Venalis, carus, vilis.*

48 Precium rei in Ablativo ponitur: ut, *Vendidit hic auro patriam.* Vig 6. Æn. *Multo ſanguine ac vulneribus ea Pœnis victoria ſtetit.* Liv. 3. Punic. *Nocet empta dolore voluptas:* Hor. 2. Epiſt. 1. l *Cum eſſet frumentum ſeſtertiis binis aut ternis.* Cic. 5. in Ver. *Vina Syra reparata merce.* Ode. 31. 1 l. *Habitat decem millibus.* Cic. qro Cælio. *Nec pueri credunt, niſi qui nondum ære lavantur.* Juven, 3. Sat. *Non gemmis neque purpura venale nec auro.* Hor. 2. l. 16. Ode. *Quod non opus eſt, aſſe carum eſt.* Senec. 94. Epiſt. Sententia Catoniana *Leges fixit precio atque refixit.* Virg. 6. Æn.

Valet interdum admittit Accuſativum, *Denos æris valebant.* Var. 4. de LL.

Multo

Muto ſubit hanc ſtructuram. *Valet ima ſummis mutare.* Hor 1.l.34.Ode. Et *Verto, Vertere funeribus triumphos.* ibidem.

Vili paulo, magno, parvo, plurimo, duplo, quandoque, Sine Subſtantivis ponuntur.

Excipiuntur hi Genitivi [t] ſine Subſtantivis poſiti *Tanti, quanti, tantidem, quanticunq;, pluris, minoris. Ego, inquit Demoſthenes, non tanti emo pœnitere.* Agell.l.1.c.8. *Vendo non pluris, quàm cæteri, fortaſſe etiam minoris* Cic. 2.l.Offic. *Magis illa juvant, quæ pluris emuntur.* Juven. 11. Sat.

t Namque ſi addantur Subſtantiva, in Ablativo efferuntur. *Tanta mercede decuit, quantâ hactenus nemo.* Agell.

τοσύτῳ πολείτᾳ ἀπάθεια, τοσύτῳ ἀταραξία. Epictetus. 17.c. Enchirid.

Quandoque tamen in Genitivo ponuntur adjecta ipſa voce *precij,* Plaut. Caſin. & Trinum. *Vir minimi precij.* Ter.Andr. *Videtur eſſe quantivis pretij,* Sed hoc eſt æſtimationis, non pretij dati.

49 Quæ copiam ſignificant aut inopiam, Ablativo gaudent, vel Genitivo rei, quâ quid abundat, egetve: ut, *Crura thymo plenæ.* Virg. 4. Georg. *Res eſt plena timoris amor.* Ovid.1.Epiſt. *Nuda præſidio, referta copiis.* Cic.7.l.ad Attic. *Spei metuſque liber.* Sen, Hippol.

Ablativo aut Genitivo, *Plenus, dives, locuples, ſatur, tentus, diſtentus, fœcundus, vacuus, inanis inops, orbus, nudus, liber.*

Liber terrore animus. Cic. 4. de finibus. *Ab omni perturbatione liber.* 2.de Offic. *Felix ac libera legum Roma fores.* Lucan.6. l.i e. *quoad leges. Proſperam frugum.* Hor. 4. l. 6. Ode. *Sceleris purus.* Hor.l.1.Ode 22. *Frugum pabulique lætus ager.* Saluſt. Jugurth. *Vobis immunibus hujus eſſe mali dabitur.* Ovid.8. Metam. *Caprificus omnibus immunis eſt, quæ ante diximus.* Plin.hiſt. 3.l.c. 24. *Non ſit a veſtris malis Immune cælum.* Sen. Thyeſt. *Macti virtute eſtote.* Liv.l.7. *Macte animi, morumque tuorum.* Martial. 12.l. Epigr.6. *Te macto infortunio.* Plaut. Amphit. *Nunquam*

Genitivo uſitatius, *Benignus, fertilis, liberalis, proſper, lætus, largus, prodigus, profuſus, ſterilis, pauper, indigus, egenus, immunis, expers, purus,*

Ablativo potius, *Onuſtus, gravis, gravidus, mactus, refertus, diſſertus, fœtus, caſſus, viduus, adde extorris* & *exul.* quæ duo reperiuntur & cum Genitivo ſed apud poëtas, idque rariſſimè. Ex iis, *liber, vacuus, immunis, purus, nudus, inops orbus, extorris,* admittunt Præpoſitionem *a* vel *ab.* Ablativo potius adhærent *Abundo, mano affluo, luxurio, augeo, macto, onero, ſatio, cumulo, opulento, premo, beo, communeo, levo, exonero, nudo, ſpolio, orbo, viduo, exhaurio, privo, expedio, fruſtror, fraudo, paupero, emungo, vaco.* Ablatiuo aut Genitivo *Impleo, compleo, egeo, indigeo, careo, ſaturo, ſcateo, potior.* & Archaicè Accuſativum. Sic, *Pausa munimenta egebat.* Saluſt Jugurth. Genitivo, *Abunde, affatim, ſatis, parum, quoad*

eſſes

eſſes paſſus me, quo tu abundas, egere conſilio. Cic. 3. ad Attic. 15. Epiſt. *Eget æris.* Hor. 1. l. 6. Epiſt. *Cælo muſa beat.* 4. l. 8. Ode. *Implevitque mero pateram.* Virg. 1. Æn. *Implentur veteris Bacchi, pinguiſque ferinæ.* ibid. *Te verò, quibus mendaciis homines leviſſimi onerarunt.* Cic. 10. Epiſt. 3. l. *Optatâ potiuntur Troes arena.* Virg. 1. Æn. *Quæ rerum potitæ ſunt.* Cic. Epiſt. 17. 1. l. 5. *Nec eam multis claris viris orbatam, privare etiam aſpectu tuo.* Epiſt. 9. l. 4. *Leva me igitur hoc onere.* Epiſt. 12. 3. l. *Tibi divitiarum affatim eſt.* Plaut. *Terrorum & fraudis abunde eſt.* Virg. 7. Æn. *Salus enim ſatis eſt, Sannionum parum.* Cic. l. 9. Epiſt. 16.. *Quoad ejus fieri poſſet.* Cic. Epiſt. 8. l. 5. *Quibus cum fortunâ tuâ opus non ſit, ingenio opus eſt.* Sen. conſ. ad Polyb. *Quid multis?* Ter. Scil. *opus eſt. Nunc viribus uſus.* Virg. 8. Æn.

Ablativo *Opus & Uſus.* Οὐκ ἔργον ἐσ' ὅδ' ἦν σοφῶν. Ariſt. Plut. & mox, οὐ χὰρ δόλε νῦν ἔργον. & in S. S. pagina Ἐνὸς δέ ἐσι χρεία. Luc. 10c. Genitivum hunc ſuo caſu efferunt Latini; ut & alia prope omnia. Venuſtè utemur Participio Præteriti, *conſulto, maturato, invento, facto, exquiſito, cauto, parato, tranſcurſo opus eſt.* Etiam addito ſubſtantivo: *Opus eſt convento homine* Plaut. Curcul Quandoque Supino Paſſivo: *Quod eſt maxime opus jactu.* Ter. Adelph. Loco. ſc. Infinitivi Brutum Opus eſſe reperiri. Cic. 2. l. ad Atic. 24. epiſt. Καὶ σ' ὅδ' ἦν εἶσω τῆς δὲ παπ/αίνειν πύλης Ετ' ἔργον ἐσίν. Sophocl. in Ajace. & ibid. Αλλ' ὅδ' ἦν ἔργον ταῦτα θελωεῖδαι μάτω. An utique Ellipſis eſt Verbi *egeo*, quod expreſſit Cicero. lib. de Amicitia. *Magnum opus eſt egétque exercitatione non parvâ.* Genitivum appoſuit, Epiſt. 8. l. 10. *Magni laboris & impenſæ opus fuit, ut quæ Reip. boniſque omnibus polliceremur, exitu præſtaremus.* Idem. 1. Epiſt. 2. l. *Dux nobis & autor opus eſt.* Plautus Accuſativo jungit; *Adeam rem uſu eſt hominem aſtutum.* Pſeudol. Quid mirum? cum ſit Verbale ab *utor*, quod etiam ita uſurpat idem Plautus. ut in reg. ſequ.

50 *Utor, fruor, fungor, veſcor, victito, vivo* pro victito, *nitor, naſcor, creor, ſatus, ortus, editus, ſto, conſto.* Ablativo gaudent. *Sciſti uti foro.* Ter. Phor. *Cum victoriâ uti poſſet, frui maluit.* Flor. 2. l. 6. c. *fungar vice cotis.* Hor. Epiſt. ad Piſones. *Veſcitur aurâ Ætheria.* Virg. 3. Æn. *Tanquam ſi lolio victitet.* Plaut. Mil. *Vivitur exiguo melius.* Claud. 1. in Rufum. *Fiducia Virtutis nobis nitendum eſt.* Cic. 1. Tuſc. *Virtute decet non ſanguine niti.* Claudi. 4. conſ. Honorii. *Gens duro robore* **nata* Vir. 8. Æn. *Sate ſanguine Divum.* 6. Æn. *Non naſci matre pudenda.* Hor. Tibul. 2. l. 5. Eleg. & Plinius familiariter. *Subauditur Præpoſitio. *Ex me hic non natus eſt, ſed ex fratre.* Ter. Adelph. *Ab his majoribus orti.* Hor. 5. Sat. 1. l. *Vivitur ex rapto.* Ovid. 1. Metam. *De lucro vivere.* Cic. 17. epiſt. l. 9, vide reg. 87. 4. l. 2.

Archaicè Accuſativo. *Catera quæ volumus uti.* Plaut. Aſin. *Oneram abutitur.* Ter. prolog. Andr. *Functus eſt officium.* in Phorm, *Ut ſinat ſeſe hanc frui.* Plaut. Aſin. *Lauros Veſcar.*

2.l,4.Ode. *Fortes creantur fortibus.* Hor.4.l.4.Ode. *Cenſoris opinione ſtandum putavit.* Cic. pro. Cluentio. *Tota conſtat experimentis medicina.* Quintil.l.2. c.18.

51 *Dignus, indignus, dignor, præditus, captus, contentus, fretus,* auferendi caſum adjectum volunt. Ut, *Te quoque dignum Finge Deo.* Virg.8.Æn. *Indignum ſapientis gravitate.* Cic.1. de Nat. Deorum. *Non equidem tali me dignor honore.* Virg.1 Æn. *Summa ſpe & animi & ingenii præditum.* Cic. 2. Philip. *Contentus modicis meoque lætus.* Mart.4.l.77. Epigr. *Fretus juventa.* Virg.5. Æn.

Dignus & *indignus* admittunt Genitivum, ſed rarius. *Cogitationem dignißimam tuæ virtutis* Balbus Ciceroni. 8.l.ad Attic. *Succeßionis imperij dignum.* Sueton. Otho.4. c. *Magnorum haud unquam indignus avorum.* Virg.12. Æn. Idque ſtructuâ Græcâ Ἄξιον σπουδῆς. Ariſt.poetic. 19. c. et Demoſth. de Corona. *Plus quingentos colaphos infregit mihi,* Ter, Adel. ἐλλείπει *quam.*

52 Comparativa regunt Ablativum nominis, cui fit comparatio, & quod exponitur per *quam*: Ut, *Quanquam ſidere pulchrior ille eſt, tu levior cortice, & improbo iracundior Adria.* Hor.3.l. 9. Ode. *Cæli juſta plus parte relinquit.* Virg.1.Georg. *Largius æquo.* Hor.2.Epiſt.2.l. Sic *ſpe, opinione dicto citius, opinione celerius. Quam Juno fertur terris * magis omnibus unam Coluiſſe.* Virg.1. Æn. *Alium alio melius loqui credant* Quintilian.3.l.3.c.

Naves onerarias, quarum minor nulla erat duûm millium amphorarum. Scil. numero aut *menſura.* Cic.ad Lent. * Vnde *Malo* apud recentiores habet Ablativum. *Triſtior* pro *triſtis.* Virg.1.Æn. Subintellige *Solito, æquo, juſſo.* Inter duo Comparativa hiſtorici interſerunt *quam, Triumphus gratior quàm clarior.* Liv.5.l.

Comparativis ſubjicitur Ablativus, qui menſuram exceſſus ſignificat: Ut, *Turres denis pedibus, quàm murus altiores ſunt.* Curtius, 5.l. *Forte minus locuples uno quadrante perivet.* Hor.3.Sat.2.l. *Seſquipede eſt quam* tu *longior.* Plaut. Trinum.

Etiam Verbis, quæ vim Comparationis habent. *Incredibile eſt quanto herum antecedo ſapientia.* Ter.Phorm.

Comparativa adeo & Superlativa admittunt *Eo, quo, hoc paulo, nimio, tanto, quanto, multo, ætate, natu.* Ut, *Quo quiſque ingenio minus valet, hoc ſe magis attollere & dilatare conatur.* Quintil.2.l. 3.c *Tanto peſſimus omnium poeta, Quanto tu optimus omnium patronus.* Catullus de ſe ad Ciceronem. Epigr. 50. *Minimus natu horum omnium Timæus.* Cic. 2.de Oratore.

53 Ab-

53 Ablativus abſolute ſumitur, adjecto Participio, vel etiam intellecto: ut, *Qui*, a *Superbo regnante*, * *in Italiam venit* Cic. 1. Tuſc. c *Nondum libera civitate* ſupple, *exiſtente*. pro Milone. b *Te faciente* Senec. b *Arcadia judice*. Virg. 4. Ecl. In his vero, c *Comperto, quam regionem hoſtes petiſſent*. Liv. l. 1. bel. Maced. a *Audito caſtellum Luppiæ flumini appoſitum obſideri*. Tacit. 2. Annal. l. Oratio ſupplet locum Subſtantivi, adeoque Participium in Neutro genere ponitur. Atque hoc in Participiis ſolis Præteriti temporis.

* Participij Præſentis ablativum in e exeuntem uſurpari volunt. Videtur mihi Ablativus hic *abſolutus* vel *conſequentiæ*, ut vocant, in quibuſdam eſſe Ablativus temporis quando quid factum ſit, adeoque reſolvi s a Dum, cùm, quando Superbus regnabat. a Ubi, vel poſtquam auditum eſt. Vel cauſæ aut modi; ut. c Quoniam, quando, vel quia compertum eſt. Quamvis nondum libera eſſet civitas. denique agentis; b ſi tu ipſe facias. Si ipſa Arcadia judicet. Hinc & ſubaudiri quidam volunt Præpoſitiones, quæ quandoque adduntur: *Rebus in adverſis, Sub te teſte, duce, judice. Cum Dijs juvantibus. A te præſente,*

54 Verba y accipiendi, mercandi, auferendi, amovendi, diſtandi & diſſidendi adſciſcunt z Ablativum cum Præpoſitione, *a, ab, e*, vel *ex*. *Si quis quid de Rep. a finitimis rumore aut fama acceperit*. Cæſ. 6. bel. Gal. *Ex prioribus tuis literis intellexi*. Cic. 5. Epiſt. 9. l. *E prædonibus ſe audiſſe*. Ter. Eun. *Mercare tales ab eo*. Martial. 1. l. 67. Epigr. *Non facile ab oppidis vim hoſtium prohibere*. Cæſ. 1. bel. Gal. *Dum teneras defendo a frigore myrtos*. Vir. 7. Ecl. *Millia quinquies diſtat ab urbe decem*. Ovid. Triſt. l. 4. El. 10.

y *Accipio, audio, intelligo, cognoſco, diſco, conjicio; Emo, mercor, conduco, ſumo, aufero, eripio, Moveo, arceo, pello, defendo, propulſo, prohibeo, caveo, furor; Diſto, diſſideo, diſſentio, diſcrepo, diſcordo, diſcerno, diſtinguo.*

z Ex his nonnulla vertunt Ablativum in Dativum, uti dictum, 38. regulâ.

55 *Mereor* cum Adverbiis *bene, malè, melius, pejus, optimè, peſſimè*. Ablativo adhærèt cum Præpoſitione *de*. *Cur de improbis bene mereretur*. Cic. 1. de Natura Deorum. De *ingenio ſuo peſſimè meriti*. Quintil. 10. l. 3. c. *Viri ita de me meriti*. Cic. 10. Epiſt. 3. l.

Varia Conſtructio.

56 Quædam Verba pro diverſa ſignificatione varie

ne conſtruuntur. * *Auſculto tibi, & a te b Conſulo tibi, c te, in te.* d *Boni conſulo.* e *Laboro febri, inſamia, pedibus, ex pedibus,* f *de ſalute publica; & abſolute laboro. Impono operi finem. Aris imponit honorem,* g *impoſuit mihi. Homo* h *homini quid præſtat. Præſta te eum, qui,* &c. i *Caveo tibi,* k *cavere periculum. Vt a caſſio caveret. Quod nihil de iis Auguſtus* l *caviſſet.* m *Metuo, timeo, formido tibi* vel *de te, metui a Chryſide. Te, ſuis matres metuunt juvencis. Timeo Danaos & dona ferentes. Vnum ſtudetis omnes, unum ſentitis.* n *In id ſolum ſtudent. Abdicatus medicinæ* o *ſtuduit,* p *Catilinæ ſtuduit.* q *Conducit hoc tuæ laudi, ad ventris victum; in rem tuam,* r *conducit equum. Convenit illa* tibi, Sævis inter ſe convenit urſis, & hæc fratri mecum non conveniunt, quanquam de hoc parum inter autores convenit; priuſquam legatos* ſ *conveniret. Queis ante ora patrum* t *contigit oppetere: ſunemq; manu* u *contingere gaudent. Æmulor* x *tibi,* & y *te.* z *Deficiunt mihi* vel *me vires, tempus citius quam oratio* a *deficiet,* b *A Cæſare defecit.* Differt ab illo; differunt inter ſe; differt vadimonium, diem & *Proſpiciam mihi; proſpice futura. Doc tibi literas,* & d *ad te.*

* *Obedio.* a *audio* b *Conſilium do,* vel *proſpicio.* c *Conſilium a te peto.* d Sic, *æqui bonique facio.* i.e. *in bonam accipio partem.* e *ægroto,* ut, *Quo me putes ægrotare animi vitio.* f *anxius ſum.* g *Verba mihi dedit.* i.e. *me decepit.* h In eadem ſignificatione; *Præſtat ingenio alius alium,* & *Navus operarius præſtat ignavo & ceſſatore.* i *provideo.* k *declinare.* l *Ad cautionem ſtatuiſſet.* m *Sollicitus ſum de te.* n *Ne quid mihi detrimenti accidat.* o *Operam dedit,* p *Catilinæ partibus favit.* q *Vtile eſt.* r *precio ad tempus uſuram ſumo equi,* * *Hinc Vivere naturæ convenienter.* Hor. 10. Epiſt. 1. l. ſ *Obvios haberet.* t *accidit.* u *tangere.* x *Invideo.* y *Imitor.* z *deſunt.* a *deſtituet,* b *deſcivit.* c *quas ad alium feras.* d *quas ipſe legas.*

57 Quædam Verba eandem retinentia ſignificationem, diverſam tamen ſortiuntur ſtructuram. *Donat militi phaleras,* vel, *militem phaleris. Plurima ſalute impertit Parmenonem. huic rei aliquid temporis impertias. Mitto tibi* & *ad te. Moderari affectui* & *affectum. Latet ſenſui* & *ſenſum. Occumbere morti* & *mortem. Medicor morbo* & *morbum. Olent argentum manus;* &, *olet nardo, ſulphure Vinum redolentibus, redolentq; thymo. At tu dictis Albane maneres. At te pœna manet. Præſtolare ſpei, quem præſtolare, Parmeno? Retulit ille mihi,* & *retulit ad Senatum. Qui huic obtrectant legi, eas obtrectare vires quas ipſe foveris. Mihi ſubeunt faſtidia. Quoties pugnantis imago me ſubit. Inſtravit equo penulam,*

vel,

vel, *equum penulâ. Aspergo civi labem*, vel *civem labe. Induo fratri vestem*; & *induo fratrem veste. Pluit lapis, pluit lapides* & *lapidibus.*

Passivorum Constructio.

58 Passivis [a] Subjicitur [b] Ablativus agentis cum præpositione, *a, ab*, vel *abs*, & [c] interdum Dativus. ut *Laudatur ab his, culpatur ab illis.* Hor. 2. Sat. 1. l. *Cum ab hostibus constanter, & non timidè pugnaretur.* Cæs. 3. bel Gal. *Honesta bonis viris non occulta quæruntur.* Cic. 3. Offic. *Nec cernitur ulli.* Virg. 1. Æn.

a Neutro passivis item & Neutris passivè significantibus, *fio, veneo*, &c. ut, *Ab hoste venire.* Fabius. 12. l. e. i. *Mundus a se patitur.* Cic. de Univers. *Anima calescit ab ipso spiritu.* 3. l. de Nat. Deorum. *A venti qui fuit, unda tumet.* Ovid. 2. Fastor. b Qui in Activo est Nominativus. c Sed Poetis usitatior Dativus. *Videor* pro δοκῶ. *I. seemi*, semper habet Dativum. *Mihi videor.* Cic. 2. de Oratore. *Mihi sic videtur.* Ter. Adelph.

59 Participia verò Passiva frequentius Dativo gaudent. *Omnia tibi ut nota sint faciam.* Cic. 19. Epist. 9. l. *Omnia quæ postea vidimus, uni accepta feremus Antonio.* 2. Philipp. *Frater est expectandus mihi.* Ter. Phor. *Aliquid mihi scribendum putavi.* Cic. 5. Epist. l. 5. [d] *Hic vobis vincendum, aut moriendum, milites, est.* Epist. 22. Liv. 1. bel. Punic.. *Tuo tibi judicio est utendum.* Cic. 2. Tusc.

d Huc enim referenda, quæ de Gerundio in *dum Ubi significatur necessitas* perperam tradunt. Cum merus fit Hellenismus. Εστι τοίνυν ὑμῖν σκεπτέον. Demosth. contra Androtionem, intelligitur χρῆμα, πρᾶγμα vel τί τὶ Φροντιστέον ὑμῖν. Plut. Pædag. constatque Dativus eadem, qua ipsa Participia, constructione Græca. τὰ πεπραγμένα ἐμαυτῷ. Demosth. de Corona. Πελείωνι δαμείς Ili. χ. Πατρὶ ἐστυγημένον. Lycophron. aut etiam Impersonaliter ponitur; ut in *Itum est.* Ponitur & non rarò absolute, omisso Dativo; *Orandum est.* Juvenal. 10. sat. *Utendum est ætate.* Ovid. 3, de Arte.

Infinitivus.

60 Infinitivus pendet a Nominibus aut [e] Verbis

e Affectuum, item affirmandi & negandi; nec non *solet, cæpit, incipit, desinit, potest est* pro *licet.* ἔξεστι, debet, &c. Plerunque autem ex *quod* vel *ut* intercedente, verbũ subsequens in infinitum vertitur. *quod* causalis aut rei gestæ. *Gaudeo quod tu advenisti salvus, Gaudeo te advenire salvum.* Ter. Eun.

Et jam tempus equum fumantia solvere colla. Virg. 2. Georg. *Audax omnia perpeti.* Hor. 3. Ode. 1. l. *Qui mentiri solet, pejerare consueuit.* Cic. pro Rosc. Com. *Est quoddam prodire tenus, si non datur ultra.* Hor. 1. Epist. 1. l. *Sentio orationem meam illorum cantu quasi colorari.* Cic. 2. l. de Oratore.

61 *Decet, juvat oportet, delectat,* Infinitivum regunt, Accusativo sæpe præeunte; *Quo me decet usque teneri.* Virg. 5. Æn. *Me juvat in primâ coluisse Helicona juventâ.* Propert. 3. l. 5. El. *Pastorem, Tytyre pingues pascere oportet oves* Virg. 6. Ecl.

62 Ellipsis est modò Verbi regentis. *Hæccine fieri flagitia?* sc. *decet, par est. Criminibus terrere novis hinc spargere voces. In vulgum ambiguas, & quærere conscius arma?* Virg. 2. Æn. sc. *Cœpit.* Modo ipsius Infinitivi. *fidibus scire.* Ter. Eun. sc *canere. Athenas cogito. Rhodum volo.* Sc. *proficisci.*

Ponuntur interdum, sed apud poëtas maximè, Infinitivi pro Supinis & Gerundiis sive Gerundivis. *Non nos aut ferro Libycos populare penates Venimus.* Virg. 1. Æn. *Magnam dat ferre talentum.* 5. Æn. *Dederatque comam diffundere ventis.* Æn. 1. Interdum & historicos. *Consilium cepit omnem a se equitatum dimittere.* Cæs.

63 Infinitivis Verborum [f] Substantivorum, Passivorum quorundam, & Neutrorum gestus, subjicitur Nominativus: nisi præcedat Accusativus aut [g] Dativus, tum enim utrinque eosdem casus habent: ut *Cato esse quàm videri bonus malebat.* Salust. Catil. *Cato se esse quam videri bonum malebat.* * *Licuit ocioso esse Themistocli.* Cic. 1. Tusc. *Quotibi, Tulli, sumere depositum clavum fierique tribuno.* Hor. 5. Sat. 1. l. *Natura beatis Omnibus esse dedit.* Claudian. 1. l. in Rufin. *Nobis necesse est fortibus viris esse.* Liv. l. 21. *Da justo, sanctoque videri* Hor. Epist. 16. l. 1.

Ut post verba præcipiendi aut orandi & rei futuræ. *Iussit ut pecunia mergeretur; jussit pecuniam mergi.* Flor. & Nominativus mutatur in Accusativum. *Ita nobis decet.* Ter. Adelph. Græcos imitatur. τοῖς πεπαιδευμένοις πρέπει. Isocr. Helen Encom. *Homini servo oportet* Plaut. Mil. Archaismus. *Ut melius, quicquid erit, pati.* Hor. Ode, 11. l. 1 ὥστε παθεῖν.

f Quæ in Nominativum transire dictum est. reg. 1. Regiminis.

g Præcedente, *licet, expedit, datur,* aut alio verbo Dativum regente.

* ἢ ἐξῆν ζῆν ἀργοῖς ὑμῖν. Aristoph. Plutus.

In his *Expedit bonas esse vobis.* Ter. Heaut. *Si Civi Romano licet esse Gaditanum* Cic. pro Flacco, & ejusmodi subaudiuntur Accusativi ante Infinita.

Ὃς φησιν εἶναι Aristoph. Plut. pro ὃν φησιν ἑαυτον εἶναι ἁμαρτοῦσα ἤσθετο. Eurip. in Oreste. Σύνοισθα δεῖν εἰργουμένος. ibid. Ἰςω λαχῶν ἄλβον. Pindar. Nem. Ode 9.

Hellenismi sunt illa. *Patiens vocari Cæsaris ultor* Hor. 2 Ode. 1. l. *Sensit medios delapsus in hostes.* Virg. 1. Æn. *Sed enim, quia retulit Ajax esse Jovis pronepos.* Ovid 13. Metam. *Acceptum refero versibus esse nocens.* Ovid. 3. Trist. *Tutumque putavit jam bonus esse socer.* Lucan. 9. l. Et audacior ille Catulli. Atticismus, *Phaselus ille, quem videtis, hospites, ait fuisse navium celerrimus.* 4. Carm.

Futurum Infinitivi in *rum*. priscis erat, utriusque numeri & omnium generum. *Credo ego inimicos meos hoc dicturum.* ex oratione C, Gracchi citat Agell. l. 1. c. 7. aliaque ut asserat illud. Ciceronis in Verrina. 5. *Hanc sibi rem sperant præsidio futurum. Has tibi redditum iri putabam prius* Cic. ad Attic. 7. l. 1. Epist.

De Gerundiis.

64 Gerundia in *di*, tanquam Genitivi reguntur a [h] Substantivis quibusdam & [i] Adjectivis: *Finem faciam scribendi.* Cic. 1 Epist. l. 4. *Amor urget habendi.* Virg. 4. Georg. *Homines bellandi cupidi.* Cæs. 1. bel. Gal. *Insuetus navigandi.* 5. bel. Gal. *Certus eundi.* Virg. 4, Æn.

65 Gerundia in *do*, ut Ablativi pendent a Præpositionibus, *A, ab, abs, de, e, ex, cum, in pro:* ut, *Ab invidendo, rectè invidentia dici potest.* Cic. 3. Tusc. *Quis est tam in scribendo impiger, quam ego?* Cic. 2. l. *Negligens in scribendo fuisse videar.* 3. l. 9. Epist.

66 Ponuntur & citra Præpositionem tanquam Ablativi modi vel causæ: ut, *Nihil est, quin malè narrando possit depravarier.* Ter. Phorm. *Defessus sum ambulando* in Adelph. *Omnia conando docilis solertia vicit.* Ma. 1. l. *Alitur vitium vivitq; [k] tegendo.*

h *Studium, tempus, ars, ocium, voluntas, occasio, gratia, causa,* &c. quæ apud Ter. in Adelph. Subintelligitur, *Ne id assentandi magis, quam quod habeam gratum, facere existimes.*

i Quæ Genitivum regunt, *cupidus, peritus, ignarus,* &c.

Infinitivus a Poëtis loco hujus Gerundii ponitur. *Studium quibus arva tueri.* Virg. 1. Georg.

k Passive significant quæ sequuntur exempla. Quâ significatione & Dativi constructionem quandoque subeunt, *Rubens ferrum non est habile tundendo.* Plin. l. 35. c. 15. *Emporetica inutilis scribendo,* 13. l. 12. c. *Radix ejus vescendo est decocta.* l. 41. c. 16. *Nitrosa utilis est bibendo.* l. 31. c. 6. Etiam Activè significantia. *Epidicum quærendo operam dabo.* Plaut. Epidic. *Mox apta natando Crura dat.* Ovid. 15. Met. Qua ratione & illa efferuntur, *Nec solvendo eras.* Cic. 2. Philippic. *Cum solvendo civitates non essent* Epist. 8. l. 3. fam. per Ellipsin τῶν par, *habilis, idoneus, aptus, accommodus, bonus:* quæ non rarò adduntur. *Dummodo perpetiendo labori sit idoneus* Columel. l. 1. c. 9.

Virg.

Virg. 3. Georg. *Ægreſcitque medendo* Æn. 12. *Vritque videndo, Fœmina.* 3. Georg. *Cantando rumpitur anguis.* 8. Eclog. *Memoria excolendo, ſicut alia omnia, augetur.* Quintil. l. 2. c. 3.

67 Gerundia in *dum*, Accuſativorum ritu, reguntur a Præpoſitionibus *Ad, inter, ante, ob, propter, Locus ad agendum ampliſſimus.* Cic. pro Lege Manilia *Inter agendum.* Virg. 9. Eclog. *Ante domandum Ingentes tollunt animos.* 3. Geor. *A quo ob abſolvendum munus acceperis.* Cic. 4. Ver. *Plus eloquentia circa movendum. Vales.* Quintilian.

Accuſativus qui Gerundia Activa ſequitur, redditur, ut plurimum, idque elegantius per Gerundiva ſeu Participia in *dus*, mutato Subſtantivi Accuſativo in caſum Gerundii. *Di* ſcil. in Genitivum; *do* in Ablativum vel Dativum. *dum* in Accuſativum: ut, pro *Veſtram libertatem defendendi*, dixit Cicero, *Princeps veſtræ libertatis defendendæ ſemper fui.* Philipp. 4. pro, *Vulnera curando atque exercitum ſupplendo*; Liv. 2. l. *Quod vulneribus curandis ſupplendoque exercitui ſatis eſſet.* Pro eo quod habet Virgilius 11. Æn. *Pacem Trojano ab rege petendum*, imitatus illud Lucretii. l. 1. *Pœnas in morte timendum*; mollius ad aures venit *pacem petendam.* In Gerundio verò in *di* (ne aures offendat tonitrualis iſte ὁμοιοτελεύτων horror, *Patrum veſtrorum videndorum ſtudio*, aut) retinetur Accuſativus, *Equidem efferor ſtudio patres veſtros videndi.* Cic. in Somnio Scip. Aut ipſum Gerundium, & accuſativus in Genitivum Pluralem vertitur, ut *Patrum veſtrorum videndi ſtudio.* Quod autoribus ſolenne. *Novarum qui ſpectandi faciunt copiam.* Ter. in Prol. Heaut. *Reliquorum ſiderum quæ cauſa collocandi fuerit.* Cic. de Univerſ. *Cauſarum orandi cupiens.* Agell. l. 5. c. 10. Quod & mitius fit in *Sui* & *Veſtri* pluralibus. *Neque ſui colligendi hoſtibus facultatem relinquunt.* Cæſ. 3. bel. Gal. *Veſtri adhortandi cauſâ.* Liv. l. 21.

De Supinis.

68 Prius [l] Supinum Activè ſignificat, & ſequitur Verbum aut Participium ſignificans motum ad locum. ut, *Spectatum veniunt.* Ovid. 1. de Arte. *In Aſiam ad regem militatum abiit.* Ter. Heaut. *Cur te is perditum?* Andr.

69 Poſterius Supinum ſequitur Nomina [m] Adjectiva: ut, *Nil dictu fœdum, viſuque hæc limina tangat Intra quæ puer eſt.* Juven. 14. Sat. *Optimum factu ducebat.* Cæſ. 4. bel. Gal. *Mirabile dictu.* Virg. 2. Æn.

l A verbo Activo Namque in Neutropaſſivis paſſivè ſignificat, ut, *Venum ſervos. In Volſcos exulatum abiit,* & cum Infinito *iri. Poſtquam audierat non datum iri uxorem filio,* Ter. Andr.

m *Dignus, indignus, fœdus turpis facilis,* &c. Atque hæc Subſtantiva *fas, nefas,* & Verba quæ ſignificant motum a loco. *Obſonatu redeo.* Plaut. Men. *Primus cubitu ſurgat.* Cato. R R. c. 5. *Venatu reditum.* Statius. 1. Achill. quæ actionem ſignificare videntur, Niſi Nomina cenſenda ſint. Neque tamen iis aſſentior qui poſteriora ſupina omnino rejiciunt ad Nomina quartæ inflexionis.

De Tempore.

70 Terminus temporis *quando* quid factum ſit in Ablativo effertur: ut, *Neque quo die datæ eſſent, aut quo* * *tempore te expectarem, ſignificabant.* Cic. 19. ep. 2. l. *Feſto die ſi quid prodegeris, profeſto egere liceat, ſi non peperceris.* Plaut. Aul.

Additur quandoque Præpoſitio: ut, *in eo tempore.* Agel. 7. l. 5. c. *Ad tertium Calendas. Ad xvi. Cal. Sextiles* Cic. *Cum primâ luce. Ante biennium. De die convivari, De nocte vigilare. Intra paucos dies, Per id tempus.*

71 Spacium temporis, quod reſpondet ad quæſtionem factam per [n] *quamdiu?* in Accuſativo frequentius effertur; interdum & in Ablativo, *Noctes atque dies patet atri janua Ditis.* Virg. 6. Æn. *Annos natus ſedecim.* Ter. Eun. *Iam dudum ætatem.* ibid. Et per Ellipſin *Id temporis, iſthuc ætatis. De quartâ Vigiliâ.* Cæſ. *In ante diem. Ex ante diem Non.* Iun. 13 Epiſt. l. 3. ad Attic.

* Luci, tempori, veſperi, ſunt antiqui ablativi pro *luce tempore veſpere.*

n *Quam pridem* item & *quamdudum.* Prepoſitiones *per, ad, ante, in* videntur intelligi; quæ non rarò apponuntur. *Ad multam noctem. Ad horam nonam in anchoris expectavit.* Cæſ. 4. bel Gal *In diem, in horas, in poſterum. Hanc domum iam multos annos eſt, cum poſſideo.* Plaut. Aul. i. e *Eſt jam ante multos annos, cùm domum hanc poſſideo.* Ita Cicero. *Triginta dies erant ipſi, cum has dabam literas.* 3. l. ad Attic. 21. epiſt. *Intra annos xiv. tectum non ſubierunt.* Cæſ. 1. bel. gal. ſic. *Sexaginta annos natus* i. e. *ante annos 60,* vel 60. *ſunt anni ex quo natus eſt.*

Vixit annos viginti novem, imperavit triennio & decem menſibus, diebuſque octo. Suet. Caligula.

o Loca, regiones & Urbes.

72 Nomina regionum, inſularum, provinciarum, ut & Appellativa, Præpoſitionem ſequuntur: ut, *Ex Aſiâ rediens, cum ab Æginâ Megaram verſus navigarem.* Sulpicius ad Cic. 5. Epiſt. 4. l. *Cum per Aſiam decedam.* 11. Epiſt. 3. l. *Impetravit ut judicium ex foro in baſilicam tranferretur.* Senec.

o Vide Ciceronem. 3. l. ad Attic. 7. Epiſt. & 7. l. 3. Epiſt.

Omittitur aliquando Præpoſitio, *Ibitu Italiam.* Virg. 3. Æn. reg 91.

Peto pro *proficiſci* non admittit Præpoſitionem. *Dum ipſe terreſtri itinere Italiam peteret.* Liv. 1. l,

72 Urbium nomina quæ in loco ſignificant, & reſpondent ad quæſtionem *ubi*, ſi numeri ſint ſingularis, & primæ vel ſecundæ declinationis in Genitivo efferuntur. Si Pluralis tantùm numeri aut tertiæ declinationis in p Ablativo. Ut, *Omnia Romæ venalia.* Saluſt. Jugur. *Morari Carthagine ſtatuit.* Liv. 4. l. *Romæ Tibur amem ventoſius, Tibure Romam.* Hor. 1: 1. epiſt. 8. *Quum Laodiceæ, quum Apameæ, quum Synadis, quum Philomeli, quum Iconii eſſem* Cic. Epiſt. 8. l. 3. *Jam oracula Delphis non edduntur.* l. 2. de Divinat.

In urbe vel *oppido* videtur intelligi, quod aliquando additur, Ut, *In oppido Antiochiæ.* Cic ad Attic. 5. l, epiſt. 18. Vnde & ſimplici contenta ſunt præpoſitione. *In Cajeta. In Epidauro.* Plaut. Interdum per *ad* & *apud* in Accuſativo; *Prima quod ad Trojam pro chiro geſſerat Argo,* Virg. 1. Æn. *Depugnavi apud Thermopylas.* Cic. de Sen. *Fui ad Corinthum,* Idem. Quandoque & inſulæ nomen. *Creta conſidere juſſit.* Virg. 3. Æn. *Cum audiſſet Pompeium Cypri viſum.* Cæſ. 3. bel. civil.

p Namque *Tiburi, Carthagini Sicyoni, Anxuri,* &c. quæ apud idoneos autores leguntur Ablativos eſſe tertiæ declinationis in *e* vel *i* exeuntes, dictum in Etymologia.

74 q *Humi, domi, militiæ, belli, ruri* vel *rure,* propriorum ſequuntur formam: ut, *Unâ ſemper militiæ & domi fuimus.* Ter. Adelph. *Belli domique agitabatur.* Sal. Jugurth. *Nihil meâ intereſt humine anſublime putreſcam.* Cic. 1. Tuſc. *Sed rure paterno eſt tibi far modicum.* Pers. 3. Sat. *Ruri ſe continebat.* Ter. Phorm.

q Ut χαμαὶ & οἴκοι. Sic, *proximè vicinia habitat.* Plaut. *Terræ procumbere.* Ovid 2. Met.

Vſurpantur interdum & in Ablativo. *Et requievit humo.* Ovid. 10. Meta. *Domo me contineo,* Cic. pro Domo ſua. *Abde domo.* Virg. 3 Georg. *Nam ſenex rus abdidit ſe.* Ter. Adelph.

Domi non alia admittit adjectiva, quam *meæ, tuæ, ſuæ, noſtræ, veſtræ, alienæ. Non mavis, ſine periculo domi tuæ eſſe, quam cum periculo alienæ?* Cic 7. Epiſt. l. 4.

75 Urbium propria, ubi motus ad locum ſignificatur, & ad quæſtionem *quo?* reſpondetur; in Accuſativo [r] citra Præpoſitionem efferuntur: ut, *Athenas, tanquam ad mercaturam literariam profectus eſt.* Cic. *Epiſtolas Catinam, Tauromenium, Syracuſas commodius mittere potero.* Cic. ad Attic 14. 1. l.

Sic [f] *Domum & Rus: Domum revertor mœſtus.* Ter. Heaut. *Rus ibo.* Ter. Eunuch.

76 Propria Urbium motum a loco aut per locum ſignificantia, (& quærenti *Unde?* aut, *qua?* reſpondentia) in Ablativo [t] ſine præpoſitione redduntur. *Qui Capuâ Romam petit.* Hor. 1. l. 7. epiſt. *Diſceſſit Brunduſio.* Cic. Epiſt. 14. l. 4.

Sic [u] *Domo & Rure, Domo dudum huc accerſita ſum.* Plaut. *Video rure redeuntem ſenem.* Ter. Eun.

r Quandoque adhibetur Præpoſitio, *Adoleſcens profectus ſum ad Capuam, quinto anno poſt ad Tarentum.* Cic. de Senect. *Ego ire in Pyræeum volo,* Plaut. *Coimus in Pyræeum.* Ter. Eun.

ſ Et alia appellativa ponuntur citra præpoſitionem. *Quaſcunq; abducite terras.* Virg. 3. Æn. *Spelunca Dido dux & Trojanus eandem Deveniunt.* 4. Æn. *veſtras quiſque rediſte domos.* Ovid. Epiſt. Laodam.

t Nec rarò cum Præpoſitione. *Ab Roma. Brunduſio.* Cic.

u Et *per locum,* Appellativa. *Hac recta platea.* Ter. *Terrâ, marique ut conquireretur.* Cic. *Ibam forte via Sacrâ.* Hor. l. 1. Sat 9. *Vagantur lætis atque erecti toto foro.* Cic. pro Fonteio.

Præpoſitio.

Accuſativum regunt iſtæ.

Exemplis Præpoſitionum, ſignificationis in uſu quotidiano obviæ ſupereſſedendum duxi: nonnulla ſignificationis minùs uſitatæ adjicienda curavi.

a *Ad,* to.
b *Apud,* at.
Ante, before.
Adverſus } c *Adverſum* } Againſt.

a At; *Ad Calendas Græcas, Qui tibi ad forum præſtolatur,* Vntill, *Ad multam noctem.*
b With, *Nec alius quiſquam apud eum plus valet.*
Before; *Res agitur apud judicem.*
c Towards; *Omnia te adverſum ſpectantia.*

Cis
Citra } On this side.

Circum
Circa } About.
Circiter

Contra, Against.
Erga, Towards.
Extra, Without.
Inter, Betweene, among.
Intra, Within.
Infra, Beneath.
Iuxta, Beside or next to.
Ob, For.
Penes, In the power.
Per, By or through.
Pone, Behinde.
post, After.
Præter, Beside, except.
Propter, for, or neare by.
Secundum, According to.
Secus, By.
Supra, Above.
Trans, Over, on the other side.
Versus, Toward.
Vltra, Beyond.

d Without, *Citra Senatus populique auctoritatem.*
e Over against, *Carthago Italiam contra.*
f Besides; *Extra te unum nemo ita sentit.*
g At, or amidst, *Inter cœnam.*
h Before; *Fœda mors ob oculos versabatur.*
i With; *Penes eosdem sunt pericula penes quos præmia.*
k Behinde; *Post fanum putre Vacunæ.* l Beyond; *Ita fugias ne præter casum.* m Neare; *Secundum aurem vulnus accepit.* Next to; *Prope & secundum Deos.* On our side; *Secundum nos pronunciavit.*
n Beyond; *Supra spem & fidem.* o Adverbium potius: beneficio tantum Præpositionis desideratæ regens casum. *Ad meridiem versus.* Liv. 1. *In Arvernos versus.* Cæs. 7. bel.

Ablativum ducunt istæ.

A, ab, abs, From, of, or by.
Absque, Without.
Coram, Before.
Cum, With.
De, Of, concerning.
E, ex, Of, out of.
Præ, Before, or in comparison.
Pro, For.
Sine, Without.

p Since, *Cujus a morte trigesimus est hic annus.* After *A cœnâ ortus est sermo varius.* For, on our side, *A nobis stetit.*

Servants or Officers. *Ab epistolis, a rationibus, a secretis, a cyatho.* Pastor *ab Amphryso.* i. e. Amphrysie. A & e consonantibus præponuntur, ab & ex, dictionibus a vocali, nec non a consonis, *j, l, r*, inchoantibus. *Abs* incipientibus, a *t* & *q*. q Out of; *De piscina.* By, *Surgunt de nocte latrones.* About, *De tertiâ vigiliâ.* r Ever since; *Ex illo Corydon, Corydon est tempore nobis.* f For, or by reason of; *Præ lætitia lacrymæ prosiliunt mihi.* t Before; *Pro foribus, pro limine pro pedibus*, ut πρὸ τῶν θυρῶν. Out of, or after; *Pro opinione vulgi.*

In, sub, super, subter, clam, utrumque regunt casum.

79 *In*[u] significans motum ad aliquid, vel in formam; item pro *Erga, contra, per, super, ad, apud, usque ad,* Accusativum ducit. *An, quo via ducit, in urbem?* Virg. 9. Ecl. *Versa est in cineres.* Ovid. 1 epist. *Magna vi flexa domatur In burim, & curvi formam accipit ulmus aratri.* Virg. 3. Georg. *Si minus in præsens tempus recenti memoria scelerum tuorum, at in posteritatem.* Cic. 1. Catil. *Accipit in Teucros, animum mentemq; benignam.* Virg. 1. Æn. *In te conferri pestem illam, quam tu in nos machinaris.* Cic. 1. Catil. *Crescit in dies singulos hostium numerus.* ibid *Sileturin noctem.* Virg. 4. Georg. *Regum timendorum in proprios greges, Reges in ipsos imperium est Iovis.* 3. l. 1. Ode. *Oculi omnium judicum non in Scamandrum, sed in Oppianicum conjiciebantur.* Cic. pro Cluentio. *Vercor verùm in os te laudare.* Ter. Adelph. *In legem per vim latam jurare noluerat.* Cic. pro Sexto. *Iurare in Verba Magistri,* Hor. 1. l. 1. Epist. *Non probantur in vulgus.* Cic. Parad. *In nonas Febr. consilium cædis transtulerunt.* Salust. Catil.

u *Into, towards, against, over, to, upon, with, until.*

Sed Varro. 4. l. de LL. *Qua in Celio monte itur.* Et Ovid. 2. Met. *Utinamque oculos in pectore posses Inserere.* Helle. Κάππεσεν ἐν Λήμνῳ. Hom. Il. 1. ἐν pro εἰς & contra. εἰς ὕδωρ γεγράφειν. Εἰς οἶνον γεγράφω. Athenæus l. 10. Vnde, *Que ille in as incidit.* Cic. 1. Philip. Et, *Leges in as incisas.* Liv. 3. *Abdo me in literas.* Cic. Epist. 32. 7. l.

80 *In*[x] quietatem in loco significans a Ablativum præit. *Mihi erat in animo.* Cic. 2. l. 13. Epist. *Videor mihi in alieno foro litigare.* Martial. Epist. ad 12. l. Et pro x *Inter*: ut, *In amicis habere.* Salust. Jugurth.

x *In, among.*

81 *Sub* pro *paulo ante,* vel *paulo post* b Accusativum regit: *Sub noctem naves solvit.* Cæs. 1. bel. civ. *Sub equestris finem certaminis.* Liv. 2. bel. Punic. *Sub cas statim recitatæ sunt tuæ.* Cic, 16. Epist. l. 10. Et post verba motus. *Se incolumes omnes sub jugum missurum.* Salust. Jugurth. *Non est beneficium, quod sub oculos venit.* Sen. benef. 1. l. 5. c. *Sub imperium suum coëgere.* Salust. Jugurth. *Quæ Diis magni sub mœnia tendit.* Virg. 6. Æn.

a Accusativum aliquando in hac significatione usurpant autores. Ter. Eun. *Ille ubi miser famelicus videt me esse in tantum honorem.* Cic. in famil *In prædonum fuisse potestatem.* Cæs. 1. bel. civ. *in potestatem haberet.* Plaut. familiariter. Cic. de Nat. Deorum. *Homines morte deletos reponere in Deos.*

b Quandoque & in Ablativo. *Sub ipsa die.* Plin. 32. c. l. 8. *Sub exitu vitæ* Sueton. in Nerone. c. 54.

c Alias Ablativum ducit. *Sub ipſis radicibus montium conſiſtit.* Sal. Catil. *Sub pedibuſque videt nubes & ſidera Daphnis.* Virg 5. Ecl. *Somno poſitæ ſub nocte ſilenti Lenibant curas.* 4. Æn.

c Cum ſignificat *ſubter*, & quaſi quietem in loco vel tempore: ut *Sub die, ſub manu.* Senec. 72. Epiſt.

d Et Ablativum temporis quandoque, *Nocte ſuper media.* Vir. 9. Æn.

82 *Super* pro *ultra, pluſquam, præter* & *inter* d Accuſativum regit. *Super & Garamantas & Indos Proferet imperium.* Virg. 6. Æn. *Erant enim ſuper mille.* Sueton. Auguſt. c. 35. *In ſingulos peditesſuper bina Seſtertia dedit.* In Julio Cæſare. 34. c. *Animadvertit, Super gratiam atque pecuniam ſuam, invidiam facti eſſe.* Sal. Jugurth. *Sed te ſuper omnia dona Vnum oro.* Virg. 9. Æn. *In ſermone natoſuper cœnam.* Sueton. in Julio Cæſare. c. 34.

Super pro *de* Ablativo gaudet. *Multus ſu per á re variúſque rumor.* Tacit 4. l. *Neque ſuper tali ſcelere ſuſpectum ſe haberet.* Sal. Jugurth. *His accenſa ſuper.* Virg. 1. Æn.

Proprio verò & genuino ſignificatu utrumque caſum admittit. *Famaſuper æthera notus.* 1. Æn. *Sæva ſedens ſuper arma* ibid. *Fronde ſuper viridi.* Virg. 1. Eclog.

83 *Subter* uno eodemque ſignificatu Accuſativo aut Ablativo inſervit. *Occultas egiſſe vias ſubter mare.* Virg. 3 Æn. *Omnes Ferre libet denſáſubter teſtudine caſus.* 9. Æn.

Alij clanculum patres quæ faciunt. Ter. Adelph. *Tenus* ſemper caſui ſuo poſtponitur; ut & *Verſus*, de quo ſupra dictum potius Adverbiũ videri. Sic per Anaſtrophen *penes, cum, contra, circum, ſuper, de, ſine, juxta, ultra, intra, inter, ſupra, coram.*

84 *Clam*, alterutrum etiam ſortitur caſum: *Clam viro.* Plaut. Amphit. *Vt clam partus eveniat patrem.* Ter. Hecyr.

85 *Tenus* Ablativo tum ſingulari, tum Plurali gaudet. *Lateri capulo tenus abdidit enſem.* Virg. 2. Æn. *Potiſæce tenus cadi.* Hor. 3. l. 15. Ode. *Pectoribus tenus.* Ovid. 5. Met. Hæret & Genitivo Pluralium. *Nutricum tenus.* Catul. 65. carm. *Cumarum tenus.* Cic. Epiſt. 1 l. 8. Dualium uſitatiſſime.

me. *Crurum tenus.* Virg. 3. Georg. *Aurium tenus.* Quintilian. l. 12. *Lumborum tenus.* Cic. in versione Arati.

86 Præpositio in compositione eundem nonnunquam casum retinet, quem & extra compositionem regebat: ut *Circumspicę* [f] *omnia membra Reip.* Cic. 13. Epist. l. 5. *Præterij imprudens villam.* Ter. Eun. *Neu quid medios intercinat actus.* Hor. Epist. ad Pisones. *Aversus mercaturis.* Hor. 3. Sat. 2. l. *Si dicentis erunt fortunis absona dictis.* Epist. ad Pisones, *Decedo provincia, via, sententia, magistratu, possessione.* Cic. Tac. Plin. *Supersedeas hoc labore itineris.* Cic. 2. Epist. 4. l. *Excludit sanos* [g] *Helicone poetas Democritus.* Hor. Ep. ad Pisones. *Ardentem frigidus Ætnam insiluit.* Ibid.

f Sic *Ambit honores, Ambit amicitias: am* significante, quod *circum* ab ἀμφὶ.

g *Cum limen exirem.* Ter. Hec. *Annum tertium & Octogesimum excessit,* Plin. 2. Epist. 1. l. *Exiluit cathedram.* 16. Epist. 3. l. *Provincia fines egressum,* Cæs. 1. bel. Gal. Videntur Hellenismi. Ἐκπορευόμενοι τὸ βουλευτήριον. Polyb, l. 11. ab ἐκτὸς extra, fortè quod & Accusativo jungitur. Sic *Volucremque fugâ prævertitur Hebrum.* Virg. 1. Æn. *Cursuque pedum prævertere ventos.* 7. Æn. i. e. *prætervertere.* 3. Georg. *Qui regna Danui præfluit,* Hor. 4. l. 15. Ode. *Fontes avertitur.* i. e. *aversatur.*

87 * Præpositiones sæpe omittuntur. *Devenere locos lætos.* Virg. 6. Æn. [h] *Magnam enim partem ex Iambis nostra constat oratio.* Cic. in Oratore. *Expectabam hodie, aut* [h] *summum cras ab eo tabellarios.* 13. l. ad Attic. *Ire suppetias, exequias, inficias.* Ter. phorm. *Nunc* [i] *id prodeo.* Ter. Eun. [k] *Maria aspera juro.* 6. Æneid. [l] *Id ætatis.* Cic. 4. Verrin. *It* [m] *portis.* 4. Æn. *Vt se* [m] *loco movere non possent.* Cæs. 3. bel. Gal. *Cedes* [m] *coemptis saltibus, & domo villaque.* Hor. 3. Ode 2. l. [n] *Ære cavo clypeum.* 3. Æn. *Vina promens dolio.* Hor. Epod. 2. *Solidoque* [n] *adamante columnæ.* 6. Æn. *Quid* [o] *hoc homine faciatis.* Cic. 3, Verrin. *Nunc primum audio, quid illo factum sit.* Ter. Andr. *Quid me futurum censes?* Heaut. *Si Reip.* [p] *commodo fieri possit.*

* *Ellipsis Præpositionum.*

h *Ad.* Sic enim pro Milone, *Quatuor, ad summum, quinque sunt inventi. Ita plurimum, minimum.* ἐπὶ τὸ πολὺ. ἐπὶ τὸ πλεῖστον.

i *Ob* vel *propter.*

k *Per.* Græcism. Πόνους θεοὺς ὀμοῖ σου Aristop. Nubes.

l *Ad* vel *circa.*

m E vel *de.* *Non ut de sede secunda Cederet.* Hor. Epist. ad Pisones.

n *Ex* Virg. 3. Georg. *Ex auro solidoque Elephanto.* Materia sc.

o *De* ut Cic. *Quid de Pub. Clodio fiat, rescribe.* l. 2. ad Attic.

p *Cum Quod cum salute ejus fiat.* Ter. Adelph.

sit. Cæs.6.bel.Gal. q *Simul his.* Hor. 10. Sat. 1.l. *Pravâ* r *ambitione procul.* 6.Sat.1.l. *Tertio Calendas.* i. ante calendas.

q *Cum* quod fere conticescit, nisi in societate & comitatu. Ἁπαλοῖς ἅμα μύρτοις Antho. ζῇ ἐρωτικά.

88 s Redundant quandoque & Præpositiones: *Amicos advocabo ad hanc rem.* Ter. *Quod ad hanc rem attinet.* Ter. Phorm. *Avertere a miseriis cogitationem.* Cic.6.l.1. Epist. *De fama tua detrahere.* 8.Epist. 3.l. *Ut e finibus suis exeant.* Cæs.1.bel.Gal. *Nonne oportuit præscisse me* t *ante?* Ter.Andr.

r *A* vel *ab.* Πορρῶ τῶν κινδύνων ὄντας. Isocrates Areopag, Desideratur ἀπὸ.

89 Conjunctiones copulativæ & disjunctivæ s item exceptivæ, *nisi præterquam, an,* & electivæ, *quam, ac* t *atque,* similes ut plurimum casus modos ac tempora connectunt; Quandoque autem pro diversâ structurâ, dissimiles u casus, modos, & tempora,

s *Pleonasmus Præpositionum.*

t Præpositiones non rarò migrant in Adverbia. *Corâm quem quæritis, adsum.* s Nec non Adverbia similitudinis, *ceu, tanquam, velut, quasi, uti.* item *cum* & *tum* relata, Et *tum* geminatum. t *Edera virenti Gaudeat pullâ magis atque myrto.* Hor.1.l.25. Od. u *Balnea sexcentis, & pluris porticus.* Juvenal. 7. Sat. sc. *constat.*

Conjunctionum aliæ sententiam aut clausulam inchoant: *Nam, at, ast, ac, atque, &, aut, vel, nec, neque, si, quin, quatenus, sin, seu, sive, ni, nisi, sed, verum.*

Aliæ dictioni, uni aut alteri subjiciuntur: *Enim, quidem, quoque, autem, vero.*

Reliquæ indifferenter præponi aut postponi possunt.

Quæ quibus inserviant Modis Adverbia & Conjunctiones.

Vt x causalis, vel pro *ne non* post *metuo, timeo, vereor*; aut etiam Concedentis, aut pro *ut pote* Subjunctivum requirit.

x *That, say that, as that. inter dus verba.*

Vt y pro *postquam, quomodo, sicut,* Indicativo gaudet.

y *After that, how, as.*

Cum pro *quod* Indicativum; pro z *quando, quoniam, quan-*

z *When as, because that, seeing that.*

doquidem, Subjunctivam ſæpius, nonnunquam & Indicativum admittit.

a *So long as.* b *Till that.* c *So that.*

Dum & *donec* pro a *quamdiu* Indicativo gaudent; pro b *quoad* vel *uſquedum* Indicativo vel Subjunctivo. *Dum* pro c *dummodo* Subjunctivo.

Interrogativa, *Vbi, unde, quare*, &c. Indicandi modum adſciſcunt.

d Ratione ſc. alterius verbi præcedentis, vel etiam ſubſequentis, unde pendere videntur. Quod etiam in Relativis & infinitis fit. *Reviſo quid agant* Ter. *Quæritur qualis ſit.* Cic.

Vbi & *Cùm* temporis adverbia; modò Indicativum, modò d Subjunctivum poſcunt. Nec non *Priuſquam, antequam, poſtquam, ſimul ut, ſimul ac, ſimul atque.*

Quoad pro *quamdiu* Indicativo vel Subjunctivo pro *donec* Subjunctivo ſoli adhibetur.

Ne prohibendi Imperativo aut Subjunctivo præponitur: Interrogandi Enclitica, *ut* & *an* & *num* Indicativo: Dubitandi, in definitè poſita, & pro *ut non*, Subjunctivo.

e *Even as, as if, as though.*

Quaſi e *ceu*, tanquam, *perinde, ac, ſi*, ſimilitudinis Adverbia Indicativum poſtulant: Simulationis Subjunctivum.

Etſi, tametſi, etiamſi, quanquam, in principio orationis Indicativum, aliàs Subjunctivum requirunt.

Quando, quandoquidem & *quoniam* Indicativo junguntur.

Ni, niſi, ſi ſin, ſiquidem, quodquia quamvis Indicativum admittunt & Subjunctivum. *Quin*, exigentis Indicativum poſcit. f Cauſalis utrumque modum. Ut & *licet.*

f *But that.*

Quippe Indicativum amat. *Quippe qui* & *ut pote qui* utrumque modum.

Aſyndeton.

Conjunctiones compendii cauſâ omittuntur: ut, *Sine videam, cogites velim*, Cic.

Interdum & redundant. *Fataque fortunaſque virum, moreſque, manuſque.* Virg. 6. Æn.

Polyſyndeton.

Comma Conjunctionis vice quandoque fungitur, *Corpus debilitant balnea, Vina, Venus.*

Puncta, quibus diſtinguuntur, notanturque ſententiæ.

Comma articulos Sententiarum a ſe mutuò diſcerni,

nit, nondum structurâ aut sensu perfecto: & sic notatur ,

Colon, structuram quidem verborum, perfectam continet: sensum verò suspendit, monetque redditionem, adaptionem, aut alteram sententiæ partem expectari, & sic notatur :

Est & intercisio, mediæ inter comma & colon moræ, quam *Semicolon* vocant, notantque ad hunc modum ;

Periodus, sententiam perfectam jam & absolutam claudit, & sic notatur .

Interrogationis nota est ? Exclamationis, admirationis & deplorationis hæc !

Parenthéseos denique ista ( ) tanquam si placeat hic omnium simul typus *

* *Tun' tibi Grammatici nomen arrogare ausus? quid? an quia centonem (quem vel puero compilasse non fuerat difficile) miserrimè consarcinasti? in quo non autores modò, in quibus planè hospes appares, turpiter ementiris; sed & exempla plurima e trivio eruta ad Lesbias regulas apponis: neque uspiam vel eruditæ frugis salit mica; neque artis supra vulgus eminentis fluit gutta. Os hominis! cui scruta sua, σκύβαλα atque putidissima analecta pro lacte habentur Veneris & Iovis cerebro: quas tamen damnatas chartas non aliud manet fatum quàm illud annalium Volusi,* &c.

De Syllabarum, pedum metricorum, & versuum lege atque ratione.

Syllaba, vel longa est, & sic notatur, ā*udāx* : vel brevis, sic, *bĕ*, *ĕ* sunt & quædam communes, modò sc. longæ, modò breves, ut prima in *Orion*.

Syllaba brevis unius est temporis: longa vero duorum.

Ex Syllabis justo numero & quantitate dispositis fiunt pedes.

Pedes

Pedes usitatiores. Dissyllabi.

Spondæus, constans ex duabus longis Syllabis, ut, *Virtūs.*

Iambus, ex brevi & longa; ut, *ămāns.*

Trochæus. vel Choreus, ex longa & brevi; ut, *cŏlĕ.*

Trissyllabi.

Dactylus, ex tribus constat Syllabis, primâ longâ, reliquis duabus brevibus; ut, *mittĕrĕ.*

Anapæstus contra, ex una longâ, & duabus subjectis brevibus: ut, *pĭĕtās.*

Tribrachus, ex tribus brevibus; ut, *dŏmĭnĕ.*

Versus & versuum usitatiorum genera.

Ex pedibus, certâ lege dispositis, constituitur Versus.

Versus, in Scholis usitatissimi, sunt Elegiaci; Pentameter nempe Subjectus Hexametro.

Versus Hexameter seu Heroicus constat pedibus sex; e quibus quintus est dactylus; Sextus Spondæus: præcedentes quatuor, promiscuè Spondæi vel Dactyli; ut,

In nŏvā-fĕrt ănĭ-mŭs mū-tātās-dīcĕrĕ-fŏrmās.

Omne genus Versuum concinnius fluet, si pedes ex diversis dictionibus sint concatenati, neque singuli fatiscentes ex singulis vocibus constent. Ubi etiam pauciſſimi hiatus a Synalæpha aut Eclipsi.

Reperitur, sed hoc rarius, Spondæus in quinto loco.

Versus Pentameter constat pedibus quinque, sed ita in duo hemistichia divisis; ut utrinque pedes duo sint cum Syllabâ longâ: priores duo promiscuè dactyli vel Spondæi cum Syllabâ longa; duo posteriores omnino dactyli, cum Syllabâ item longâ: ut,

Rēs ēſt-sŏlĭcĭ- tī-- plēnă rĭ-mōrĭs ă-mōr,

Gratius erit Hexametri modulamen quod a Penthemimeri incipit; quod dissyllabo aut trissyllabo exit: si a monosyllabo aut polysyllabo, ingratum.

Pentameter claudatur dictione dissyllabâ, eaque vel *Verbo* tanquam clare signante sententiam vel *Substantivo*. Neque enim locus hîc Adjectivo, nisi *meo, tuo, suo*: ocioso epitheto minimè.

Opem

Operæ etiam precium fore spero, modos & leges apponere, Adonii, Archilochii, Asclepiadei, Sapphici, Phalæcii & Iambici.

a Adonius versus constat Dactylo, & Spondæo; ut,

Ocĭŏr aūrā &, *Crīnĕ dĕcōrūm.*

a Archilochius constat duobus Dactylis & Syllaba; ut,

Rīpă bĕ-ātă Tă-gī, &, *Jūgĕră-pāucā sŏ-li.*

Asclepiadeus ex Spondæo, Dactylo & longâ Syllabâ; & duobus deinde Dactylis; ut,

Mæcē-nās ătă- vīs -- ēdĭtĕ-rēgĭbŭs.

Sapphicus constat ex Trochæo, Spondæo, Dactylo, & duobus trochæis, ut,

Intĕ-gēr vī-tæ scĕlĕ-rīsqŭe-pūrŭs.

Et ternionibus singulis subjiciunt Lyrici versum Adonium.

Phalæcius ex Spondæo, dactylo, & tribus trochæis: ut,

Vītām- quæ făcĭ-ūnt bĕ-ātĭ-ōrēm. b &,
Nōn in-gratŭs ă-gēr, fŏ-cūs pĕrēnnīs.

* Jambicus purus constat Jambis solis: ut,

Sŭīs-ĕs īp-să Rō-mă vī-rĭbūs-rŭīt,

Ut tamen graviore cum pondere ad aures veniret, & majore cum majestate niteretur cothurno, in locos impares recepit Spondæum, mox Dactylum & Anapæstum: quorum utriusque tempora æqui pollent Spondæo: in Secundâ item vel quartâ sede admisit tribrachum, nec tamen in eodem versu duos.

Iūs ēst-ĭn ār-mīs ōp-prĭmīt-lēgēs-tĭmōr. c

a Hi duo additi in tironum gratiam, quo his primum exercitati ad Elegiacos procedant. Ubi *Adonius* claudit Hexametrum, *Archilochius*, Pentametrum. Nonnullis placet choriambis hunc metiri: *Mæcē-nās ătăvīs-ēdĭtĕ-rēgĭbūs.* Vnde & nomen versui *Choriambicus.*

b Polysyllaba in fine Phalæcii Commendantur qualia sunt; *Venustiorum inelegantes.*

* *Senarius* hic dicitur, si per monopodiam pedes singulos dimetiaris: *Trimeter*, si geminos, per dipodiam.

Pari ratione & *Dimeter* vocatur, qui quatuor constat pedibus: ut, *Queruntur in silvis aves.*

c Si duo pedes supremi, alter in alterius locum cedat, fit Scazon. i.e. claudicans. *Ducenties accepit, & tamēn vīvīt.*

Figuræ

Figuræ Metricæ.

In Versus compage, Vocalis finalis dictionis quæ præcessit, absorbetur a vocali dictionis sequentis, per Synalœpham, ut,

Tunc ille Æneas, quem Dardanio d Anchisæ.

Diphthongus aut vocalis longa durius absorbetur a brevi quam contra.

Prisci in desinentibus in *us*, *s* elisâ corripiebant *u*. etiam sequente dictione a consonâ incipiente.

Heu & d *o* non intercipiuntur, *Heu ubi sidereivultus*? Statius. *Te Corydon O Alexi.* Virg. *O ego quantum egi.* Ovid.

senio confectu' quiescit. Ennius. *Vivus per ora virûm,* Idem. d *O* & aliæ vocales longæ more & licentiâ Græcorum, modò retinent quantitatem integram, modò alterum e temporibus amittunt. *Stant & juniperi, & castaneæ hirsutæ.* Et *Credimus? an qui amant ipsi sibi somnia fingunt?* *Ah, hei, hus, io* & *cui* contractum non eliduntur.

In eadem dictione fit elisio vocalium; Estque Synecphonesis vel Synæresis: sic *dehinc, cui huic, deest, fiunt monosyllaba*; *deinde, eodem, genua, anteit*; *aureæ, alveo, dissyllaba*: *ariete, pituita*, trisyllaba: *alvearia, graveolentiu, tenuiore, semianimis*, tetrasyllaba.

Diæresis contrà unam syllabam in duas dissolvit; ut,

Debuerant fusos evolvüisse duos. Ovid. sic *dissolvenda, aulaï, sylvæ.*

e Quandoque verò non perimitur. *In manibusque Iovem, & cum Iove fulmen habebam.* Ovid. 2. Amor. Eleg. Sed nobis non licet esse tam disertis.

M finalis cum sua vocali e eliditur ante vocalem dictionis sequentis, per *Ecthlipsin*; ut,

Monstrum, horrendum, informe, ingens.

f Voluit credo disertissimus poeta rimorem lapsu exprimere. ut in illo, *Matri longa decem tulerunt fastidia menses.*

Systole longam syllabam corripit; *Obstupui, f steterúntque comæ & vox faucibus hæsit.* Virg. 1. Æn. & rursus 2. Æn. *Diastole* brevem producit; ut, *In quem nec cidimus.* Atque hanc in finalibus post pedes absolutos vocant *Cæsuram Pectoribũs inhians f spirantia consulit exta.* Virg. 4. Æn. *Omnia vincit amõr, g & nos cedamus amori.* 10. Eclog. *Ostentans*

Vbi longa fastidia & gestamen in uteroper decem menses, compensat correptâ quantitate in versu. f Post primum pedem *Triemimeris* dicitur g Post secundum, *Penthemimeris*, quæ gratiam adfert & venustatem.

artem

artem pariter, h *arcumque ſonantem.* 5. Æn. *Ille latus niveum molli fultus* i *hyacyntho.* Eclog.

De quantitate ſyllabarum, regulæ generales

Vocalis ante duas Conſonantes aut k duplicem in eadem dictione, vel l diverſis, poſitione longa eſt, ut,

Mūlta cadūnt ĭntĕr calicēm, ſupremaque labra.

Vocalis brevis ante mutam ſequente m liquidâ, in eadem ſyllaba, communis redditur; ut, *patris, retro volucris.* Longa verò non mutatur; ut, *matris, aratrum.*

Vocalis ante vocalem in diverſis ſyllabis ejuſdem dictionis ubique brevis eſt: ut, in *Deus, filius, tuus.*

Excipias genitivos in *ĭus, illius, ipſius, iſtius, unius, ullius, nullius.* Ubi *i* communis cenſetur. *Totius* aliis penult. longa Lucretia corripitur, *ſolius, utrius, neutrius, alterutrius* nemo corripuit. in o *alterius i* ſemper brevis eſt, in p *alius* ſemper longa.

E inter geminum *i* in genitivis & dativis quintæ declinationis longa eſt, ut, *diēi, ſpeciēi.*

In Vocativis Propriorum in *eï* & *aï*, ut, *Pompeï, Vulteï, Caï* penultima producitur, ut, & in Genitivis primæ declinationis apud priſcos ſolutis, *aulaï, pictaï.*

Fi in *fio* producitur, ut, *fĭunt, fĭet* niſi *e* & *r* ſimul ſequantur: ut in *fĭerem, fĭĕri.*

In p Græcis dictionibus vocalis ante alteram ſubinde longa fit; ut, *āer, Galatēa, Menelāus, Lycāon.*

h Poſt tertium, *Hepthemimeru.*

i Poſt quartum, *Ennemimeris.*

k Duplices ſunt *x* & *ζ*. & *j* inter duas vocales. ut, in *major, pejor.* Excipiuntur compoſita a *jugum, bijuges, quadrijuges, multijuges,* correpta.

l Hac tamen conditione, ut altera conſonans priorem claudat dictionem altera ſequentem inchoet, nam Græca illa poſitio, ubi finalis brevis ante dictionem a duabus conſonantibus incipientem, ut, *Occultā ſpŏlia,* apud Latinos debilis eſt &, ſi quando uſurpata, Cæſuræ debet quantitatem; vel Diaſtole m L vel r. Græcis quidem permittuntur *m* & *n*: ut, in *Cygnus, Tecmeſſa, ichneumon.* Martialis corripit mediam in *ſmaragdos.* Interdum & ante duas liquidas *mn* corripitur vocalis.

o Ex diminutione, quia excedit Nominativum duabus ſyllabis.

p Contracti ſc. ab *aliius,* ut olim ſcribebatur, ſicut & *dieii, ſpecieii.*

Quia Priſcis erant *Pompeii, Caii.*

p In his verò conſulendi ipſi Græci, ut ſciamus utrum per vocales longas an breves ſcribantur, an utique communes, vel etiam diphthongos; ut in *chorea* & *platea* a χορεία πλατεῖα, penultima producitur retinendo diphthongum, corripitur rejiciendo poſteriorem vocalem.

Amphiōn, Ilionēa. Ante penultima possessivorum in *ēius* & *ōius*, ut, *Rhodopēius, Achelōius.* & penultima desinentium in ōüs; ut, *Latōus*, q *Eōus, Arctōus.*

q Prima anceps est, quia ἕως & ἕως Græcis.

Diphthongus omnis longa est; ut, *aurum, ætas, neuter, cœlum. præ* tamen sequente vocali corripitur; ut, *præacutæ cuspidis hastam, sudibusque præustis.* r

r In Græcis producitur diphthongus ante vocalem; O *Melibæe Deus. Mæotica tellus.* Vt ut hanc semel corripiat Ovidius 3. Trist. 12. El.

Syllaba ex duabus contracta producitur; ut, *tibicen*, ex *tibiicen*; *īt* ex *iit, ivit*; *petīt* ex *petiit*, sic *obīt, abīt.* s

s Multa in *it* desinentia Cæsuræ potius quam Contractionis beneficio corripiuntur.

Derivativa.

Derivativa eandem cum Primitivis quantitatem sortiuntur; ut, *amicus, amator, amabilis*, primá brevi ab *amo*.

Excipiuntur nonnulla quæ a brevibus deducta producuntur: *dēnus* a *dĕcem, hūmanus* ab *hŏmo, jūcundus* a *jŭvo, jūgerum* a *jŭgum, jūnior* a *jŭvenu, lāterna* a *lăteo, lex lēgis* a *lĕgo, litera* a *lĭtura, mācero* a *măcer, nōnus* a *nŏvem, pēnuria* a *pĕnus, rex rēgis* & *rēgula* a *rĕgo, Sēcius* a *sĕcus, sēdes* a *sĕdeo, suspīcio* nomen a *suspĭcor, tēgula* a *tĕgo, vōmer* a *vŏmo, Vox vōcis* a *vŏco.*

Sunt & contra quæ a longis deducta corripiuntur: *ărena ărista* ab *āreo, cŭrulis* a *cūrro* vel curru, *dĭcax* a *dīco, dĭsertus* a *dĭssero, dux dŭcis* a *dūco, fărina* a *fārre, frăgor frăgilis* a *frāngo, lŭcerna* a *lūceo. mămilla* a *māmma, năto nātus* a *nātu, nŏta* a *nōtu, ŏfella* ab *offa, păgella* a *pāgina, pŏsui* a *pōno per* diminutionem, *quăsillus* a *quālus, săgax* a *sāgio, sigillum* a *signum, sŏpor* a *sōpio, sŏlutum* a *solvo, tĭgillum* a *tīgno, văricosus* a *vārix, vŏlutum* a *vōlvo, stătio* & *stătus* & *stăbilis* a *stātum, fidelis* & *fides* a *fīdo*, hoc a πείθω, unde *fidus, infidus, fiducia.*

Composita.

Composita simplicium quantitatem sequuntur; ut a *Lĕgo lĕgis, perlĕgo*; a *lĕgo lēgas allēgo, cădo, decĭdo, decĭduus*, a *cædo, decīdo, decīduus, succīduus.*

Excipiuntur hæc brevia a longis enata, *innŭba, pronŭba* a *nubo, unde* & *connubium* secundâ ancipiti; *dejĕro, pejĕro* a *jūro, cognītum* & *agnĭtum* a *nōtum, præstĭturus* & *restĭturus* a *stāturus, canssidĭcus, maledĭcus* a *dīco, siquidem* a *si hŏdie* ex *hoc die* producuntur contra; *imbēcillus* a *bŭculus, nihĭlum* ab *hīlum, semisŏpitus* a *sōpitus.*

Com-

Compoſita cum particulis *t bi tri* & *tre, du* eas habent correptas; ut, *bĭceps, trĭceps, trĕcenti, dŭcenti.*

In compoſitis cum Verbis, prior pars in *e* deſinens brevis eſt; ut in *tremĕfecit*, u *tepĕfecit, valĕdixit, labĕfactus, tremĕfactus*, x *liquĕfactus.*

A Simplicibus communibus hæc producuntur, *Ubīque, ubīlibet, ibīdem, quandōque, quandōcunque*, ſed *quandŏquidem* corripitur.

In *idem* maſculino penultima producitur, in neutro corripitur.

t *Abis, duo, tres.* Excipitur *triduum.*

u Catullo producitur. *Alta tepefacient.* Nupt. Peleos, &c.

x Ovidio producitur; *Thura liquefacient.* 7. Met. Lucretio *e* ſæpe producitur.

Regulæ ſpeciales de primis ſyllabis.

Præpoſitio in compoſitis ſuam retinet quantitatem, niſi poſitio aut vocalis ſequens impediat, ut in *ſupprimo, deamo, dehiſcens.*

A, de, e, ſe, producuntur, & *di*, niſi in *dirimo* & *diſertus.* Et quæ in *a* exeunt, *contra, ſupra, infra*, & *tra* a *trans.*

Pro quoque longa eſt præterquam in iſtis, *procella, profugus, protervus, pronepos, proneptis, profanus, profiteor, profundus, proficiſcor, profari, propero, profugio, profecto, proſeſtus.*

Iſta verò *procumbo, procuro, profundo, propello, propalſo, propago* tam Nomen quàm Verbum primam habent ancipitem, quibus adde *Propino* Græcum. licet alia a προ compoſita corripiuntur, *propheta, prologus*, &c.

Reliquæ præpoſitiones, *ab, ad, ante, in ob, in, inter, per, re, ſub, ſuper*, ſi poſitio ſinat, corripiuntur, etiam *circum*, ut, *Circumagat madidas à tempeſtate cohortes.* Juven. 7. Sat.

Aperio, operio & *omitto* ex *ab* & *ob* conſona extrita corripiunt primam, quod etiam fieri videmus in *abicit obicit, rejicio* pro quo veteres dixerunt *reicio*, hinc imp. Virgilii 3. Eclog. *a flumine rejice capellas*, legunt *reice*, uti apud Lucretium 3. & 4. *eicit.* Re in quibuſdam aliis legitur porrecta, *retulit, reperit, repulit, recidit*, per Epentheſin nempe geminata conſonante ut in *relligio, rettulit, reppulit.* Refert autem quando ſignificat *intereſt* componi videtur ex *res.* Ut, *e re mea fert*, unde producitur prima.

Ohe priorem habet communem. *ēheu* longam.

Omne Præteritum & Supinum diſſyllabum priorem habet longam; ut, *vīdi, lēgi, mōtum, vīſum.*

Excipias *fidi* a *findo*, *bĭbi*, *dĕdi*. a *ſcĭdi*, *ſtĕti*, *tŭli*, & *quĭtum*, *ſĭtum*, *lĭtum*, b *ĭtum*, *rŭtum*, *răsum*, *dătum*, *ſătum*, atque *cĭtum* a *cieo* ſecundæ: nam *cītum* a *cio* quartæ, priorem habet longam.

Primam Præteriti geminantia primam itidem brevem habent: ut, *tĕtendi*, *cĕcidi*, *tĕtigi*, &c.

Regulæ ſpeciales de c mediis ſyllabis, mediæ autem hîc cenſentur omnes præter primam & ultimam.

Nonnullarum quantitas vel puerulis nota eſt ex analogiâ declinationum & Conjugationum, *a* nimirum *o* & *e* in penultima genitivorum pluralium produci, ut, *muſārum*, *dominōrum*, *diērum*. Penultimam in polyſyllabis acutè creſcentibus, produci, in graviter creſcentibus corripi; *a* & *e* in penultimis dativorum pluralium eſſe longas, *i* & *u* breves. *duābus*, *duōbus*, *tapĭbus*, *arcŭbus*, *a* indicem primæ conjugationis, *e* ſecundæ. *i* quartæ produci, *e* tertiæ corripi. exceptis *Do* & compoſitis ejus, quæ primæ manent conjugationis, ut *dămus*, *circundămus*, *dăbis circundăbis*, *dăre circundăre*; *a* & *e* ante *bam* & *bo* produci; *e* ante *ram*, *rim*, *ro* corripi, ut, *legĕram*, *legĕrim*, *legĕro*, in tertia plurali perfecti Indicativi produci, ut, *legērunt* vel *legēre*.

Præterita in *vi* & *ſi* penultimam producunt, ut, *amāvi*, *quiēvi*, *quæſīvi*, *divīſi*, *audīvi*.

Deſiderativa ante penultimam corripiunt, ut, *partŭ io*, *eſŭ io*. Producunt *ſcatūrio* & *ligūrio* utpote non deſiderativa.

In Subjunctivo penultima *rīmus* & *ritis* Futuri communes habentur. Perfecti breves.

Adjectiva in *inus* producunt penultimam, ut *clandeſtĭnus*, *matutīnus*, *veſpertīnus*. Excipiuntur *diutĭnus*, *craſtĭnus*, *priſcĭnus*, *perennĭnus*, *hornotĭnus*, *ſeroti-nus*, & *materialia*, *oleagĭnus*, *fagĭnus*, *cedrĭnus*, multaque

a *Abſīdit* apud Lucanū & Martialem mediâ producta eſt ex *abs* & *cædo*. *Abſcĭdit* mediâ correptâ, a *ſcĭdi* ex *ſcindo*.

b Ambītus Participium mediam producit, *ambita circumdare littora terræ* Ovid. ſecunda in ambĭtus & ambitio Subſtantivis corripitur.

c Prioribus etiam vocum diſſyllabarum.

taque a Græcis deducta, *cryſtallĭnus, myrrhĭnus, adamantĭnus*, &c.

Adjectiva in *anus, arus, orus, oſus* producunt penultimam, ut, *montānus, avārus. carōrus odiōſus*, atque Adverbia in *atim* & *itim*, ut, *oſtiātim viritim*, præter, *affătim* & *perpĕtim* brevia & *ſlătim*, quæ tamen a ſequioris ævi poetis producitur.

Diminutiva in *olus* & *ulus* item in *lis* verbalia & *bilis* ut *urceŏlus, unciŏla, regŭlus caniclŭla, corcŭlum, facĭlis, flebĭlis*, & Adverbia in *itus*, ut, *fundĭtus cœlĭtus*.

Adjectiva in *aceus* antepenultimam producunt: ut, *cretāceus, hordeāceus*.

Autoritas, uſus, ſeu exemplum.

Quarum ſyllabarum quantitas ſub prædictas regulas non cadit, a poetarum uſu, exemplo & autoritate petenda eſt, certiſſimâ omnium regulâ. Obſervandum etiam quæ apud illos modò breves modò longæ uſurpentur, cujuſmodi ſunt, *focale, ligula, Diana, Gradivus Hymen, Cyclops rubigo, rudo, Bithynus, Sichæus, Cydon*, primâ communi. *Malea, ſicedula connubium*. Secunda communi.

De ultimis ſyllabis.

A Finalis in Nominativis, accuſativis & vocativis corripitur, ut, *muſă, regnă, temporă*.

Vocativi tamen a Græcis in *as* producuntur, ut, *Æneā*.

Ablativus primæ declinationis producitur.

Eiă. itā, quiă a finalem habent brevem.

Numeralia in *ginta, a* finalem habent frequentiùs longam.

Cætera in *a* deſinentia producuntur, ut, *amā, contrā*.

In *b, d, t*, finita brevia ſunt, ut, *ăb, ăd, caput*.

C Finalis longa eſt; ut, *āc*, d *făcſĭc*, & *hīc* adverbium namq; Pronomen *hic* commune eſt, & neutrum *hoc*, modo non ſit ablativi caſus. *Nĕc* & *donĕc* corripiuntur.

d Corripuit Ovidius *Iane fac æternos pacem paciſque miniſtros*. niſi cum quibuſdam *face* legi placeat.

E Finita brevia ſunt, ut, *marĕ legĕ penĕ*.

Excipiuntur voces quintæ declinationis, ut, *rediē*, cum Adverbiis inde enatis, *hodiē quotidiē, pridiē. quarē*. adde *famē*, olim quintæ.

Secundæ item perſonæ ſingulares Imperativi Activi in ſecunda conjugatione, ut *docē, movē, manēe*.

e Licet ultima in *cave, vide, vale, reſponde* interdum corripiuntur: Ut quæ priſcis tertiæ fuerint conjugationis, & *ſalve* apud Martialem; *Lector ſalvĕ*; *taces, diſſimulaſque? vale*

Monosyllaba in *e* longa sunt, ut, *mē, tē, sē;* præter *quĕ, nĕ, vĕ,* conjunctiones encliticas, & *cĕ, tĕ, ptĕ,* adjectiones syllabicas.

Adverbia in *e* ab Adjectivis primæ & secundæ declinationis deducta producunt ultimam, *pulchrē, doctē, valdē* pro *validē* Quibus adde *fermē, ferē* & *ohē: benĕ* tamen, *malĕ* & *magĕ* corripiuntur.

Græca, quæ per *n* scribuntur naturá longa sunt; ut, *Lethē, Archisē, Tempē.*

I finita longa sunt; ut *Domini, amari, tristi.*

Mihi, tibi, sibi, ubi, ibi finalem habent communem, & *cui* dissyllábum, *sicubĭ* corripitur. *alibī* producitur.

Nisĭ & *quasĭ* corripiuntur.

Dativi & Vocativi Græcorum, quorum Genitivus in *os* breve exit, corripiuntur: ut, *Daphnidi, Daphni.* Nisi contrahantur Dativi ex *ei* ut *Ulyssī,* vel ad Latinorum formam inflectantur: ut *Orestu, Pyladī, Paridī.*

L L finita corripiuntur; ut, *Mĕl, Annibăl, pugil, exul:*

Excipe, *Săl, sōl,* & Hebræa in *el, Gabriēl, Michaēl.*

N Finita producuntur; ut, *nōn, quīn, Pæān,*

Excipe *in, forsăn, forsităn, ăn, tamĕn. attamĕn, verumtamĕn.*

Corripiuntur voces per Apocopen castratæ, *viden', nemon', ain', egon', satin' exin', subin', dein', proin'.*

N Finalis Nominitivi, cujus penultima in genitivo corripitur, & ipsa brevis est; ut, *carmĕn, pectĕn.*

Græca in *on* per o parvum, quæ Latinis secundæ sunt declinationis, corripiuntur; ut, *Iliŏn, Pelŏn.*

Græci Accusativi in *in* & *yn* corripiuntur; ut, *Alexĭn, Ityn,* & in *an* a Nominativis in *a* ut, *Ægĭnăn, Majăn.* sed a Nominativis in *as* producuntur; ut, *Æneān, Marsyān.*

O Finita communia sunt; ut, *amo, virgo, legendo, porro.*

Sed dativi & ablativi in *o* producuntur; ut, *dominō, servō.*

Adverbia ab Adjectivis deducta, longa sunt; ut, *primō, falsō* Communia tamen sunt *sedulo, mutuo, crebro, sero,* quod tamen sæpius corripitur.

Citŏ cedŏ, pro *dic* & *modŏ* cum compositis *quomodŏ, dummodŏ, postmodŏ,* brevia sunt.

Monosyllaba in *o* producuntur; ut, *do, sto,* & *ergo* pro *causâ.*

Eo, ideo, adeo raro corripiuntur.

Ambo, duo, ego, homo, scio, nescio imo, illico vix leguntur producta.

Græca per *ω* producuntur; ut, *Sapphō, Androgeō.* nisi descendant a Nominativis in *ων* quibus demitur *n,* ut *leo, Plato,* quæ plerunque corripiuntur.

R Finita corripiuntur; ut, *Nectăr, pĕr, vĭr, uxŏr, turtŭr, cor,* quod tamen

tamen ſemel produxit Ovidius.

Excipiuntur, *far*, *lar*, *nar*, *ver*, *ſur cur* & par cum compoſitis *compar*, *impar*, *diſpar*. quod tamen apud ſequioris ævi poetas correptum legitur.

Græca in *ηρ* producuntur; ut, *aēr*, *crater*, *character*. *Pater* tamen & *mater* apud Latinos ultimam brevem habent.

A finita producuntur; ut, *amās*, *muſās*, *bonitās*.

Excipiuntur quorum genitivus in *ădis* exit; ut *vas*, *vădis*, *Pallās*, *Pallădis*.

Adde, *anās anātis*. Et Accuſativos Plurales Græcorum Nominum tertiæ declinationis, ut, *Phyllidās*, *heroās*,

Es finita, longa ſunt; ut, *veſtēs*, *diēs* *docēs*.

Excipiuntur nominativi in *es* tertiæ inflexionis, quæ penultimam genitivi creſcentis corripiunt; ut, *milĕs*, *ſegĕs*, *divĕs*. Sed *aniēs*, *abiēs*, *pariēs*, *Cerēs* & *pes* cum compoſitis *bipēs*, *tripēs*, *quadrupēs*, longa ſunt.

Es a *ſum*, una cum compoſitis, *abĕs*, *adēs*, *obēs*, *prodēs*, corripitur.

Penēs ultimam corripit, ut, etiam Neutra & Nominativi plurales Græcorum; *Cacoethēs*, *Cyclopēs*, *Naiadēs*.

Is finita brevia ſunt; ut, *Parĭs*, *panĭs*, *triſtĭs*.

Excipiuntur Dativi & Ablativi plurales, qui producuntur, *Muſīs*, *dominīs*, *regnīs*.

Nominativi item producuntur quorum genitivi ſingulares penultimam producunt; ut, *Sāmnīs*, *Salamīs*, genitivo *Samnītis*, *Salaminis*.

Producuntur ſecundæ perſonæ ſingulares Præſentis Indicativi in quarta conjugatione, ut, *audīs*, *venīs*, quibus adde, *ſis*, *vīs*, *velīs*, *nolīs*, *malīs*, *poſſīs*, utut ſemel corripiatur a Juvenale.

Monoſyllaba in *is* producuntur, ut, *vīs*, *līs*. *is* vero & *quis* Nominativi & *bis* corripiuntur: *is* a Græcis in *εις* longa ſunt, ut, *Pyroīs*, *Simoīs*, Sic *ſorīs* & *gratīs* Adverbia. *Ris* futuri Subjunctivi frequentius corripitur, neque extra Cæſuram producitur.

Os finita producuntur; ut, *Horōs*. *nepōs*, *dominōs*.

Excipe *compŏs*, *impŏs*, & *ŏs oſſis*, & Græca per *o* parvum; ut, *Delŏs*: *Cbaŏs*, *Palladŏs*.

Us finita corripiuntur; ut, *Dominŭs*, *bonŭs*, *tempŭs*, *amanŭs*.

Excipiuntur monoſyllaba, *crus*, *thus*, *mus*, &c.

Nominativi item producentium penultimam genitivi creſcentis; ut, *ſalūs*, *virtūs*, genitivo *ſalūtis*, *virtūtis*. *Palus* corripitur ab Horatio. *Fides* eliſa. ut, dictum ſupra in Synalæpha: longi ſunt etiam genitivus ſingulares, Nominativus, Accuſativus & Vocativus plurales quartæ inflexionis.

Græca

Græca item per ous diphthongum; ut, *Panthūs*, *Sapphūs*. in *Polypūs* tamen ultima corripitur, vel a Dorice πώλυπος, teſte Athenæo in 7. vel Metathesi vocalis *υ*, unde & prima producitur.

Ys finita corripiuntur; ut *Capys*, *Typhys*.

U finita producuntur omnia; ut, *geū*, *fructū*, *amatū*, *diū*.

Y Finita corripiuntur; ut, *Typhy*, *Moly*.

Ultima cujuſque verſus, ſyllaba cenſetur communis.

Jul. 28. 1640. *Imprimatur,* *Guil. Bray.*

FINIS.